

Ålänningarna och miljön

- En enkätundersökning om miljömedvetenhet och -engagemang på Åland hösten 2015

De senaste rapporterna från ÅSUB

- 2012:2 Arbetsmarknadsbarometern 2012
- 2012:3 Utvärderarnas rapport 2011. Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland perioden 2007-2013
- 2012:4 Frivilligarbetet inom det åländska föreningslivet -samhällsekonomiska och kvalitativa effekter
- 2012:5 Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn. Hösten 2012
- 2012:6 Små företags kapitalförsörjning på Åland. Behövs offentligt riskkapital?
- 2012:7 Uppföljning av landskapsandelsreformen 2008
- 2012:8 Medborgarundersökning: Mariehamn 2012
- 2013:1 Konjunkturläget våren 2013
- 2013:2 Utvärderarnas rapport 2012. Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland perioden 2007-2013
- 2013:3 Arbetsbarometern 2013
- 2013:4 Utbildningsbehov och arbetsmarknad 2025
- 2014:1 Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2013
- 2014:2 Konjunkturläget våren 2014
- 2014:3 Utvärderarnas årsrapport 2013. Ålands landsbygdsutvecklingsprogram för perioden 2007-2013
- 2014:4 Finansieringen av kommunernas socialtjänst
- 2014:5 Arbetsmarknadsbarometern 2014
- 2014:6 Ålänningsars kultur- och fritidsvanor
- 2014:7 Ekonomisk utsatthet i barnfamiljer
- 2015:1 Konjunkturläget våren 2015
- 2015:2 Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2012
- 2015:3 Arbetsmarknadsbarometern 2015
- 2015:4 Framtida finansiella relationer mellan Åland och Finland

Förord

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har på uppdrag av landskapsregeringens miljöbyrå utfört en enkätundersökning om ålänningarnas miljömedvetenhet. Syftet med undersökningen har varit att kartlägga ålänningarnas miljömedvetenhet i vardagen och i vilken utsträckning och inom vilka områden de är beredda att ändra sin livsstil. Dessutom har studien tagit reda på hur ålänningar vill få information om miljöfrågor samt vilka insatser inom miljöområdet som ålänningarna anser att är viktigast att beslutsfattarna prioriterar.

Huvudsyftet med undersökningen är att ta fram ett underlagsmaterial som landskapsregeringen kan använda i sitt fortsatta arbete med miljöfrågor. En motsvarande undersökning genomfördes 2008. Syftet med den här undersökningen har varit att följa upp 2008-års undersökning och uppdatera kartläggningen av ålänningarnas miljömedvetenhet samt i vilken utsträckning och inom vilka områden vi ålänningar är beredda att ändra vår livsstil. Undersökningen har genomförts på motsvarande sätt som senast för att möjliggöra jämförelser i så stor utsträckning som möjligt.

Rapporten grundar sig på en enkät som skickades till närmare tusen ålänningar. ÅSUB vill här passa på att rikta ett stort tack till alla som tagit sig tid att besvara förfrågan och som bidragit med många värdefulla synpunkter.

Utredare Johan Flink har varit ansvarig för undersökningens genomförande, analyserat svaren och sammanställt rapporten. Forskningschef Jouko Kinnunen har ansvarat för undersökningens utformning och upplägg.

För frågor och information om hur rapportens resultat kommer att användas kan ni kontakta Miljöbyrån vid Landskapsregeringen.

Mariehamn i december 2015

Katarina Fellman
Direktör

Innehåll

Förord	5
Innehåll	5
Figurförteckning	6
Tabellförteckning	8
1. Sammanfattning	9
2. Inledning	13
2.1 Andra undersökningar	13
3. Kategorisering, underlag och metod	15
3.1 Svarsfrekvens och bortfall	15
3.2 Kategoriseringar	16
4. Ålänningarnas miljömedvetenhet	18
4.1 Ålänningarnas intresse för miljöfrågor	18
4.2 Miljöintressets uttryck i vardagen	22
4.3 Jämförelser och diskussion	37
5. Ålänningarnas beredskap att bete sig mer miljömedvetet	41
5.1 Villighet till förändring	41
5.2 Hinder för att göra mer för miljön	52
5.3 Jämförelser och diskussion	56
6. Miljöinformation, prioriteringar och övriga kommentarer	61
6.1 Inhämtande av miljöinformation	61
6.2 Miljöåtgärder som ålänningarna önskar att prioriteras	63
6.3 Övriga kommentarer från respondenterna	65
6.4 Jämförelser och diskussion	68
7. Avlutande kommentarer	70
Referenser	72
Bilaga 1: Extra tabeller	73
Bilaga 2: Enkäten	81

Figurförteckning

Figur 1 "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?"	19
Figur 2. "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?", fördelat på kön.	20
Figur 3. "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?" - (hopslagna grupper), fördelat på ålder.	21
Figur 4. Genomsnittliga faktorvärden, uppdelat på kön.....	24
Figur 5. Genomsnittliga faktorvärden, uppdelat på ålder.....	24
Figur 6. Genomsnittliga faktorvärden, uppdelat på ålder.....	24
Figur 7. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Källsortering av avfall.	25
Figur 8. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan.	28
Figur 9. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan, uppdelat på kön.	29
Figur 10. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Köp av varor och tjänster.	31
Figur 11. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Deltagande i aktiviteter, påverkan i miljöfrågor.	33
Figur 12. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Deltagande i aktiviteter, fördelat på ålder.....	34
Figur 13. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Påverkan i miljöfrågor, fördelat på ålder.	34
Figur 14. "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?", jämförelse mellan 2008 och 2015.	37
Figur 15. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan, jämförelse mellan 2008 och 2015.	38
Figur 16. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Köp av varor och tjänster, jämförelse mellan 2008 och 2015.	39
Figur 17. Huvudsakliga färdmedel till olika aktiviteter, jämförelse mellan 2008 och 2015.	40
Figur 18. Villighet att ändra sitt beteende – de tio aktiviteter där minst andel svarande anser sig göra mycket, (exklusive de som svarat "inte relevant").	42
Figur 19. Villighet att ändra sitt beteende – de tio aktiviteter där minst andel svarande anser sig göra mycket, (fördelning mellan dem som inte redan anser sig göra mycket i frågan).	42
Figur 20. Villighet att ändra sitt beteende – Avfallsproduktion och miljöpåverkan, (exklusive de som svarat "inte relevant").	44
Figur 21. Villighet att ändra sitt beteende – Avfallsproduktion och miljöpåverkan, (fördelning mellan dem som inte redan anser sig göra mycket i frågan).	44

Figur 22. Andel som anser sig göra mycket för miljön i olika aktiviteter - Avfallsproduktion och miljöpåverkan, fördelat på kön.	45
Figur 23. Villighet att ändra sitt beteende – Köp av varor och tjänster, (exklusive de som svarat "inte relevant").	47
Figur 24. Villighet att ändra sitt beteende – Köp av varor och tjänster, (fördelning mellan dem som inte redan anser sig göra mycket i frågan).	47
Figur 25. Andel som anser sig göra mycket för miljön i olika aktiviteter - Köp av varor och tjänster, fördelat på kön.	48
Figur 26. Villighet att ändra sitt beteende – Färdvanor, (exklusive de som svarat "inte relevant").	50
Figur 27. Villighet att ändra sitt beteende – Färdvanor, (fördelning mellan dem som inte redan anser sig göra mycket i frågan).	50
Figur 28. Andel svarande som anser sig göra mycket för miljön i olika aktiviteter - Färdvanor, fördelat på kön.	51
Figur 29. "Vad hindrar dig från att göra mer för miljön?"	53
Figur 30. "Vad hindrar dig från att göra mer för miljön?", uppdelat efter kön.	54
Figur 31. Andel svarande som redan anser sig göra mycket för miljön i olika frågor, jämförelse mellan 2008 och 2015.	57
Figur 32. Bostadens uppvärmningssystem, boende i villa/småhus (jämförelse mellan 2008 och 2015).	58
Figur 33. "På vilket sätt vill du helst ha kunskap/information om miljöfrågor?"	62
Figur 34. "Vilka miljöåtgärder tycker du är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland?"	64
Figur 35. Önskade informationskanaler för miljöfrågor, Jämförelser mellan 2008 och 2015.	68
Figur 36. "Vilka miljöåtgärder tycker du är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland?", jämförelse mellan 2008 och 2015.	69

Tabellförteckning

Tabell 1. Antal svarande efter bakgrundvariabler (oviktat), samt svarsfrekvens i procent.....	15
Tabell 2. "Hur färdas du huvudsakligen när du ska...".	36
Tabell 3. "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor". Kön, region och ålder.	74
Tabell 4. Sortering och minskning av avfallsproduktion. Kön, region och ålder.....	75
Tabell 5. Köp av varor och tjänster. Kön, region och ålder.	76
Tabell 6. Deltagande i aktiviteter, påverkan i miljöfrågor. Kön, region och ålder.	77
Tabell 7. Färdmedel. Kön, region och ålder.	77
Tabell 8. "Skulle du vara villig att ändra ditt beteende till förmån för miljön när det gäller minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan". Kön, region och ålder.	78
Tabell 9. "Skulle du vara villig att ändra ditt beteende till förmån för miljön när det gäller köp av varor och tjänster samt färdmedel". Kön, region och ålder.....	79
Tabell 10. "Vad hindrar dig att göra mer för miljön?". Kön, region och ålder.	80
Tabell 11. "På vilket sätt vill du helst få kunskap/info om miljöfrågor". Kön, region och ålder.	80
Tabell 12. "Vilka miljöåtgärder tycker du att är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland?". Kön, region och ålder.....	80

1. Sammanfattning

Allmänt om undersökningen

Syftet med denna undersökning är att kartlägga ålänningars miljömedvetenhet och -engagemang. Undersökningens syfte är även att se vilka förändringar som skett sedan den första kartläggningen gjordes år 2008. Respondenterna fick besvara frågor om sitt intresse för miljöfrågor, miljöintressets uttryck i vardagen, beredskap till förändring, hinder för förändring, önskade informationskanaler i miljöfrågor samt önskade samhällsinsatser för miljön.

Undersökningen baseras på en enkätförfrågan till ett urval om 980 personer mellan 18 och 84 år som är bosatta på Åland. Totalt inkom 524 svar, vilket innebär att svarsfrekvensen för undersökningen är 53 procent.

Intresse för miljöfrågor

Respondenterna ombads bedöma sitt intresse för olika miljöfrågor på en femgradig skala från mycket intresserad till inte alls intresserad. Intresset för olika miljöfrågor är generellt högt bland de svarande. Cirka 70 procent av de svarande är mycket eller ganska mycket intresserade av miljöfrågor i allmänhet och oavsett vilken av de tio föreslagna miljöfrågorna man tittar på är över hälften av de svarande mycket eller ganska mycket intresserade. Den miljöfråga som ålänningarna är mest intresserade av är Östersjöns tillstånd (78 procent mycket/ganska mycket intresserade).

Unga personer och män är i regel mindre intresserade av många av miljöfrågorna än vad äldre personer och kvinnor är.

Intresset för de olika miljöfrågorna är ganska oförändrat jämfört med 2008, men vi kan se en statistiskt säkerställd ökning i intresset för ekologisk produktion och en minskning av intresset för klimatförändringar.

Då vi jämför denna undersökning med andra undersökningar som gjorts i Sverige och i Finland känner man igen flera av våra resultat. Både de förändringar som skett de senaste åren och skillnaderna i intresset mellan olika åldrar och kön.

Miljöintressets uttryck i vardagen

För att uppskatta hur miljövänliga livsstilar människor har ställde vi frågor om hur ofta respondenterna utför olika aktiviteter i kategorierna "källsortering av avfall", "minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan", "köp av varor och tjänster" samt "deltagande i aktiviteter, påverkan i miljöfrågor".

Precis som 2008 är källsortering något som sköts i stor utsträckning, omkring 90 procent uppger att de alltid eller ofta källsorterar, något varierande beroende på avfallstyp. Unga sorterar mer sällan än övriga, men unga bor även oftare än övriga i

lägenhet vilket sannolikt bidrar till skillnader i sorteringsvanor.

I kategorin "minskning av avfallsproduktion och miljöpåverkan" fanns i enkäten varierande aktiviteter, t.ex. "satsar på varor med längre livslängd", "säljer varor i andra hand" och "lämnar varor till återanvändning". Kvinnor utför överlag aktiviteterna i denna kategori oftare än män. I några av aktiviteterna tycks även en generationsskillnad finnas. Äldre människor lämnar t.ex. oftare varor till återanvändning, medan yngre oftare säljer varor i andra hand. Äldre satsar även mer på längre livslängd och undviker onödiga förpackningar oftare än yngre.

Kategorin "köp av varor och tjänster" innehöll även den varierande aktiviteterna. Aktiviteterna i denna kategori omfattade vardagskonsumtion, långsiktiga beslut samt sparande av vatten och energi.

De allra flesta (cirka 80 procent) uppger att de alltid eller ofta överväger behovet innan de köper en ny vara. Ungefär två tredjedelar uppger att de alltid eller ofta köper lokalproducerade livsmedel, sparar in på el, värme och vattenanvändning. Nästan hälften av respondenterna har svarat att de alltid eller ofta köper miljömärkta och ekologiska varor, medan de undviker att köpa varor med varningstext avseende miljön. Aktiviteter som inte är lika vanliga att utföra ofta är "försöka välja alternativ till bil", "köra miljöklassad bil", "välja miljömärkta tjänster" samt "placera pengar i företag/fonder med miljöinriktning, om möjlighet finns". När det kommer till att välja alternativ till bil är det klart ovanligare att göra detta på landsbygden än i Mariehamn, vilket givetvis är kopplat till de längre avstånden på landsbygden.

Kvinnor kan generellt sägas handla mer miljömedvetet än män då de är i butiken, exempelvis köper de oftare ekologiska och lokalt producerade livsmedel. Någon skillnad mellan könen finns däremot inte när det kommer till att spara på energi och vattenanvändning. Där kan man emellertid se att dessa är aktiviteter som är vanligare bland äldre än bland yngre.

De svarande köper oftare miljömärkta och ekologiska produkter i årets undersökning än man gjorde i 2008-års undersökning. Särskilt ekologiska livsmedel köps oftare i årets undersökning. Som nämndes ovan kan vi även se att intresset för ekologisk produktion ökar och att den positiva utvecklingen för ekologisk produktion även konstaterats i svenska undersökningar.

Årets undersökning visar att ålänningarna köper begagnade varor oftare nu jämfört med 2008. Detta hör troligtvis ihop med den trend av loppmarknader och försäljningar av begagnade varor över internet som vi sett de senaste åren. Det är framför allt yngre personer som köper och säljer begagnade varor.

Gällande färdmedel kan man konstatera att det fortsättningsvis är bilen som är det huvudsakliga färdmedlet för de flesta, oavsett vart man ska ta sig. Att köra bil ensam är det vanligaste, men många anger även samåkning som huvudsakligt

färdsätt. Då man ska handla, både livsmedel och "sällanköp" (t.ex. kläder) har andelen svarande som huvudsakligen samåker ökat jämfört med 2008, vilket främst verkar skett på bekostnad av att cykla eller gå. En förklaring kan vara de nyetablerade butikerna utanför stadens centrum och de längre avstånd detta inneburit för personer som rör sig i stadskärnan.

Beredskap till förändring

Bland de aktiviteter där minst andel anser sig göra mycket för miljön finns varierande grader av villighet till förändring. Över en tredjedel av de som inte redan använder miljöklassad bil är villiga att ändra sitt beteende mycket. Flera har dock lämnat kommentarer om att ekonomiska incitament för miljöklassade bilar skulle vara bra för att öka användandet av dessa. Nästan alla som inte redan gör mycket är villiga att ändra sig när det kommer till att undvika livsmedel med onödigt förpackning. Villigheten var även 2008 stor på denna punkt.

Jämfört med 2008 har en ökning skett i andelen som anser att de gör mycket för miljön genom miljövänlig uppvärmning av bostaden. Oljeuppvärmning har minskat till förmån för främst luftvärmepump, jord-/bergvärmepump samt fjärrvärme. Det finns även en stor villighet till förändring bland de som inte anser sig göra mycket för miljön i detta hänseende.

Hinder för förändring

Det överlägset största hindret för att göra mer för miljön är kostnaderna. Cirka 60 procent av de svarande uppger att detta hindrar dem från att göra mer för miljön. Flera av kommentarerna som lämnats har även påpekat att miljövänliga alternativ måste vara ekonomiskt fördelaktiga för att man ska välja dem oftare.

Andra relativt vanliga hinder är "inte tillräckligt med information/kunskap", "miljövänliga alternativ är inte lika effektiva" och "miljövänliga alternativ medför arbete/besvär". Över 20 procent av de svarande uppgav dessa hinder. Ungefär en tredjedel av de svarande upplever att inget hindrar dem från att göra mer för miljön.

Problemet med höga kostnader är särskilt tydligt i de yngre åldersgrupperna. Cirka 70 procent av de yngre upplever kostnaderna som hinder för att göra mer för miljön, medan motsvarande siffra för de som fyllt 50 år är strax över 40 procent.

I denna undersökning tycks yngre personer på flera sätt ha mindre miljövänliga attityder i sin vardag än äldre personer. Om man även skulle fånga in storleken på konsumtionen är det dock möjligt att de mer resursstarka åldersgrupperna visar sig belasta miljön mer än de yngsta gör genom exempelvis större hus och bilar, längre resor o.s.v.

Utöver de färdiga alternativen hade respondenterna möjlighet att lämna exempel på övriga hinder. Ett tjugotal har lämnat kommentarer som tangerar kollektivtrafiken och där många av dessa anser att förbättringar behöver göras på kollektivtrafiken ifall de ska kunna använda sig av den mer.

Önskade informationskanaler

På frågan om hur respondenterna helst vill få kunskap och information om miljöfrågor var de vanligaste alternativen i fallande ordning "genom dagstidningar", "genom TV och radio", "samhällsinformation" och "via internet". Här finns dock tydliga generationsskillnader. De äldre vill i mycket hög grad få information genom tidningar, radio och tv, medan internet är den kanal som de yngsta i högst grad vill få sin information genom. Andelen som helst vill få information genom internet har ökat markant jämfört med 2008.

Önskade samhällsinsatser

De svarande fick även tycka till om vilka miljöåtgärder som de tycker är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland. Att minska utsläpp och aktiviteter som försämrar vattnet i vår skärgård är den åtgärd som klart flest, cirka 80 procent, önskar att prioriterades. Detta rimmar väl med det stora intresset för Östersjöns tillstånd som konstaterades ovan. Förutom detta är det även många, cirka 60 procent, som önskar att "minska spridning av miljögifter" prioriteras. Andelen som önskar att minskande av klimatpåverkan prioriteras är, i likhet med intresset för klimatfrågan, lägre i år än det var 2008. Det återstår att se huruvida klimatavtalet i Paris, som förhandlades fram efter att enkäten gick ut, kan komma att påverka detta.

2. Inledning

Denna undersökning genomfördes av Ålands statistik- och utredningsbyrå under hösten 2015, på uppdrag av Ålands landskapsregering.

Undersökning är en uppföljning av den undersökning av ålänningars miljömedvetenhet som gjordes år 2008. Syftet med denna undersökning är att för andra gången kartlägga ålänningars miljömedvetenhet samt i vilken utsträckning och inom vilka områden de är beredda att ändra sin livsstil. Undersökningen kartlägger även hur ålänningar vill ha information om miljöfrågor och vilka samhällsinsatser för miljön man anser är viktigast. Undersökningen har gjorts på motsvarande sätt som år 2008 för att möjliggöra jämförelser mellan undersökningarna.

Förutom jämförelser med 2008 års undersökning av ålänningars miljömedvetenhet¹ från ÅSUB har även jämförelser gjorts med *Rapport Miljö och miljövanor i Stockholm 2013*, som gjordes av Sweco Eurofutures på uppdrag av Stockholms miljöförvaltning år 2014, samt med *Miljöengagemang och miljövanor i Jönköpings kommun 2011*, som gjordes av Jönköpings kommun 2011 samt *Helsinkiiläisten ympäristöasenteet ja ympäristökäytyminen vuonna 2011*, som gjordes av Helsingfors stads faktacentral 2011.

2.1 Andra undersökningar

Det har gjorts flera studier kopplat till denna undersöknings frågeställning, både på och utanför Åland. Där det är möjligt kommer resultaten från denna undersökning jämföras med de resultat som andra undersökningar fått. Nedan följer korta beskrivningar av de undersökningar som det kommer att återkopplas till i denna rapport.

Undersökningen Ålänningarna och miljön – Beteende och förändringsvilja i vardagen
ÅSUB gjorde 2008 en kartläggande undersökning av ålänningars miljömedvetenhet. Årets enkät såg i stort likadan ut som enkäten som skickades ut 2008, detta för att göra dem så jämförbara som möjligt. Endast några mindre tillägg och omformuleringar i enkäten har gjorts.

Årets undersökning har utökat åldersspannet från 18-75 till 18-84 år. I de frågor där äldre skiljer sig kraftigt åt från övriga innebär detta att skillnaden mellan åren är något större än de annars skulle varit, men detta har inte någon större inverkan på resultaten och de signifikanta skillnaderna har även testats för med helt jämförbara åldersgrupper.

---

¹ *Ålänningarna och miljön – Beteende och förändringsvilja i vardagen*, ÅSUB (2008).

Undersökningar i Sverige och Finland

Undersökningen i Stockholm genomfördes hösten 2013. Urvalet var 5 600 personer och svarsfrekvensen var 47 procent. Denna undersökning har genomförts var tredje år från 2001 och framåt, och jämförelser görs bakåt. Även om undersökningen var något bredare än vår och innehöll andra frågeställningar så finns många jämförbara livsstilsfrågor.

Undersökningen i Jönköping genomfördes 2011 och var en uppföljning på en undersökning från 2002. Urvalet för undersökningen var 2 000 personer mellan 20-79 år och svarsfrekvensen var 52 procent. Undersökningen tittade likt vår, både på intresse för miljöfrågor och hur miljövänligt man agerar.

Undersökningen i Helsingfors genomfördes 2011 och har likt den i Stockholm genomförts med jämna mellanrum, vilket gett möjlighet till jämförelser över tid. Urvalet till denna undersökning var 2 500 personer mellan 18-74 år och svarsfrekvensen 41 procent.

3. Kategorisering, underlag och metod

3.1 Svarsfrekvens och bortfall

Undersökningen baseras på en enkätförfrågan till ett urval om 980 på Åland bosatta personer födda mellan 1930 och 1997. Totalt inkom 524 svar, vilket innebär att svarsprocenten för undersökningen är 53 procent.² Bland kvinnorna var svarsprocenten 58 procent och bland männen 48 procent. Antalet svarande efter kön, ålder och region framgår av *Tabell 1*.

Åtgärder för att förbättra svarsprocenten har gjorts. I likhet med 2008-års undersökning har det lottats ut en penningssumma bland de svarande. Utöver detta fanns i årets undersökning möjligheten att svara via internet, vilket hade som avsikt att höja svarsprocenten i allmänhet, men i synnerhet bland de unga eftersom dessa generellt är underrepresenterade bland de svarande i undersökningar. Unga är ofta vana att sköta sina ärenden via internet och kan därför tänkas avskräckas av pappersblanketten. I efterhand kan man se att många unga valde att besvara enkäten elektroniskt, men att det fortfarande är denna grupp som har den lägsta svarsfrekvensen.

Tabell 1. Antal svarande efter bakgrundvariabler (oviktat), samt svarsfrekvens i procent.

Kön, åldersgrupp, region	Antal svarande (oviktat)	Svarsfrekvens (%)
Totalt	524	53 %
Kvinnor	301	58 %
Män	223	48 %
18-34	113	38 %
35-49	116	54 %
50-64	162	63 %
65+	133	64 %
Mariehamn	217	54 %
Fasta Ålands landsbygd	266	53 %
Skärgården	41	53 %

Källa: ÅSUB

För att enkätsvaren så bra som möjligt ska representera den åländska befolkningen har ett par olika statistiska metoder använts. För det första har en förhandsstratifiering gjorts med avseende på ålder och region. Det har skickats ut proportionellt sett fler enkäter till unga personer. Detta för att minska risken för att antalet svar från denna grupp blir för lågt. De inkomna enkätsvaren har sedan delats in i 22 stycken strata utifrån bakgrundsvariablerna kön, ålder (fyra

² Ytterligare sex enkäter som inkom för sent har inte tagits med i de statistiska beräkningar som gjorts. Däremot har deras kommentarer beaktats.

åldersgrupper) och region (Mariehamn, fasta Ålands landsbygd, samt skärgården)³. Svaren har sedan viktats så att svarsmaterialets sammansättning motsvarar de nämnda bakgrundsvariablernas sammansättning i Ålands befolkning. Detta för att undvika en snedvridning på grund av att det skickades ut proportionellt fler enkäter till unga eller att vissa befolkningsgrupper svarar i större utsträckning än andra.

3.2 Kategoriseringar

Vi har i denna studie använt grundläggande kategoriseringar av de svarande efter bakgrundsvariabler. I linje med undersökningens huvudsakliga syfte har alla svar testats för statistiskt signifikanta skillnader mellan kön och ålder. Dessa eventuella skillnader presenteras genomgående i rapporten. Då vi testat för statistisk signifikanta skillnader mellan åldersgrupperna använde vi oss i första hand av en indelning i fyra grupper (18–34 år, 35–49 år, 50–64 år samt 65 år och äldre).

Förutom kön och ålder har vi även testat för signifikanta skillnader mellan bakgrundsvariablerna region, utbildning, socioekonomisk ställning samt familjesituation. Vid de frågor där det varit särskilt intressant har även skillnader mellan vissa andra bakgrundsvariabler, t.ex. bostadstyp, testats.

De svarandes bosättningsort delas in i tre regioner: Mariehamn, landsbygdskommunerna samt skärgården. På grund av det låga antalet svar från skärgården är det svårare att få statistiskt signifikanta resultat utifrån denna bakgrundsvariabel. Ibland presenteras ändå skillnader mellan skärgården och övriga regioner ifall det har bedömts vara en intressant indikation på skillnader, det påpekas i texten då det är tendenser snarare än signifikanta skillnader..

Variabeln utbildning delas in efter de svarandes högsta utbildning av följande kategorier: grundskola/folkskola/mellanskola, yrkesskola/institut/gymnasium samt universitet/högskola. I den löpande texten har dessa förkortats till grundskola, gymnasium, högskola.

Ett socioekonomiskt perspektiv ges genom att de svarande delats in i fem grupper: studerande, pensionärer, tjänsteman/arbetstagare, arbetsgivare/företagare/jordbrukare samt föräldra-/vårdledig/övrigt hemarbete. I den löpande texten har de tre sista grupperna förkortats till arbetstagare, företagare och hemarbetande.

De svarandes familjesituation delas in på två sätt. För det första ifall personen är ensamboende eller sammanboende med en eller flera och för det andra ifall personen bor i ett hushåll med barn under 18 år eller inte.

---

³ Eftersom de två yngre grupperna i skulle blivit väldigt små har dessa slagits samman vid viktningen. Därför finns endast 22 stycken strata istället för 24 stycken.

Eftersom bostadstypen respondenterna lever i kan tänkas ha stor betydelse för vissa av deras miljövanor har de även delats in i huruvida de bor i lägenhet eller i villa/småhus (inkl. radhus). De som kryssat i det senare ombads även uppge vilken eller vilka värmekällor de använder för uppvärmning av bostaden. Alternativen som fanns var olja, fjärrvärme, elvärme, pellets, vedeldning, jord-/bergvärmepump, luftvärmepump, el från vindkraft, solenergi samt "annan uppvärmning". Slutligen har även respondenterna angett ifall deras hushåll har tillgång till bil, och i så fall hur många bilar.

Material och metod

Underlaget till denna rapport bygger på svaren från vår enkät som besvarades av 524 personer. Svaramaterialet har sedan analyserats statistiskt mot de olika bakgrundsfaktorererna.

Den statistiska analysen bygger på grundläggande metoder som uträkningar av procentuella andelar och medelvärden. De uppmätta skillnaderna mellan grupper har sedan testats för statistisk signifikans. Statistiskt signifikanta skillnader ($p < 0,05$) mellan olika grupper har markerats med en asterisk (*) i rapportens figurer och kommenteras även i text.

Enkäten som skickades ut bestod av fyra sidor. Frågorna var indelade i fem kategorier: Grunduppgifter, Miljömedvetenhet, Beredskap att bete sig mer miljömedvetet, Miljöinformation samt Samhällsinsatser för miljön. Denna rapport kommer att följa i stort sett samma upplägg.

Inledningsvis redogörs i kapitel 4 för hur ålänningarnas intresse för olika miljöfrågor ser ut, samt hurudana uttryck deras miljöintressen tar i vardagen. I kapitel 5 presenteras sedan hur ålänningarnas villighet till förändring till förmån för miljön ser ut, och även vilka hinder som finns för förändring. I kapitel 6 redogörs sedan genom vilka kanaler som ålänningarna helst önskar få kunskap och information om miljöfrågor samt vilka miljöåtgärder som de tycker att är viktigast att prioritera på Åland. I detta kapitel presenteras även en kort sammanfattning av de frivilliga kommentarer som respondenterna hade möjlighet att lämna. Rapporten avslutas sedan med en kort diskussion i kapitel 7.

I samtliga kapitel presenteras även resultaten utifrån bakgrundsvariabler såsom kön, ålder och region för att belysa både skillnader och likheter mellan de olika grupperna. I resultatredovisningen ingår även citat ur enkätsvaren, så att de skriftliga kommentarerna framträder med citattecken och kursiv stil, "exempel på skriftlig kommentar i enkäten".

Undersökningens genomförande är i stort sätt oförändrat sedan 2008, vilket ger goda möjligheterna till jämförelser mellan undersökningarna. Varje kapitel avslutas med jämförelser med 2008-års undersökning där den statistiska signifikansen i skillnader har testats för.

4. Ålänningarnas miljömedvetenhet

I detta kapitel ges en bild av det aktuella läget för ålänningarnas miljömedvetenhet – både vilka miljöfrågor som intresserar ålänningarna och vilka uttryck deras miljöintresse tar sig i vardagen.

4.1 Ålänningarnas intresse för miljöfrågor

Respondenterna ombads inledningsvis bedöma hur intresserade de är av olika miljöfrågor. Alternativen som fanns att välja mellan var "mycket", "ganska mycket", "varken mycket eller lite", "ganska lite" och "inte alls". Totalt fick man ta ställning till hur intresserad man är av tio miljöfrågor:

Miljöfrågor allmänt
Klimatförändring
Östersjöns tillstånd
Samhällets miljöåtgärder
Hållbar (samhälls)utveckling
Miljömärkning
Ekologisk produktion
Miljöteknik
Livsmedelsrelaterade frågor
Vilda djur och vildmark

Figur 1 sammanfattar resultaten för samtliga svarande på denna enkätfråga. Notera att vi slagit ihop "mycket"/"ganska mycket" samt "ganska lite"/"inte alls" till nya grupper för att redovisningen ska bli tydligare. Se *Tabell 3* i bilagan för mer detaljerad information. Det alternativ som flest personer ansett sig vara mycket eller ganska mycket intresserad av är Östersjöns tillstånd, där 78 procent kryssat för ett av dessa alternativ. Flera lämnade även kommentarer där de uttryckte sin oro för Östersjön, nedan följer ett par exempel:

"Tillåt inga kryssningsfartyg som tömmer sina tankar till havs att angöra Mariehamn!!! Behövs inga internationella konventioner för att säga nej!"

"Är politikerna medvetna om hur illa det är ställt med Östersjön?"

Samtliga miljöfrågor väcker mycket eller ganska mycket intresse hos över hälften av de svarande. Förutom Östersjöns tillstånd som nämndes ovan uppgår även över 70 procent av de svarande att de är mycket eller ganska mycket intresserade av miljöfrågor i allmänhet. Endast sex procent säger sig vara ganska lite eller inte alls intresserade av miljöfrågor i allmänhet.

Efter de två mest populära miljöfrågorna kommer livsmedelsrelaterade frågor och samhällets miljöåtgärder. Intresset för dessa miljöfrågor är mycket jämnt bland de svarande: 68 procent säger sig vara mycket eller ganska mycket intresserade och sju procent uppger sig vara ganska lite eller inte alls intresserade.

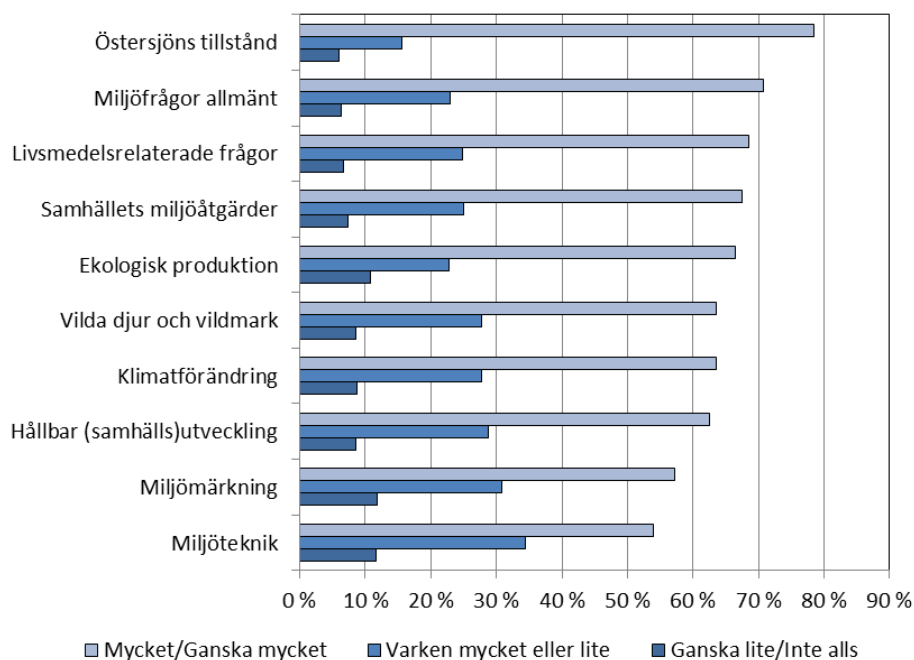
Ekologisk produktion och de miljöfrågor som följer på denna i rangordningen i *Figur 1*, har alla fått svaret att man är ganska lite eller inte alls intresserad av ungefär en tiondel av de svarande. Skillnaderna mellan intresset för frågorna ligger främst i fördelningen mellan hur många som å ena sidan är mycket eller ganska mycket intresserade och å andra sidan varken mycket eller lite intresserade.

Drygt 60 procent har svarat att de är mycket eller ganska mycket intresserade av alternativen "vilda djur och vildmark", "klimatförändring" samt "hållbar (samhälls)utveckling". Strax under 30 procent har dessutom uppgett att de varken är mycket eller lite intresserade av samtliga dessa frågor.

Miljömärkning och miljöteknik är de frågor som minst andel av de svarande verkar ha ett intresse för. Cirka 57 respektive 54 procent uppger sig vara mycket eller ganska mycket intresserade.

Härnäst redovisas skillnader mellan olika gruppers intressen.

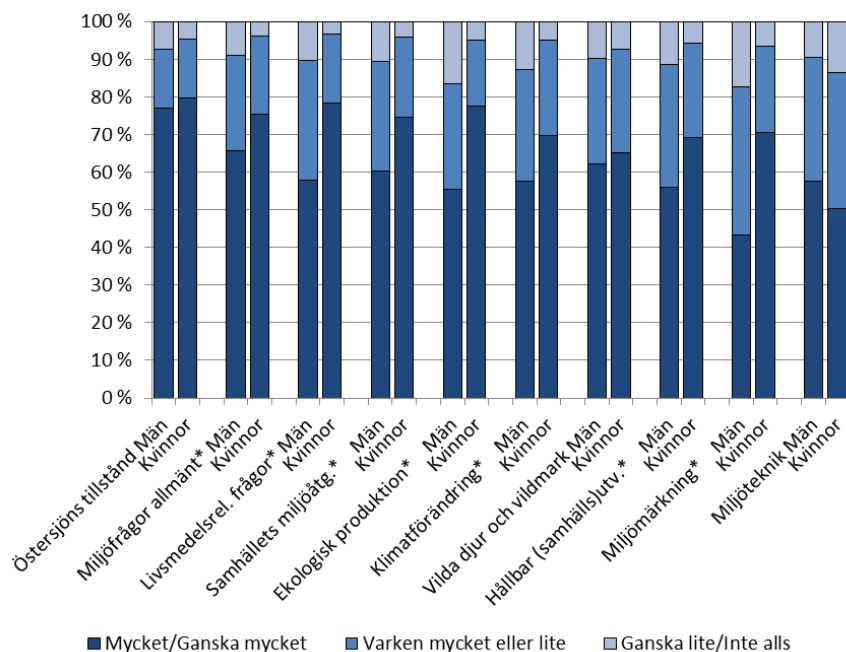
Figur 1 "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?"

Kön

Om man ser på skillnader mellan könen kan ett klart mönster ursköljas: kvinnorna är mer intresserade än männen. Kvinnornas större intresse för miljöfrågor märks även i deras högre svarsfrekvens på denna enkät. Signifikanta skillnader mellan könen intresse kan ses i alla miljöfrågor förutom "miljöteknik" och "vilda djur och vildmark". Särskilt stor är skillnaden vad gäller miljömärkning, ekologisk produktion samt livsmedelsrelaterade frågor. Ekologisk produktion är den tredje mest vanliga frågan för kvinnor att vara mycket eller ganska mycket intresserad av, medan det för männens del är den fråga som har näst lägst andel sådana svar. Miljömärkning är den fråga som män är minst intresserade av och där inte ens hälften av männen har angett att de är mycket eller ganska mycket intresserade. En sjättedel av männen har dessutom angett att de är ganska lite eller inte alls intresserade av miljömärkning, motsvarande andel bland kvinnorna är sex procent.

Figur 2. "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?", fördelat på kön.

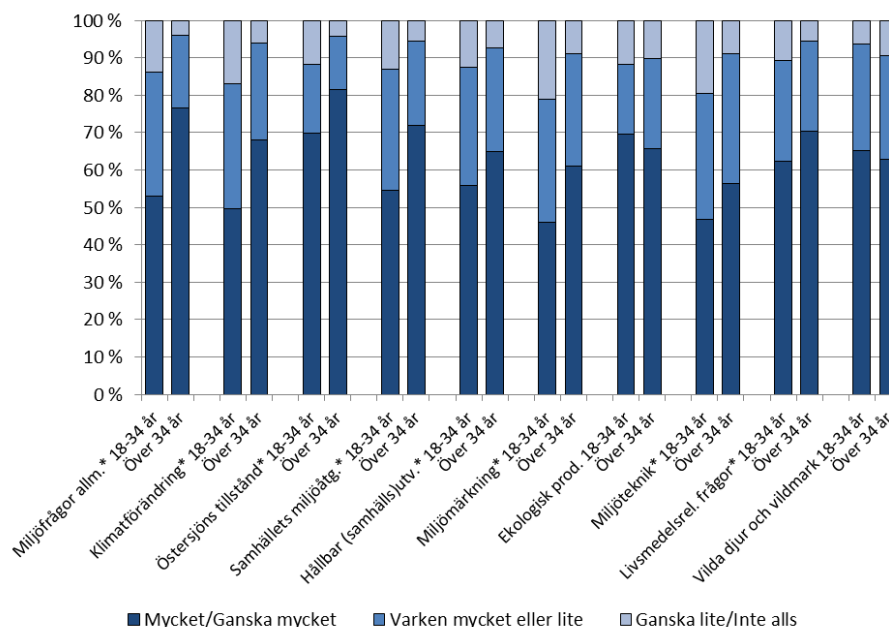

*Signifikanta skillnader mellan könen.

Ålder

Då man ser på de olika åldersgrupperna kan man här dra en lika tydlig slutsats som då det kommer till könen, det är nämligen tydligt att den yngsta åldersgruppen har ett klart lägre intresse än övriga för de flesta miljöfrågorna. Signifikanta skillnader kan ses mellan de yngsta och övriga åldersgrupper i alla frågor utom ekologisk produktion samt vilda djur och vildmark. Se *Figur 3*. Tendenser för att intresset även skulle avta vid hög ålder finns även, men dessa är inte signifikanta.

Figur 3. "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?" - (hopslagna grupper), fördelat på ålder.

*Signifikanta skillnader mellan åldersgrupperna.

Region

Den enda signifikanta skillnaden som kan ses mellan regionerna är att personer från fasta Ålands landsbygd i större utsträckning än mariehamnare är intresserade av vilda djur och vildmark. Personer från skärgården har på den punkten svarat på ett liknande sätt som personer från fasta Ålands landsbygd.

Övriga bakgrundsfaktorer

När det kommer till utbildningsnivå visar det sig att högskoleutbildade personer är mer intresserade än övriga av hållbar (samhälls)utveckling. Man kan även se signifikant skillnad mellan gymnasieutbildade och högskoleutbildade i intresset för ekologisk produktion, där högskoleutbildade har ett högre intresse.

4.2 Miljöintressets uttryck i vardagen

För att få en bild av hurudana uttryck människors miljöintresse tar sig i vardagen ombads respondenterna att bedöma hur ofta de utför ett urval av miljökopplade aktiviteter och även att bedöma på vilka sätt de huvudsakligen färdas till olika typer av aktiviteter. De 35 olika aktiviteterna var uppdelade i fem grupper; "källsortering av avfall", "minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan", "köp av varor och tjänster", "deltagande i aktiviteter, påverkan i miljöfrågor" samt "hur färdas du huvudsakligen när du ska...". Innan resultaten från varje kategori presenteras var för sig följer nedan en sammanfattande faktoranalys av frågorna. Här presenteras fem olika typer av miljövänligt beteende som framkom i svaren.

Faktoranalys av miljöintressets uttryck i vardagen

Faktoranalys kan användas för att se underliggande mönster i svaren på en stor mängd frågor. Olika frågor samlas i olika faktorer beroende på hur höga s.k. faktorladdningar de får på de olika faktorerna. En fråga får en hög faktorladdning för de faktorer svaren sammanfaller väl ihop med. Vi har använt denna metod för att få en bild av hur de olika miljövänliga aktiviteterna fått ta ställning till hänger ihop.⁴ Fem stycken så kallade faktorer⁵ hittades och presenteras nedan, som en sammanfattning av aktiviteterna som vi sedan kommer att gå igenom mer detaljerat i detta avsnitt.⁶ Observera att faktorerna har namngivits för att underlätta förståelsen för analysresultaten. Namnen är tolkningar vi gjort utifrån vilka aktiviteter som fått höga faktorladdningar på respektive faktor.

Om en person har ett högt faktorvärde innebär det att beteendet som denna faktor beskriver är starkt hos den personen. Skillnaderna i värden beroende på kön och ålder illustreras nedan i *Figur 4*, *Figur 5* och *Figur 6*. Varje faktor representeras där av varsitt hörn av femhörningen. Ju längre ut mot respektive hörn som de färgade linjerna når, ju högre är faktorvärdet för den faktorn. En stor yta innanför de färgade linjerna kan därför sägas motsvara en miljövänlig livsstil.

Faktor 1 – Omhändertagande av avfall

Samtliga källsorteringsfrågor har höga faktorladdningar på denna faktor och även aktiviteten "lämnar varor till återanvändning" har ganska hög laddning. De olika sorteringarna hänger med andra ord ihop, och personer som sköter sortering av en varugrupp sköter ofta även övrig sortering. Det är framförallt unga personer som sticker ut med låga värden av denna faktor.

Faktor 2 – Medveten konsument

Aktiviteterna "köper lokalt producerade livsmedel", "köper ekologiska livsmedel"

---

⁴ Av tekniska orsaker har frågorna som rör båtar, trädgård och färdvanor uteslutits ur denna analys.

⁵ Med Eigenvärde > 1.

⁶ Sammanlagt förklarar dessa fem faktorer ca 57 procent av den totala variansen.

samt "köper miljömärkta varor" har alla höga faktorladdningar på denna faktor och dessutom finns medelhöga faktorladdningar på alternativen "undviker att köpa livsmedel med onödig förpackning", "lämnar varor till återanvändning", "väljer miljömärkta tjänster" samt "undviker att köpa varor med varningstext med avseende miljön". Det finns inga större skillnader mellan åldersgrupperna för denna faktor, men kvinnor har däremot högre värden än män.

Faktor 3 – Sparsam och återanvändande livsstil

I denna faktor har aktiviteterna "överväger behovet innan jag köper en ny vara", "sparar in på el och värme" samt "sparar in på vattenanvändning" höga faktorladdningar. Aktiviteterna "undviker att köpa livsmedel med onödig förpackning", "satsar på varor med längre livslängd", "för varor på reparation hellre än köper nya" samt "undviker att köpa varor med varningstext med avseende miljön" har medelhöga faktorladdningar. Denna faktor är helt klart förknippad med högre ålder och särskilt personer som är över 65 år särskiljer sig från övriga.

Faktor 4 – Aktivt miljöengagemang

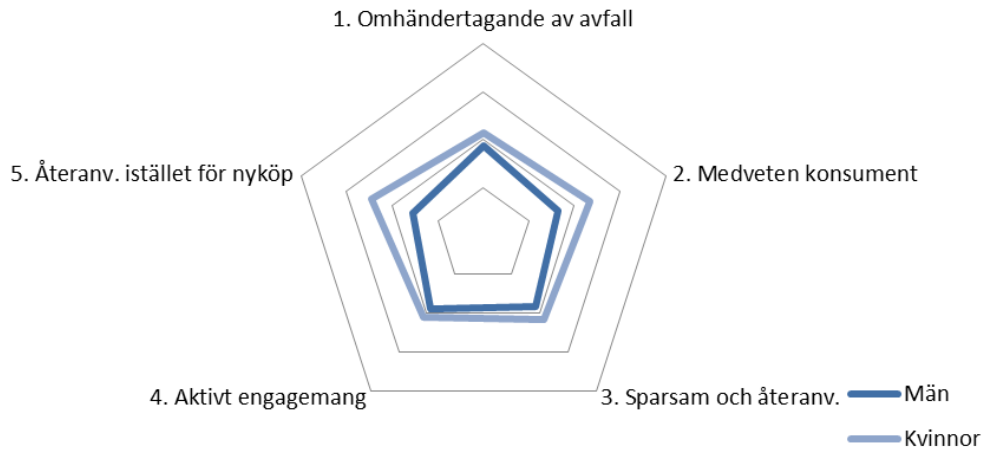
Denna faktor har höga faktorladdningar på aktiviteterna "deltar i aktiviteter som anordnas av organisation/förening för natur eller miljö" och "försöker aktivt påverka i miljöfrågor", medelhöga faktorladdningar finns även för aktiviteterna "undviker köpa livsmedel med onödig förpackning", "väljer miljömärkta tjänster", "undviker att köpa varor med varningstext med avseende miljön", "kör miljöklassad bil", "försöker välja alternativ till bil" samt "placerar pengar i företag/fonder med miljöinriktning, om möjlighet finns". Högst värden på denna faktor har de som fyllt 50 år, medan de som är yngre än 35 år har de lägsta värdena.

Faktor 5 – Återanvändning istället för nyköp

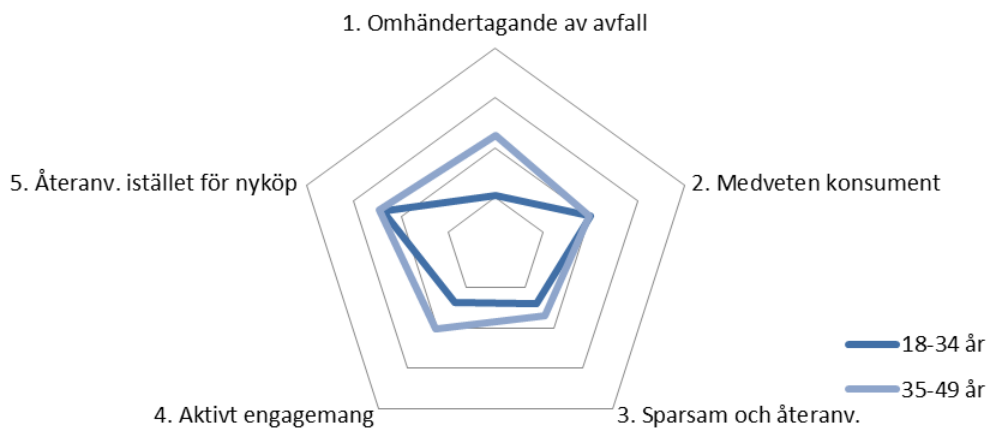
Aktiviteterna "säljer varor på loppmarknad" och "köper begagnade varor" har höga faktorladdningar på denna faktor. Aktiviteterna "lämnar varor till återanvändning" och "för varor på reparation hellre än köper nya" har medelhöga laddningar. Denna faktor påminner om faktor 3, men till skillnad från faktor 3 är det huvudsakligen yngre människor som har höga värden för denna faktor, medan de äldsta har klart lägst värden. Medan likheten mellan de två faktorerna är en vilja att välja alternativ till nyköp så tycks faktor 3 mer handla om att tänka långsiktigt vid inköp medan faktor 5 kanske innebär ett större behov av omväxling men även försök att uppnå denna omväxling genom att sälja sina gamla varor på loppmarknad och köpa begagnade varor.

Nedan ses en grafisk presentation av faktorladdningarna i de olika könen och åldersgrupperna. Som kan ses i *Figur 4* har kvinnor konsekvent högre värden än männen, men att skillnaden är ganska liten i faktor 1, 3 och 4 medan den är större i faktor 2 och 5. Jämförelsen mellan åldersgrupperna i *Figur 5* och *Figur 6* visar att faktor 2 inte skiljer sig åt mellan grupperna men att den yngsta gruppen har lägre värden än övriga i faktor 1 och 4. Värdena för faktor 3 ökar vid högre ålder, medan det motsatta gäller för faktor 5.

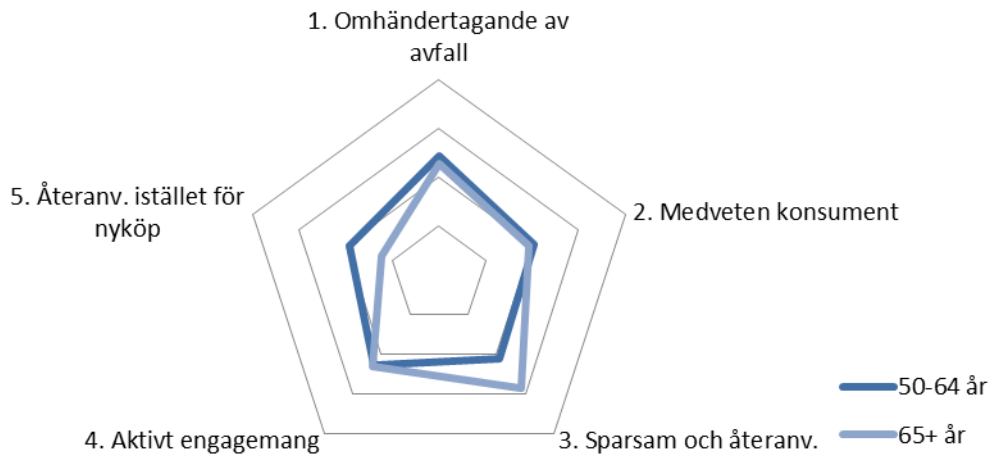
Figur 4. Genomsnittliga faktorvärden, uppdelat på kön.

Figur 5. Genomsnittliga faktorvärden, uppdelat på ålder.

Figur 6. Genomsnittliga faktorvärden, uppdelat på ålder.

Källsortering av avfall

Respondenterna ombads ta ställning till hur ofta de sorterar olika typer av avfall. I denna grupp fanns svarsalternativen "alltid", "ofta", "ibland", "sällan", "aldrig" och i vissa fall även "inte relevant". Notera att vi slagit ihop "alltid"/"ofta" samt "sällan"/"aldrig" till nya grupper för att redovisningen ska bli tydligare. Se *Tabell 4* i bilagan för mer detaljerad information. Det man fick ta ställning till var:

Jag sorterar bioavfall till kompost

Jag källsorterar papper/kartong

Jag källsorterar hårdplast

Jag källsorterar glas

Jag källsorterar metall/aluminium

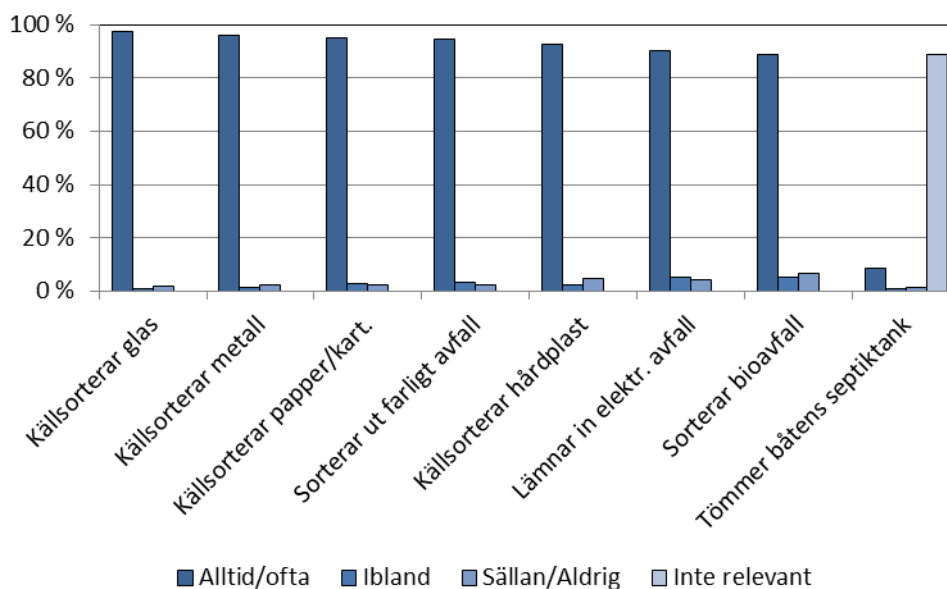
Jag lämnar el- och elektronikavfall till insamling

Jag sorterar ut farligt avfall (t.ex. batterier, restolja)

Jag tömmer båtens septiktank i en mottagningsstation

Figur 7 sammanfattar resultaten för frågorna under "källsortering av avfall". En mycket stor andel har markerat för att de alltid sorterar sitt avfall, från 89 % till 97 % (exkl. "tömmer båtens septiktank i en mottagningsstation", där många svarat "ej relevant"). De krav som finns på sortering tycks med andra ord följas av de allra flesta. De enda alternativen där man är något sämre på att källsortera är när det kommer till att lämna in el- och elektronikavfall till insamling samt att sortera bioavfall till kompost.

Figur 7. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Källsortering av avfall.

Kön

Respondenterna har i allmänhet svarat relativt lika på dessa frågor oavsett kön. Bägge könen uppger nämligen i över 90 procent av fallen att de alltid eller ofta sorterar de flesta av de olika alternativen. De signifikanta skillnader som kan ses gäller källsortering av papper/kartong samt källsortering av hårdplast, där kvinnorna något oftare än männen källsorterar.

Ålder

Den yngsta åldersgruppen sorterar samtliga alternativ utom "tömning av båtens septiktank i mottagningsstation" signifikant mer sällan än övriga grupper. Förutom att de yngsta mer sällan än övriga sorterar finns även tendenser till att källsortering av papper/kartong samt av hårdplast skulle avta något då man ser på de äldsta åldersgrupperna. Vad gäller sortering av papper/kartong källsorterar den äldsta gruppen signifikant mer sällan än den flitigaste gruppen, 35-49-åringarna. Den mindre frekventa källsorteringen kan delvis vara ett uttryck för unga personers mindre miljöintresse men även för faktumet att yngre i högre grad än andra bor i lägenhet.

Övriga bakgrundsfaktorer

Eftersom boendesituationen kan innebära ganska olika sorteringssituationer har jämförande körningar gjorts mellan de som bor i villa/småhus och de som bor i lägenhet. De som bor i villa sorterar generellt oftare än de som bor i lägenhet, med signifikanta skillnader på sorteringen av glas, el- och elektronikavfall samt farligt avfall. Det är dock genomgående så att personer i väldigt stor utsträckning sagt att de alltid eller ofta sorterar, oavsett boendeform.

Generellt kan man säga att studerande är sämst medan arbetstagare och pensionärer är bäst på att sortera sitt hushållsavfall. Grundskoleutbildade lämnar in elavfall oftare än övriga. Dessa skillnader är dock troligtvis mest en reflektion av åldersskillnader mellan grupperna.

Minska avfallsproduktion och miljöpåverkan

Respondenterna ombads bedöma hur ofta de sorterar en rad olika avfallstyper. I denna grupp fanns svarsalternativen "alltid", "ofta", "ibland", "sällan", "aldrig" och i vissa fall även "inte relevant". Notera att vi slagit ihop "alltid"/"ofta" samt "sällan"/"aldrig" till nya grupper för att redovisningen ska bli tydligare. Se *Tabell 4* i bilagan för mer detaljerad information. Det man fick ta ställning till var följande:

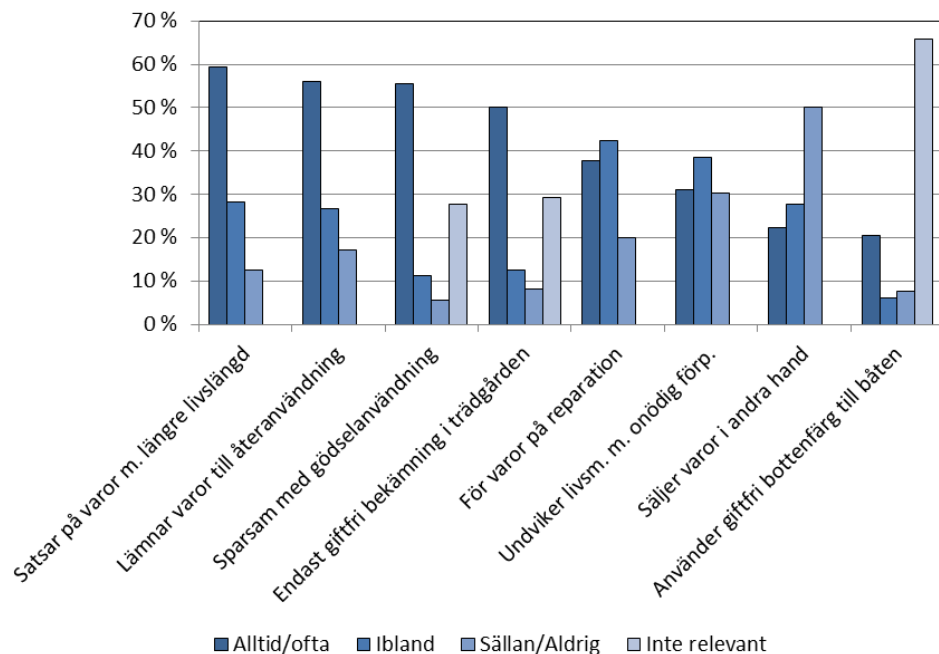
Jag undviker köpa livsmedel med onödig förpackning
Jag satsar på varor som har längre livslängd
Jag lämnar varor till återanvändning (t.ex. Emmaus)
Jag säljer varor i andra hand t.ex. på loppmarknad
Jag för varor på reparation hellre än köper nya
Jag är sparsam när jag använder gödsel i min trädgård (förhindra övergödning)
Jag använder endast giftfria bekämpningsmetoder i min trädgård
Jag använder giftfri bottenfärg till båten

Figur 8 sammanfattar resultaten för samtliga svarande under rubriken "minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan". Fyra av aktiviteterna i denna grupp har över hälften av de svarande uppgett att de alltid eller ofta utför, dessa är: "satsar på varor som har längre livslängd", "lämnar varor till återanvändning", "sparsam med gödselanvändning i trädgården" samt "använder endast giftfria bekämpningsmetoder i trädgården". Om man beaktar att en relativt stor andel har svarat "inte relevant" på de två sistnämnda aktiviteterna så är andelen som svarat "alltid" eller "ofta" ännu högre vad gäller dessa trädgårdsrelaterade frågor.

Alternativen "jag för varor på reparation hellre än köper nya" och "jag undviker livsmedel med onödig förpackning" tycks båda vara aktiviteter som folk gör i viss utsträckning men kanske inte lika ofta som de alternativ som nämndes ovan. Det är vanligare att utföra dessa aktiviteter ibland än att göra det alltid eller ofta.

Att sälja varor i andra hand är något av en vattendelare där hälften har svarat att de sällan eller aldrig gör det och andra hälften svarat att de gör det ibland eller oftare. Som vi kommer att se nedan finns en tydlig åldersaspekt i frågan. Många av de svarande har inte ansett att frågan om man använder giftfri bottenfärg är relevant för dem, men av de som tyckt att frågan varit relevant har en majoritet svarat att de alltid eller ofta utför denna aktivitet.

Figur 8. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan.

Kön

Då det kommer till hur ofta man anser sig jobba för att minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan kan man se tydliga skillnader mellan män och kvinnor på nästan samtliga våra alternativ. Genomgående är det kvinnorna som utför dessa aktiviteter oftare än männen. Som kan ses i

Figur 9 kan tydliga skillnader ses både vad gäller hur stor andel av könen som uppger sig alltid eller ofta utföra aktiviteterna och hur stor andel som sällan eller aldrig uppger sig utföra dem.

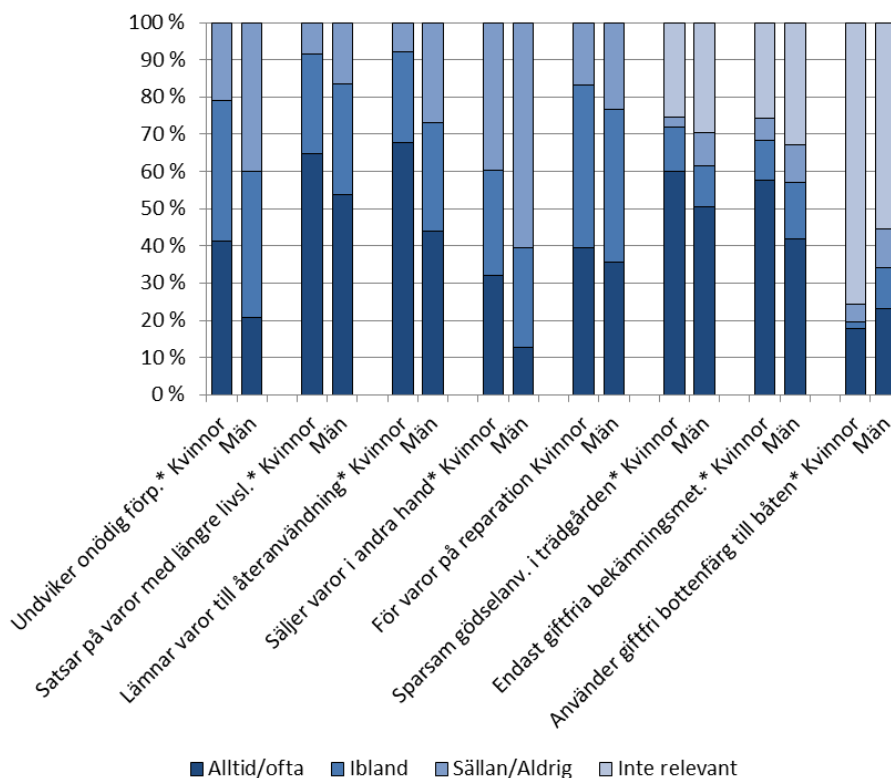
En delförklaring till att kvinnorna har så pass mycket högre värden än männen på dessa frågor kan vara att arbetsfördelningen mellan könen gör att kvinnor i snitt utför hushållssysslor oftare än män, vilket undersökningar i både Sverige⁷ och Finland⁸ pekar på. Denna sneda arbetsfördelning kan även vara en av anledningarna till att kvinnorna till skillnad från övriga aktiviteter inte valt "föra varor på reparation hellre än att köpa nya" oftare än män. En svensk utredning som publicerades 2005 visar att en vanlig rolluppdelning när det gäller energihushållning leder till att män ansvarar för investeringar och tekniskt underhåll medan kvinnor förväntas spara energi genom att ändra beteende.⁹

⁷ SCB 2012, *Nu för tiden. En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11.*

⁸ Statistikcentralen 2011, *Ajankäyttötutkimus 2009, kultuuri- ja liikuntaharrastukset 1981-2009.*

⁹ Carlsson-Kanayama, Annika, Lindén, Anna-Lisa, och Wulff, Petter (2005)

Figur 9. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan, uppdelat på kön.

*Signifikanta skillnader mellan könen.

Ålder

Tre av aktiviteterna ökar med stigande ålder, nämligen "Jag undviker köpa livsmedel med onödig förpackning", "jag satsar på varor som har längre livslängd" samt "Jag lämnar varor till återanvändning (t.ex. Emmaus)". Alternativet "jag säljer varor i andra hand t.ex. på loppmarknad" visar istället motsatt trend och minskar istället vid ökande ålder. Det verkar alltså inte i första hand vara huruvida man ger sina använda saker fortsatt liv eller inte som skiljer åldersgrupperna åt, utan främst sättet vilket man gör det på. Yngre människor säljer sina begagnade varor och äldre människor lämnar dem till återanvändning.

Övriga bakgrundsfaktorer

Mariehamnare använder signifikant mer sällan sparsamt med gödsel i sina trädgårdar jämfört med övriga. De skillnader som kan ses mellan olika socioekonomiska grupper reflekterar främst de skillnader mellan åldersgrupperna som kommenterades ovan.

Köp av varor och tjänster

Nästa kategori i bedömandet av respondenternas ageranden i vardagen var "köp av varor och tjänster". I denna grupp fanns svarsalternativen "alltid", "ofta", "ibland", "sällan", "aldrig" och i vissa fall även "inte relevant". Notera att vi slagit ihop "alltid"/"ofta" samt "sällan"/"aldrig" till nya grupper för att redovisningen ska bli tydligare. Se *Tabell 5* i bilagan för mer detaljerad information. Man fick ta ställning till följande påståenden:

- Jag överväger behovet innan jag köper en ny vara*
- Jag köper begagnade varor*
- Jag köper lokalt producerade livsmedel*
- Jag köper ekologiska livsmedel*
- Jag köper miljömärkta varor*
- Jag väljer miljömärkta tjänster (t.ex. hotell)*
- Jag undviker att köpa varor med varningstext med avseende miljön*
- Jag sparar in på el och värme*
- Jag sparar in på vattenanvändningen*
- Jag kör miljöklassad bil*
- Jag försöker välja alternativ till bil*
- Jag placerar pengar i företag/fonder med miljöinriktning, om möjlighet finns*

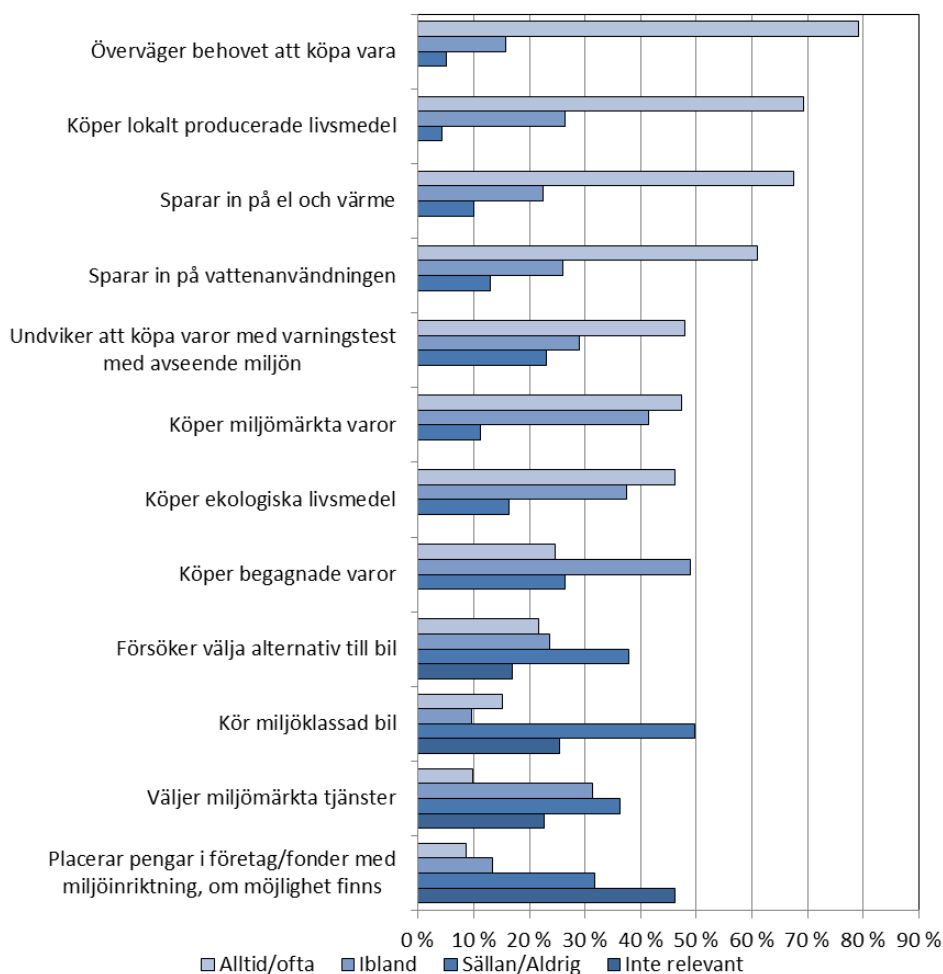
Resultaten redovisas i *Figur 10*, De frågor som fått flest "alltid" och "ofta" markeringar är "överväger behovet att köpa en vara" (79 procent), "köper lokalproducerat" (68 procent), "sparar på el och värme" (68 procent) och "spara in på vattenanvändning" (61 procent). Av dessa fyra har de två förstnämnda en betydligt mindre grupp som svarat att de aldrig eller sällan utför aktiviteten än de andra två.

De tre följande alternativen i *Figur 10* har strax under hälften svarat att de alltid eller ofta utför. Dessa är "jag undviker att köpa varor med varningstext med avseende miljön", "jag köper miljömärkta varor" samt "jag köper ekologiska varor". Att köpa begagnade varor är det däremot relativt få som gör ofta eller alltid, endast en fjärdedel av respondenterna har valt något av dessa alternativ, det är däremot väldigt vanligt att man ibland köper begagnade varor: närapå hälften av de svarande har valt detta alternativ.

Att välja alternativ till bil och att köra miljöklassad bil är frågor där många svarat "sällan", "aldrig" och "inte relevant". Många av de som bor på fasta Ålands landsbygd har kommenterat att de helt enkelt inte har möjlighet att använda kollektivtrafiken tillräckligt ofta eftersom turlistorna inte möjliggör detta, avstånden kan där vara så pass långa i jämförelse med Mariehamn att cykel eller gång inte är möjligt på samma sätt. Skillnaderna mellan regionerna återkommer vi till nedan.

Mycket få har sagt sig välja miljömärkta tjänster eller placera pengar i företag/fonder med miljöinriktning i någon större utsträckning.

Figur 10. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Köp av varor och tjänster.

Kön

Det finns även i denna kategori flera skillnader mellan hur män och kvinnor har svarat. Män och kvinnor har svarat ganska lika på frågan om hur ofta de anser att de överväger behovet innan de köper en ny vara, men när det gäller inköp har kvinnor oftare än män uppgett att de inhandlar följande: begagnade varor, lokalt producerade livsmedel, miljömärkta varor samt miljömärkta tjänster. Kvinnor undviker även oftare än män varor med varningstext avseende miljön.

Kvinnor tycks med andra ord överlag vara mer medvetna konsumenter med avseende på miljön när de handlar varor, likt avsnittet ovan kan dessa skillnader förutom miljöengagemang även delvis bero på den generella arbetsfördelningen som konstaterats finnas mellan kvinnor och män.

Då det kommer till att spara in på el, värme och vatten kan däremot ingen skillnad ses mellan könen, inte heller i användandet av miljöklassad bil. Aktiviteterna "jag försöker välja alternativ till bil" och "jag placerar pengar i företag/fonder med miljöinriktning, om möjlighet finns" utförs dock även de oftare av kvinnor än av män.

Ålder

Personer som är 65 år och äldre köper begagnade varor mer sällan än övriga grupper. Det är dock fullt möjligt att äldre köper andra varor än livsmedel mer sällan än yngre personer. Att undvika att köpa varor med varningstext avseende miljön tenderar att bli vanligare vid högre ålder, 18-34 åringar gör detta signifikant mer sällan än övriga grupper. Detsamma gäller sparande på el och värme samt vatten. Förutom att detta kan ses som ett led i yngre personers allmänt lägre aktivitet vad gäller miljövänlig livsstil så kan även faktumet att en större andel av denna grupp bor i lägenhet, där vatten och el kanske ingår i hyran, spela in på hur ofta man sparar in på dessa. Skillnaden mellan olika boendeformer diskuteras nedan under "övriga bakgrundsvariabler".

Övriga bakgrundsfaktorer

Högskoleutbildade köper ekologiska livsmedel signifikant oftare än övriga personer. Mariehamnare sparar på el och värme mer sällan än övriga, framför allt är de inte lika konsekventa som övriga med sitt sparande, utan gör det i större utsträckning ibland istället för alltid/ofta. Även när det gäller sparande på vatten gör personer från Mariehamn detta något mer sällan än framför allt personer från fasta Ålands landsbygd. Skillnaden beror dock troligtvis delvis på att en större andel människor bor i lägenhet i Mariehamn, vilket kommenteras nedan.

En naturlig skillnad mellan regionerna är hur ofta man försöker välja alternativ till bil. Detta gör mariehamnare i klart större utsträckning än personer från fasta Ålands landsbygd, vilket givetvis är kopplat till de betydligt längre avstånden som finns på landsbygden. Ungefär var tredje mariehamnare har svarat att de alltid eller ofta försöker välja alternativ medan 13 procent av personerna från fasta Ålands landsbygd har uppgett detta. Personer från skärgården har svarat ungefär mitt emellan de övriga, men någon statistisk signifikant skillnad mellan skärgården och övriga kan inte uppmätas.

På aktiviteterna "köper miljömärkta produkter", "undviker att köpa varor med varningstext med avseende miljön" och "sparar in på vatten och energi" är det studerande och pensionärer som avviker på samma sätt som den yngsta och den äldsta åldersklassen gör. Företagare sticker dessutom ut som flitiga köpare av begagnade varor.

Även i denna kategori kan det vara intressant att jämföra personer som bor i småhus med personer som bor i lägenhet. Personer som bor i småhus sparar signifikant oftare in på vatten än personer som bor i lägenhet, men någon signifikant skillnad kan inte ses på insparande av el och värme, även om personer som bor i småhus tenderar att även spara på energi/värme oftare.

Deltagande och påverkan i miljöfrågor

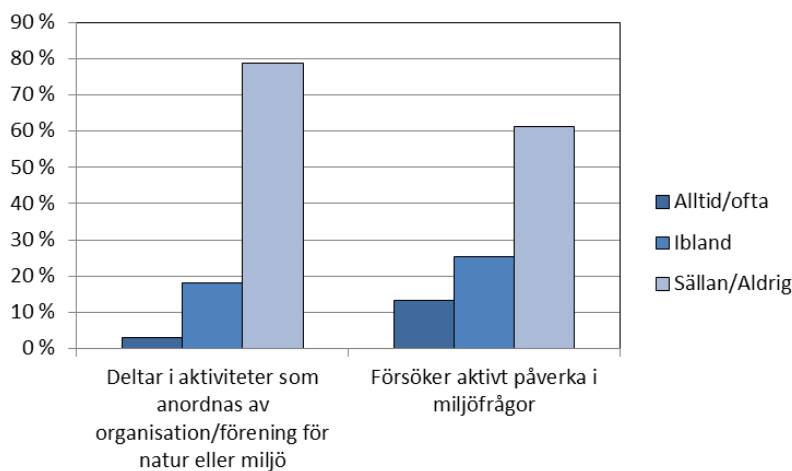
Enkäten innehöll även ett par frågor under kategorin "deltagande i aktiviteter, påverkan i miljöfrågor", här fick man ta ställning till följande:

Jag deltar i aktiviteter som anordnas av organisation/förening för natur eller miljö
Jag försöker aktivt påverka i miljöfrågor

Respondenterna är i allmänhet inte särskilt aktiva i dessa frågor. Cirka 80 procent uppger att de sällan eller aldrig deltar i aktiviteter som anordnas av organisation/förening för natur eller miljö och dryga 60 procent att de sällan eller aldrig aktivt försöker påverka i miljöfrågor. Endast tre procent uppger att de ofta eller alltid deltar i aktiviteter medan 13 procent uppger att de alltid eller ofta försöker påverka aktivt i miljöfrågor. Se

Tabell 6 i bilagan för mer detaljerad information.

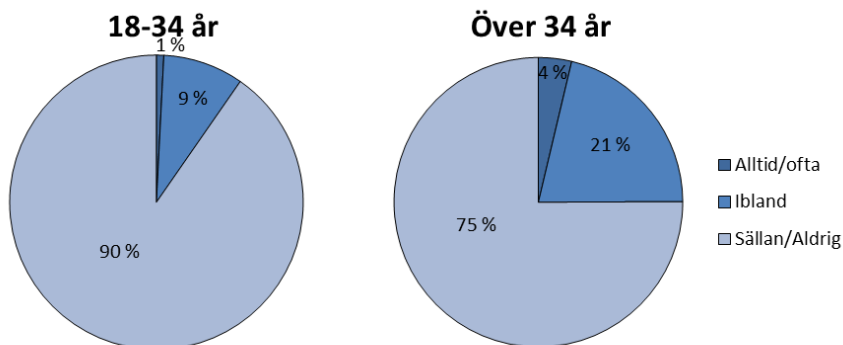
Figur 11. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Deltagande i aktiviteter, påverkan i miljöfrågor.

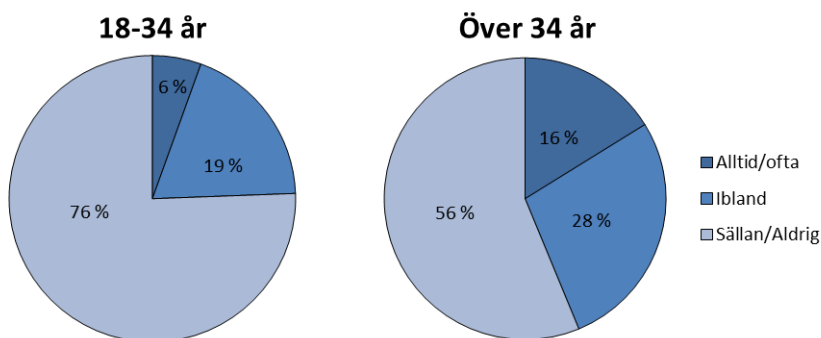
Ålder

Särskilt många signifikanta skillnader kan inte uppmätas i denna fråga men om man jämför de olika åldersklasserna kan en tydlig skillnad ses mellan de yngre respondenterna jämfört med övriga. Personer i den yngsta åldersgruppen både deltar i aktiviteter och försöker påverka aktivt i klart mindre utsträckning än övriga personer.

Figur 12. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Deltagande i aktiviteter, fördelat på ålder.

Figur 13. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Påverkan i miljöfrågor, fördelat på ålder.

Övriga bakgrundsfaktorer

Företagare tenderar att försöka påverka aktivt i större utsträckning än övriga. Möjligtvis känner gruppen företagare (där även lantbrukare ingår) att de har möjligheter att påverka aktivt genom sina företag och att de även gör detta.

Vilka transportmedel man använder sig av

För att bedöma respondenternas färdvanor ombads de besvara frågan "Hur färdas du huvudsakligen när du ska...", följt av olika aktiviteter, t.ex. arbete/skola. Man bör komma ihåg att det är det huvudsakliga färdmedlet som efterfrågades, och att många människor i praktiken använder sig av flera av alternativen.

Respondenterna fick välja mellan följande svarsalternativ; "Kör bil ensam", "Samåker", "Åker kollektivt", "Cyklar", "Går", samt i två av frågorna "Inte relevant" för att avgöra hur man huvudsakligen färdas när man ska:

- till arbete/skolan
- handla livsmedel
- göra "sällanköp" (t.ex. kläder, elektronik)
- regelbundna fritidsaktiviteter
- andra aktiviteter på fritiden (t.ex. träffa vänner)

Tabell 2 sammanfattar svaren. Se Tabell 7 i bilagan för mer detaljerad information. Notera att ett fåtal svarande kryssat för flera än ett alternativ på dessa frågor. Dessa finns inte inkluderade i detta diagram. Det är helt klart att bilen är det huvudsakliga transportmedlet för majoriteten av ålänningarna - oavsett aktivitet. Två tredjedelar av de svarande har uppgett att de huvudsakligen färdas med bil på egen hand när de ska inhandla livsmedel. Även när de gör sällanköp (t.ex. kläder, elektronik) uppger över 60 procent att de huvudsakligen kör bil ensam. Om man därtill lägger till samåkande är det nästan 90 procent av de svarande som på något sätt huvudsakligen färdas med bil till dessa aktiviteter. Bilens starka ställning kan även ses i att 92 procent av de svarande har uppgett att deras hushåll har tillgång till bil och att det bland de svarande finns ca 0,9 bilar per vuxen person. Knappt hälften uppger att de huvudsakligen kör bil ensam till arbete/skola och till oregelbundna fritidsaktiviteter (t.ex. träffa vänner). Det är dock många svarande som kryssat i "inte relevant" på frågan om skola/arbete, t.ex. pensionärer. Om man enbart ser på de som anser frågan vara relevant är det även där över 60 procent som huvudsakligen kör bil ensam. Regelbundna fritidsaktiviteter har knappt 40 procent svarat att de huvudsakligen kör bil ensam till, medan 20 procent uppger att de samåker. Även här är det dock ganska många som bedömt att frågan inte är relevant för dem.

Att cykla eller gå är överlag ovanligare än att färdas med bil, men till arbete/skola samt till fritidsaktiviteter är det ändå en relativt stor andel som valt ett av dessa alternativ. Till exempel uppger en fjärdedel av dem som funnit frågan om hur de färdas till arbete/skola relevant att de huvudsakligen cyklar eller går. När det kommer till att handla är det dock väldigt få som huvudsakligen cyklar eller går. Kollektivtrafiken har låga andelar på samtliga olika frågor.

Tabell 2. "Hur färdas du huvudsakligen när du ska...".

	Kör bil	Samåker	Kollektivt	Cyklar	Går	Inte relevant
Handla livsmedel	66 %	19 %	1 %	8 %	5 %	
Göra sällanköp	63 %	24 %	3 %	6 %	4 %	
Till arbete/skolan	48 %	6 %	3 %	13 %	6 %	24 %
Andra fritidsakt.	47 %	27 %	2 %	13 %	9 %	
Regelbundna fritidsakt.	37 %	20 %	2 %	12 %	8 %	21 %

Källa: ÅSUB

Kön

Man kan se en skillnad mellan män och kvinnors färdmönster till arbete och skola. Männerna har i signifikant större utsträckning uppgett att de huvudsakligen färdas med bil ensam till sitt arbete eller skola. Kvinnorna cyklar i sin tur oftare än männen. Förutom detta tycks även kvinnorna oftare gå till arbete/skola, men denna skillnad är inte statistiskt signifikant. Generellt tycks dock kvinnor gå oftare än män. Signifikanta skillnader mellan könen i andelen som huvudsakligen går finns för aktiviteterna "handla livsmedel", "göra 'sällanköp'" samt "andra fritidsaktiviteter [än regelbundna]".

Region

Som väntat är de regionala skillnaderna stora vad gäller transport. De vitt skilda förutsättningarna för olika transportsätt beroende på var man bor får givetvis effekter. Inledningsvis kan sägas att personer på fasta Ålands landsbygd kör bil oftare och går mer sällan till arbete eller skola. Mariehamnare cyklar istället oftare än övriga. Personer från fasta Ålands landbygd sticker även ut när det kommer till transport för att handla livsmedel, de cyklar och går mer sällan än övriga. Tillsammans med skärgårdsbefolkningen tar de även bilen då de handlar livsmedel oftare än personer från Mariehamn.

Vid sällanköp cyklar eller går personer från Mariehamn i klart större utsträckning än övriga, medan personer från fasta Ålands landsbygd samåker oftare. Liknande mönster kan ses vid regelbundna fritidsaktiviteter där människor på den fasta landsbygden samåker medan mariehamnare cyklar oftare. Avslutningsvis kan man även se att landsbygdsbefolkningen kör oftare till s.k. "andra fritidsaktiviteter" medan mariehamnare cyklar eller går oftare.

Övriga bakgrundsvariabler

Generellt kan man säga att det är arbetstagare och företagare som kör bil ensamma mest, även gruppen hemarbetande tycks köra bil i liknande utsträckning men gruppen är liten och därför blir siffrorna inte tillförlitliga. Studenter kör istället mindre bil än övriga vid de flesta tillfällena. Studerande går signifikant oftare än övriga överlag. Studerande tillsammans med pensionärer sticker även ut med en högre användning av kollektivtrafiken i flera av aktiviteterna.

4.3 Jämförelser och diskussion

I detta avsnitt kommer jämförelser mellan årets undersökning och den som gjordes 2008 att göras. Resultat och förändringar kommer även att diskuteras genom jämförelser med andra undersökningar från Sverige och Finland.

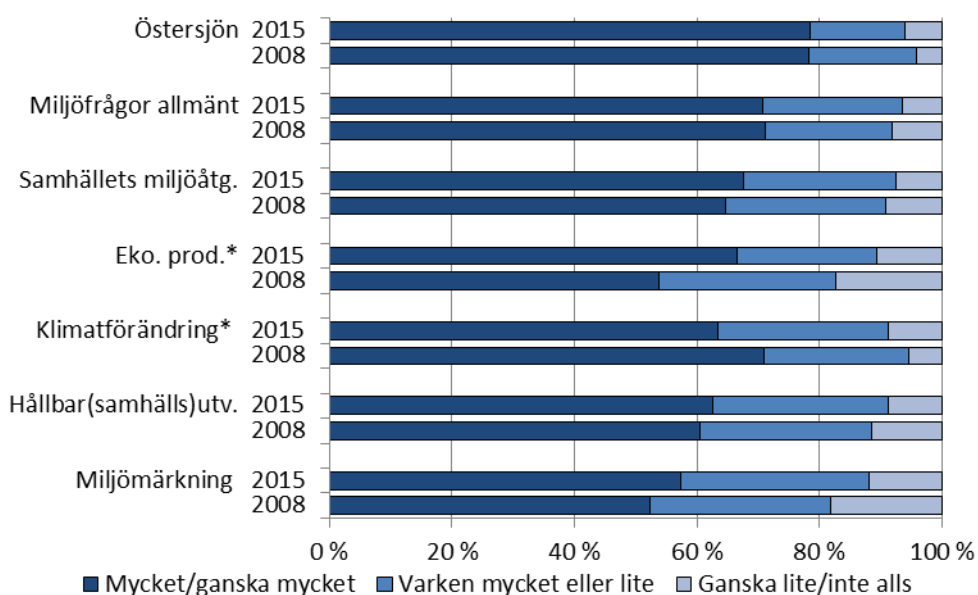
Miljöintresse

Miljöintresset har förändrats på ett par sätt i årets undersökning jämfört med den undersökning som gjordes 2008. För det första är intresset för klimatförändring signifikant lägre i år än det var för sju år sen. År 2008 uppgav 71 procent av de svarande att de var mycket eller ganska mycket intresserade av frågan, medan 64 procent svarade detta i år. Intresset för ekologisk produktion har istället klart ökat i årets undersökning. Ungefär två tredjedelar av de svarande uppger sig vara intresserade av detta, jämfört med 54 procent år 2008.

I de undersökningar som gjorts i Stockholm vart tredje år kan man se en liknande minskning av intresset för klimatförändringarna som på Åland. 2007 hade 60 procent angett "utsläpp av växthusgaser som påverkar klimatet" som ett av de två största miljöproblemen, medan denna siffra i 2013 års undersökning var nere på 45 procent. Frågeställningarna är inte direkt jämförbara men bägge pekar på att klimatförändringsproblematiken inte är lika framträdande för människor idag som för några år sedan.

Mönstret att kvinnor tycks vara mer intresserade av miljöfrågor än män konstateras även i undersökningarna i Jönköping och i Helsingfors.

Figur 14. "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?", jämförelse mellan 2008 och 2015.

*Signifikanta skillnader mellan åren.

Not: Kategorin "hållbar (samhälls)utveckling hette "hållbar utveckling" i 2008-års undersökning.

Reducering av avfallsproduktion och miljöpåverkan

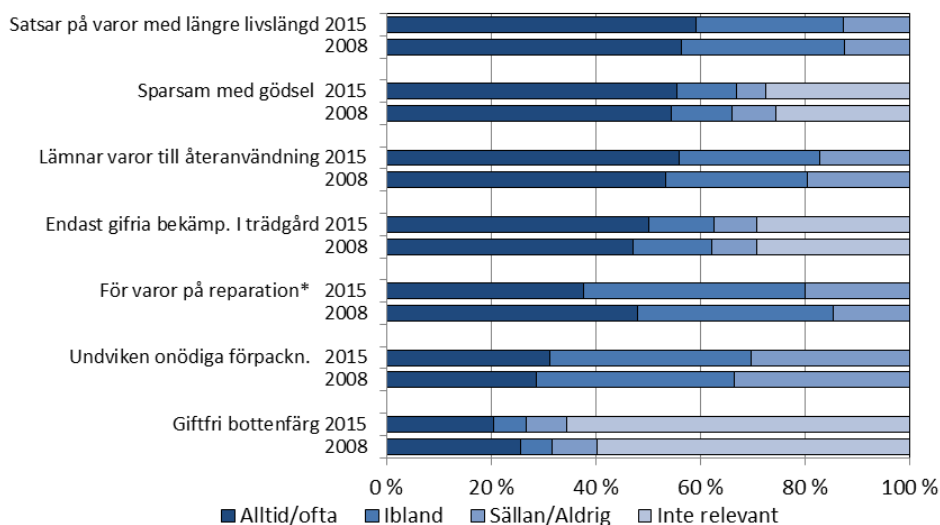
Källsortering fick genomgående höga tal i 2008 års undersökning, och även i årets undersökning kan vi se att människor fortsättningsvis verkar sköta sin sortering ordentligt. Den enda signifikanta skillnaden som kan ses mellan åren är att man i årets undersökning säger sig sortera hårdplast i något större utsträckning än i den förra undersökningen, det var dock redan vid förra tillfället nära 90 procent som alltid eller ofta sorterade hårdplast.

Jämfört med de svenska undersökningarna står sig ålänningarnas källsortering sig bra, även i dessa undersökningar framkommer det att källsorteringen sköts bra av de allra flesta. Undersökningarna har ställt lite olika frågor, men där det är möjligt har jämförelser gjorts. Ålänningarnas och jönköpingsbornas sorteringsvanor tycks vara mycket lika. Andelarna som alltid/ofta tar hand om elektroniskt avfall, farligt avfall, sorterar metall, plast, glas, papper och kartong ligger mycket nära varandra, även om frågeställningarna kan skilja sig åt något. Kompostering verkar dock skötas bättre på Åland än i Jönköping. Medan 88 procent av de svarande i vår undersökning uppgav att de alltid eller ofta sorterar bioavfall till kompost uppgav 76 procent av jönköpingsborna att de alltid eller oftast sorterar ut sitt matavfall.

Sorteringen i Stockholm tycks vara lite sämre än på Åland och i Jönköping. Stockholm har emellertid närmast sig Åland eftersom sorteringen förbättrats på ett par punkter där ålänningarna redan i 2008-års undersökning sorterade bra.

Även när det kommer till att minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan är årets resultat väldigt likt det från 2008. Den signifikanta skillnad som kan ses är en nedgång i hur ofta man säger sig föra varor på reparation hellre än att köpa nya.

Figur 15. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan, jämförelse mellan 2008 och 2015.

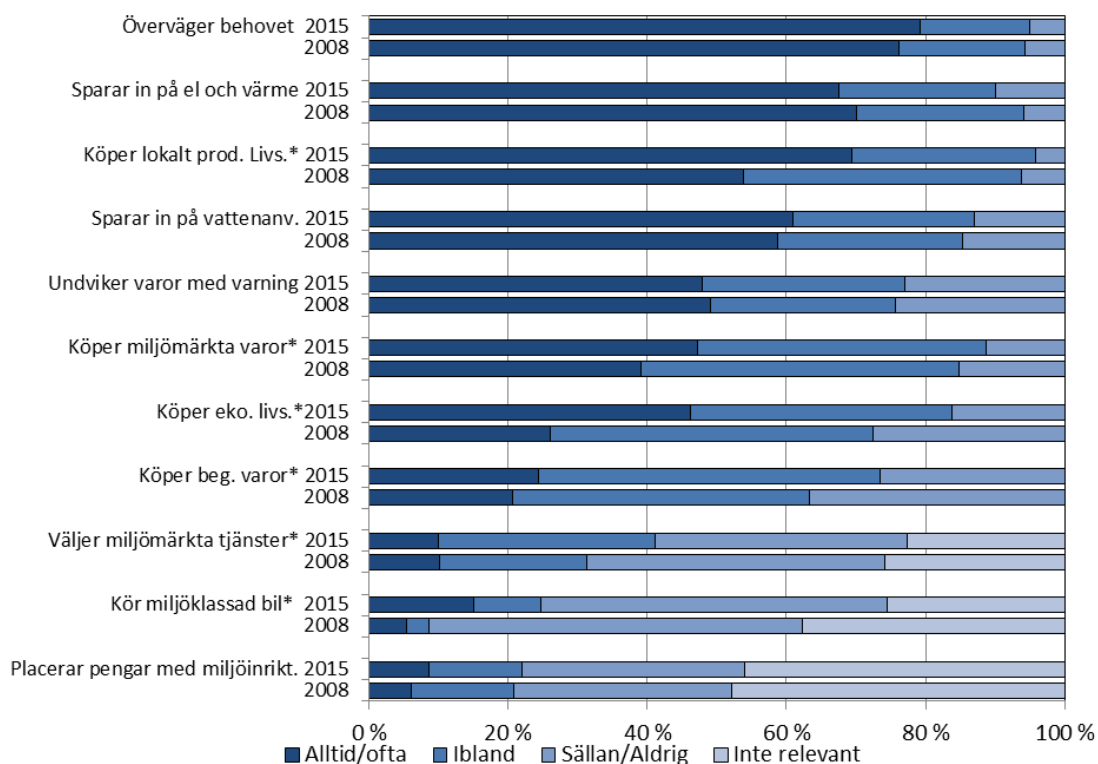

*Signifikanta skillnader mellan åren.

Köp av varor och tjänster

Man kan se flera skillnader i inköpsmönster mellan våra två undersökningar. Skillnaderna är genomgående förbättringar jämfört med 2008. Följande aktiviteter utförs oftare i årets undersökning än de gjorde 2008: "köper lokalt producerade livsmedel", "köper miljömärkta varor", "köper ekologiska livsmedel", "köper begagnade varor", "väljer miljömärkta tjänster (t.ex. hotell) samt "kör miljöklassad bil"¹⁰. Den generella förbättringen i ålänningarnas miljövanor vid inköp av varor återspeglas även i undersökningarna i Stockholm och Jönköping.

Figur 16. "På vilket sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?" - Köp av varor och tjänster, jämförelse mellan 2008 och 2015.

*Signifikanta skillnader mellan åren.

Not: Aktiviteten "kör miljöklassad bil" hette "kör 'miljöbil'" i 2008-års undersökning.

Ökningen av hur ofta man köper begagnat hänger troligtvis samman med den loppmarknadstrend som vi sett de senaste åren och som uppmärksammats på Åland såväl som i Sverige och Finland. Ökningen av ekologiska inköp kan man se på flera olika frågor i denna undersökning och kan även ses i Stockholmsundersökningen från 2013. Där svarade 36 procent att de alltid eller oftast brukar köpa ekologiska grönsaker, frukt och andra livsmedel, jämfört med vår undersökning där 46 procent uppger att de alltid eller ofta köper ekologiska livsmedel.¹¹ Den utveckling vi ser jämfört med 2008 i vår undersökning motsvaras

¹⁰ 2008 var aktiviteten formulerad som "använda miljöbil".

¹¹ Observera att det finns nyansskillnader i både frågeställningen ("grönsaker, frukt" och "livsmedel") och

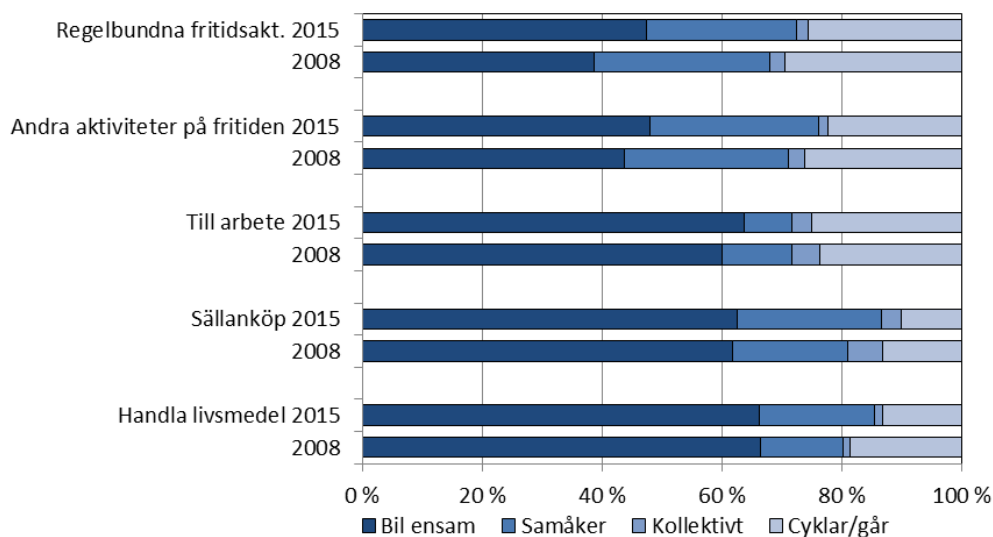
endast av en mindre i Stockholm mellan 2007 och 2013. I Stockholm ser man dock en liknande utveckling som på Åland ifall man jämför 2013 med 2004. Ökningen av ekologisk livsmedelförsäljning i Sverige har även konstaterats av SCB.¹² Ökningen i hur ofta man köper miljömärkta livsmedel följer ett liknande mönster som de ekologiska livsmedlen. I vår undersökning har andelen som säger sig köpa det alltid eller ofta ökat från 39 till 47 procent, medan det i Stockholm ökade till 40 procent år 2013 från 36 procent 2007 och 32 procent 2004.¹³

Sammantaget pekar resultaten i denna kategori på att ålänningarna blivit mer medvetna konsumenter sedan 2008 och idag i större utsträckning gör aktiva, miljövänliga val vid sina inköp.

Färdmedel

Då det kommer till att handla, både livsmedel och så kallade sällanköp (t.ex. kläder, elektronik) har en ökning skett i andelen som uppger att de huvudsakligen samåker. Detta tycks ha skett mestadels på bekostnad av andelen som går eller cyklar, även om någon statistisk signifikans inte kan uppmätas i dessas minskning. En möjlig förklaring till förändringen är de nyetablerade butikerna utanför stadens centrum och de längre avstånd dessa innebär för personer som rör sig i stadskärnan. Även andelen som kör bil ensam till olika typer av fritidsaktiviteter har ökat något.

Figur 17. Huvudsakliga färdmedel till olika aktiviteter, jämförelse mellan 2008 och 2015.

svarsalternativen ("oftast" och "ofta") mellan undersökningarna i Stockholm och på Åland. Detta förklarar troligtvis en del av skillnaden mellan regionerna.

¹² <http://www.scb.se/sv/hitta-statistik/artiklar/okad-forsaljning-av-ekologiska-livsmedel/>

¹³ Även denna frågas alternativ skilde sig från vår på samma sätt som ovanstående not.

5. Ålänningarnas beredskap att bete sig mer miljömedvetet

Efter att i föregående kapitel sett på hur ålänningarna betar sig i dagsläget övergår vi nu till att se på hur förutsättningar för förbättringar ser ut. I detta kapitel redovisas hur villiga folk är att ändra sitt beteende för att leva mer miljövänligt och vilka hinder det finns för dessa förändringar.

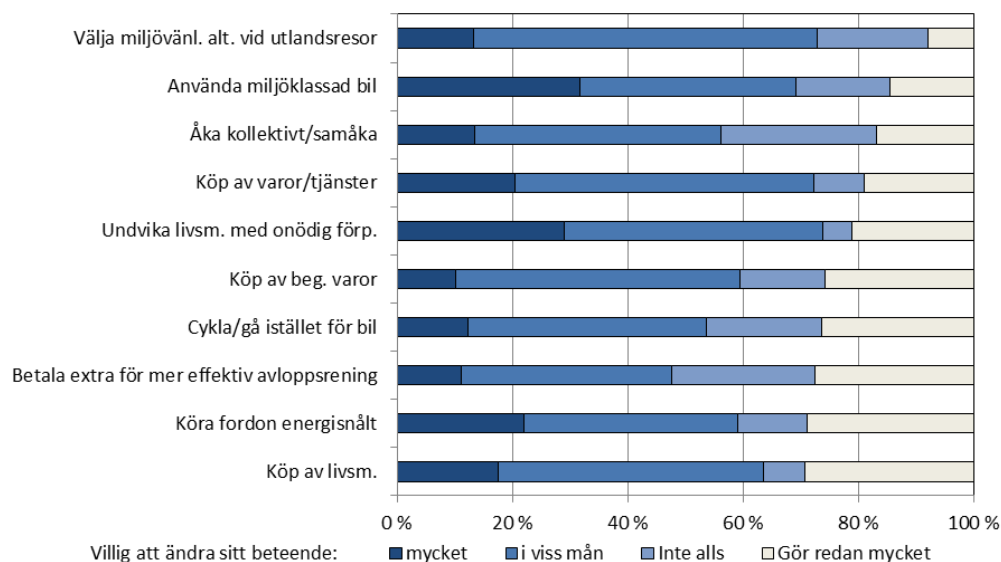
5.1 Villighet till förändring

Respondenterna fick även ta ställning till i vilken mån man är beredd att ändra sitt beteende i en mer miljövänlig inriktning. Man fick ta ställning till en rad frågor. Man kunde svara "jag gör redan mycket i denna fråga!", samt "jag skulle vara villig att ändra mitt beteende..." följt av alternativen "mycket", "i viss mån" och "inte alls". På en del frågor fanns även alternativet "inte relevant". Observera att i det fåtal fall där de svarande av någon anledning markerat flera alternativ än ett, har "jag gör redan mycket för miljön i denna fråga" valts för analys i denna rapport. Detta för att man kan anta att om man redan gör mycket för miljön så kan man inte göra så mycket mer. I varje avsnitt redovisas dels hur stor andel som redan anser sig göra mycket och dels hur villigheten att ändra sig ser ut bland dem som inte redan anser sig göra mycket för miljön.

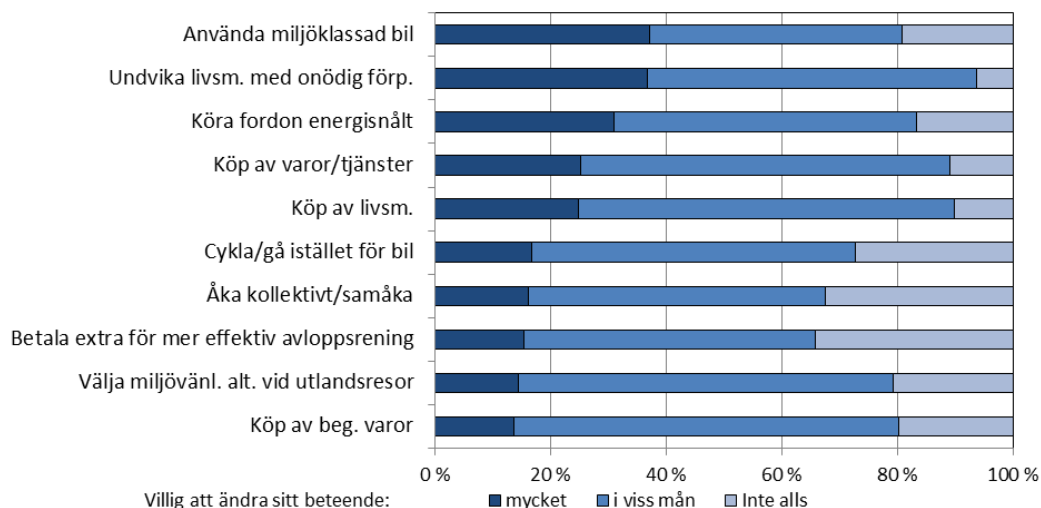
Man bör komma ihåg då man läser resultaten att vissa kanske anser sig göra ganska mycket redan och därför endast anser sig behöva ändra sitt beteende i viss mån. Skillnader mellan andelen som är beredd att ändra sig mycket och ändra sig i viss mån kan därför bero på olika faktorer.

Inledningsvis ser vi i *Figur 18* de tio aktiviteter där minst andelar av de svarande har uppgett att de redan gör mycket för miljön. Eftersom vissa frågor hade en stor andel "inte relevant" svar har dessa tagits bort från denna beräkning för att bättre se på hur stor andel av de faktiska användare av t.ex. båtar med septiktank som anser sig göra mycket för miljön i de olika frågorna. För att bättre kunna jämföra hur villigheten till förändring ser ut bland de som inte redan gör mycket i nuläget visar *Figur 19* fördelningen mellan olika nivåer av förändringsvilja bland de personer som inte redan anser sig göra mycket för miljön i de olika aktiviteterna.

Figur 18. Villighet att ändra sitt beteende – de tio aktiviteter där minst andel svarande anser sig göra mycket, (exklusive de som svarat "inte relevant").

Figur 19. Villighet att ändra sitt beteende – de tio aktiviteter där minst andel svarande anser sig göra mycket, (fördelning mellan dem som inte redan anser sig göra mycket i frågan).

Flera olika typer av färdvanor finns bland de aktiviteter som minst andelar av de svarande anser sig göra mycket för miljön genom. Förändringsvilligheten är inte heller särskilt stor i dessa aktiviteter om man bortser från användande av miljöklassad bil. Det är även små andelar av de svarande som i dagsläget gör mycket för miljön genom köp av varor och tjänster samt undvikande av livsmedel med onödig förpackning, men det finns en större förändringsvilja på dessa punkter än vid transportsätten. Cirka 30 procent anser att de redan gör mycket vad gäller att betala extra för effektiv avloppsrening. En ganska stor del av de som inte redan gör mycket, ungefär en tredjedel, är inte alls villiga till förändring.

Aktiviteterna "köra fordon energisnålt" och "köp av livsmedel" har bägge cirka 30 procent som anser sig göra mycket i nuläget och förändringsviljan ser även relativt god ut bland de som inte redan gör mycket.

Reducering av avfallsproduktion och miljöpåverkan

I följande frågekategori fick respondenterna ta ställning till aktiviteter rörande avfallsproduktion och miljöpåverkan. Se *Tabell 8* i bilagan för mer detaljerad information. Följande aktiviteter fanns i denna kategori:

Källsortering av avfall

Tömma båtens septiktank i en mottagningsstation

Undvika livsmedel med onödig förpackning

Satsa på varor med längre livslängd

Föra varor på reparation hellre än köpa nya

Minska negativ miljöpåverkan av mitt trädgårdsarbete

Jag är beredd att betala extra för mer effektiv avloppsrening (t.ex. i bostaden, på stugan)

Få anser sig redan göra mycket för miljön genom att undvika livsmedel med onödig förpackning, men det finns å andra sidan en stor förändringsvillighet på den punkten. Mer än en tredjedel av de som i dagsläget inte anser sig göra mycket är beredda att ändra sig mycket och endast sex procent säger sig inte alls vara beredda att ändra sig.

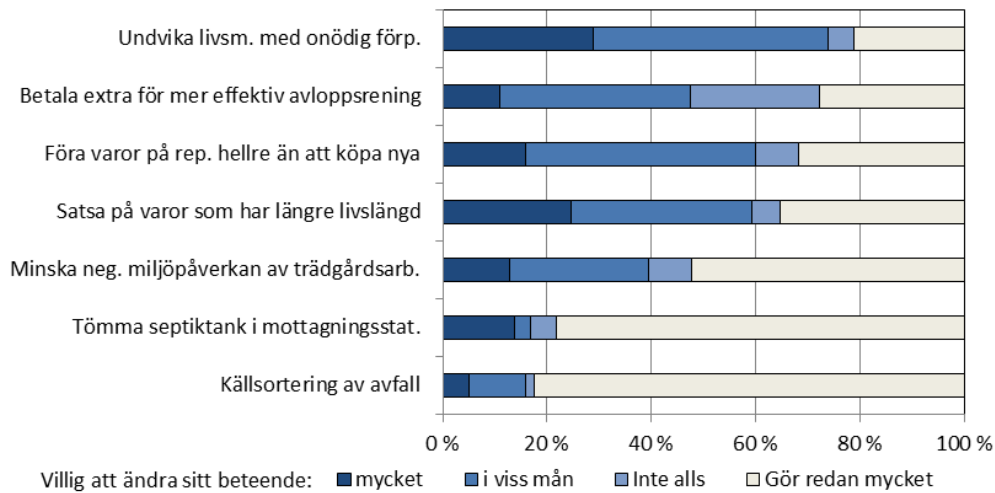
En relativt liten andel anser sig göra mycket för miljön genom att betala extra för mer effektiv avloppsrening och det är även det alternativ där minst förändringsvilja finns, endast 15 procent av de som inte redan gör mycket är villiga att ändra sig mycket och ungefär var tredje är inte beredd att ändra sig alls.

Även om andelen som i nuläget säger sig göra mycket skiljer sig åt rätt markant ser förändringsviljan ganska likartad ut bland övriga vad gäller "föra varor på reparation hellre än att köpa nya" och "källsortering av avfall". Ungefär en fjärdedel är villig att ändra sig mycket, två tredjedelar att ändra sig lite och ungefär en tiondel är inte beredd att ändra sig alls. En något större förändringsvillighet finns vad gäller att satsa på varor som har längre livslängd; där är cirka 40 procent villiga att ändra sig mycket och över hälften beredda att ändra sig i viss mån. Endast åtta procent säger sig inte alls vara beredda att ändra sig.

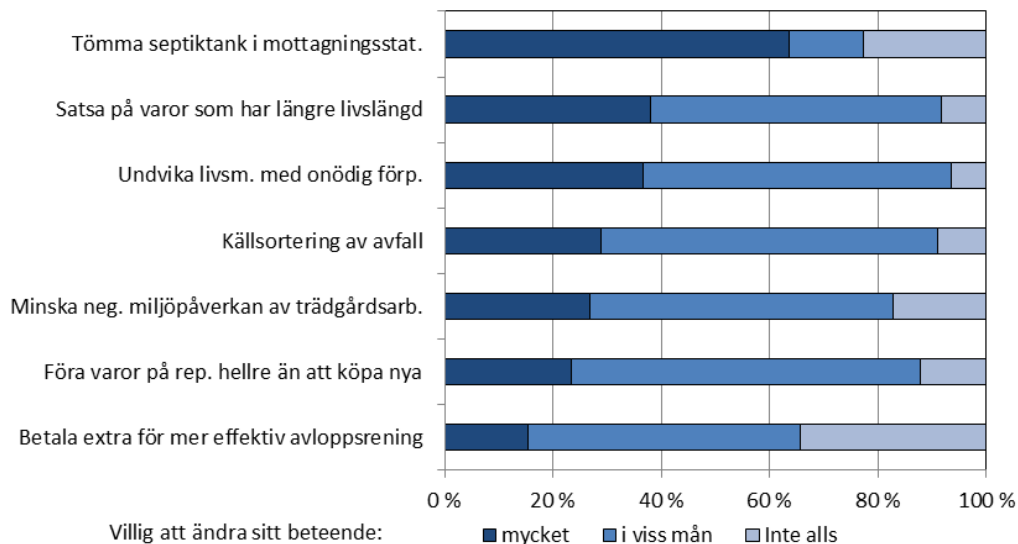
Känslorna kring miljöarbete vid trädgårdsarbete tycks vara något tudelat. Förutom att ena halvan anser sig redan göra mycket och andra halvan inte, ser vi även en uppdelning i förändringsviljan bland den sistnämnda gruppen. En ganska stor andel (knapp 30 procent) är villiga att ändra sig mycket, medan en sjättedel inte alls är villiga till förändring.

Reglerna kring tömning av septiktank tycks accepteras av de allra flesta. En överväldigande majoritet av dem som det är relevant för tömmer septiktanken på korrekt sätt och bland fåtalet som ännu inte gör mycket är de allra flesta beredda att ändra sig.

Figur 20. Villighet att ändra sitt beteende – Avfallsproduktion och miljöpåverkan, (exklusive de som svarat "inte relevant").

Figur 21. Villighet att ändra sitt beteende – Avfallsproduktion och miljöpåverkan, (fördelning mellan dem som inte redan anser sig göra mycket i frågan).

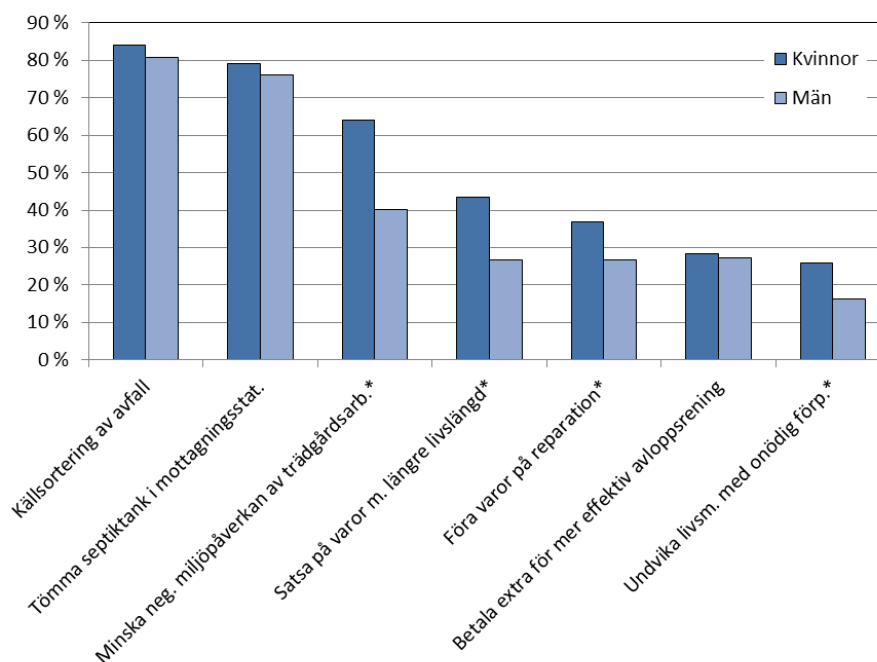

Kön

Som vi sett tidigare i rapporten har kvinnor generellt utfört olika miljöstödjande aktiviteter betydligt oftare än män. Detta reflekteras även i hur stor andel av de olika könen som anser att de "redan gör mycket för miljön" i olika frågor, se *Figur 22*. Klara skillnader kan ses då det kommer till aktiviteterna "minska negativ miljöpåverkan av mitt trädgårdsarbete", "satsa på varor som har längre livslängd", "föra varor på reparation hellre än att köpa nya" samt "undvika livsmedel med onödigt förpackning". I samtliga fall är det en större andel kvinnor än män som anser att de redan gör mycket för miljön.

På flera punkter är kvinnor även mer villiga att ändra sitt beteende än män. Vad gäller aktiviteterna "källsortering av avfall", "undvika livsmedel med onödigt förpackning", "satsa på varor som har längre livslängd" samt "betala extra för mer effektiv avloppsrening" är kvinnorna i större utsträckning än männen villiga att ändra sig.

Figur 22. Andel som anser sig göra mycket för miljön i olika aktiviteter - Avfallsproduktion och miljöpåverkan, fördelat på kön.

*Signifikanta skillnader mellan könen.

Ålder

Vi kan inte se någon statistisk signifikant skillnad mellan hur villiga de olika åldersgrupperna är att ändra sitt beteende i denna kategori, däremot finns flera skillnader i hur stora andelar av de olika åldersgrupperna som anser sig redan göra mycket.

När det kommer till att undvika livsmedel med onödig förpackning kan man se en stadig ökning ju högre upp i åldrarna man går.

Den yngsta åldersgruppen har i klart mindre utsträckning än övriga uppgett att de redan gör mycket för miljön vad gäller källsortering. Två tredjedelar av 18-34 åringarna uppger att de redan gör mycket medan 90 procent av de som fyllt 50 år uppger detta. Personer mellan 35-49 år utför källsortering något mer sällan än de som fyllt 50 år, men ändå klart oftare än de yngsta.

Övriga bakgrundsfaktorer

De ålderskillnader som finns reflekteras även mellan de socioekonomiska grupperna, där yngre och äldre sticker ut.

Företagare tenderar att vara mest villiga och pensionärer minst villiga till förändring vad gäller köp av begagnade varor.

Köp av varor och tjänster

Figur 23 och *Figur 24* visar svaren på frågorna som rör förändringsvillighet vid köp av varor och tjänster. Se *Tabell 8* och *Tabell 9* i bilagan för mer detaljerad information. Frågorna som ingick i denna kategori var följande:

Köp av livsmedel (t.ex. ekologiska)

Köp av varor/tjänster (miljömärkta)

Köp av begagnade varor

Energisparande (el och värme)

Minska på vattenanvändningen

Miljövänlig uppvärmning av bostaden

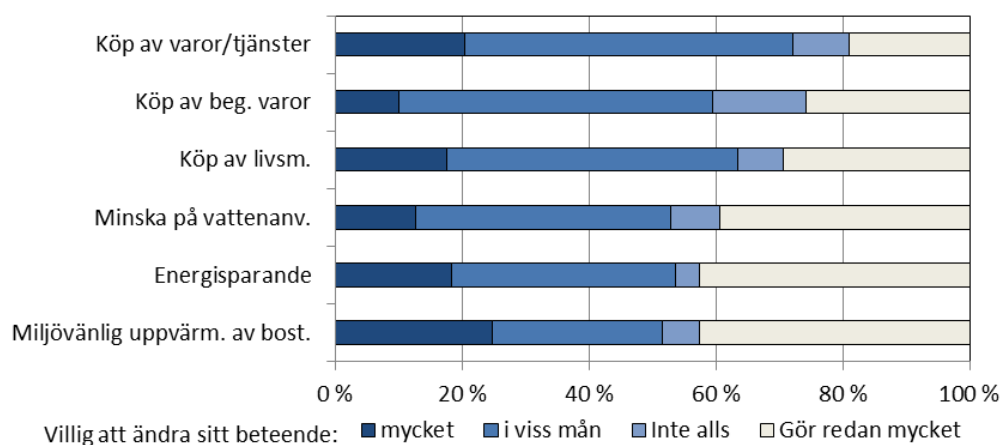
Överlag tycks förändringsviljan i denna kategori vara störst för de aktiviteter där flest redan gör mycket i dagsläget. Undantaget från detta är främst "köp av varor/tjänster (miljömärkta)". Mindre än var femte svarande anser sig göra mycket när det kommer till köp av varor/tjänster, men av de som inte ännu gör mycket är var fjärde villig att ändra sitt beteende mycket och ungefär två tredjedelar beredda att ändra sig i viss mån.

Ungefär var fjärde person anser sig göra mycket för miljön genom köp av begagnade varor och förändringsviljan är inte särskilt stark bland övriga: 14 procent är beredda att ändra sig mycket och 20 procent är inte beredda att ändra sig alls.

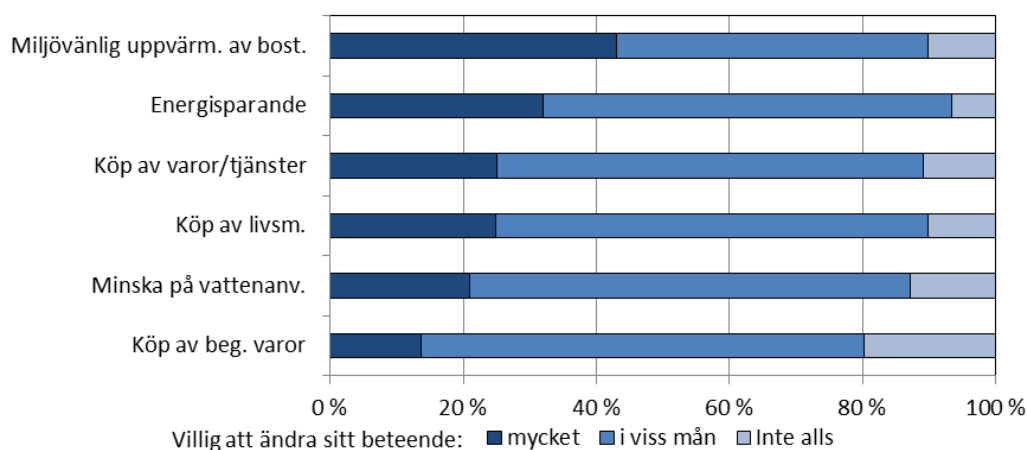
Strax under 30 procent av de svarande gör mycket genom köp av livsmedel (t.ex. ekologiska) och där finns en ganska stor förändringsvilja då var fjärde som inte redan gör mycket är villig att ändra sig mycket och endast 10 procent inte är villig att ändra sig alls.

Cirka 40 procent anser sig redan göra mycket genom energisparande (el och värme) och genom att minska på vattenanvändningen. Det finns dock en klart större förändringsvilja genom ökat energisparande än genom minskad vattenanvändning. Ungefär en tredjedel av de som inte redan gör mycket är villiga att förändra sig mycket vad gäller energisparande medan drygt en femtedel är beredd att göra detsamma genom minskad vattenanvändning. Miljövänlig uppvärmning av bostaden har den största andelen som redan gör mycket och även den klart största villigheten till förändring bland de som inte redan gör mycket.

Figur 23. Villighet att ändra sitt beteende – Köp av varor och tjänster, (exklusive de som svarat "inte relevant").

Figur 24. Villighet att ändra sitt beteende – Köp av varor och tjänster, (fördelning mellan dem som inte redan anser sig göra mycket i frågan).

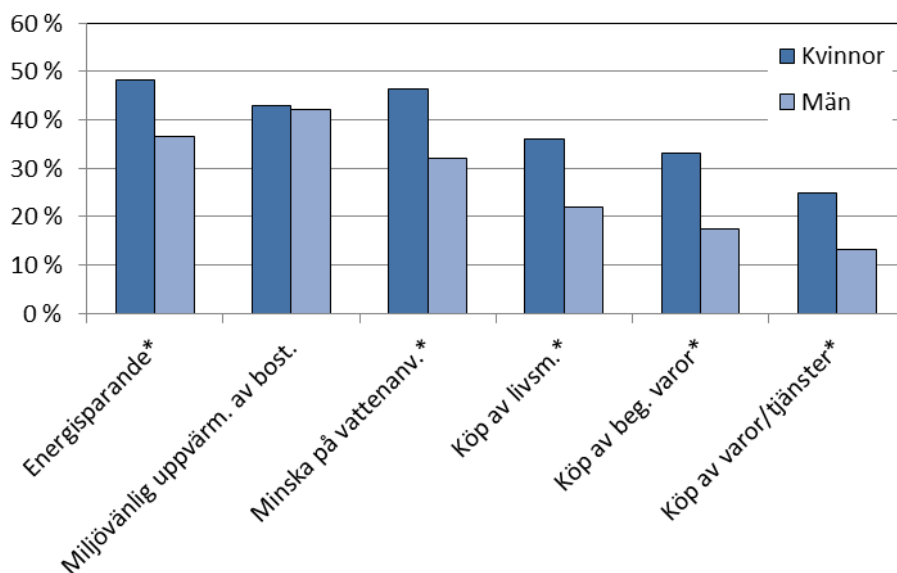

Kön

Även i denna kategori är det kvinnorna som är aktivare än männen. Den enda aktivitet där någon signifikant skillnad mellan könen inte kan ses är "miljövänlig uppvärmning av bostaden" där andelen som svarat att de gör mycket för miljön är närmast identisk mellan könen.

Likt den förra kategorin gör kvinnor även i denna kategori inte bara mer i dagsläget än männen, utan de är också överlag mer villiga att ändra sitt beteende i de fall de inte redan anser sig göra mycket. Kvinnor är i större utsträckning än män beredda att ändra sitt beteende vad gäller köp av livsmedel (t.ex. ekologiska), köp av varor/tjänster (miljömärkta) samt minska på vattenanvändningen. Särskilt i de två första är det en klar skillnad mellan män och kvinnor, om man dessutom tar i beaktande att kvinnor redan gör mycket i klart högre grad än männen blir totalbilden en tydlig skillnad mellan kvinnors och mäns attityder i dessa frågor.

Figur 25. Andel som anser sig göra mycket för miljön i olika aktiviteter - Köp av varor och tjänster, fördelat på kön.

*Signifikanta skillnader mellan könen.

Ålder

Energisparande på el och värme blir vanligare med åren, de yngsta gör detta i minst utsträckning och 35-49 åringarna är även de klart sämre än de som fyllt 50 år. Man kan även se en åldersskillnad i aktiviteten "köp av varor/tjänster, t.ex. genom att köpa miljömärkta produkter", där de yngsta i lägre grad än övriga anser sig göra mycket.

De som fyllt 65 år sticker ut när det kommer till villigheten att ändra sitt beteende vad gäller köp av livsmedel. En klart mindre andel av de äldsta är beredda att ändra sitt beteende mycket, de är istället mer benägna att svara att de är beredda att ändra sitt beteende i viss mån.

Även när det kommer till att köpa begagnade varor sticker de äldsta ut. Villigheten att ändra sitt beteende i frågan klart lägre hos de som fyllt 65 än övriga. En tredjedel är inte alls villiga att ändra sig, medan motsvarande andel för övriga är ungefär en sjättedel.

En viss skillnad mellan åldersgrupperna kan även ses då man ser på hur många som är beredda att ändra till mer miljövänlig uppvärmning av bostaden. Här är det de yngsta och de äldsta som i minst utsträckning är beredda att ändra sig. De äldsta uppger dock i klart högre grad än de yngsta att de redan gör mycket i detta hänseende.

Övriga bakgrundsfaktorer

Företagare tenderar att i större utsträckning än övriga redan göra mycket vad gäller köp av miljömärkta varor/tjänster. Studerande sticker ut jämfört med övriga genom att i mindre utsträckning göra mycket i dagsläget vad gäller energisparande och minska på vattenanvändning.

Högskoleutbildade tycks vara mer villiga till förändring än gymnasieutbildade när det kommer till köp av livsmedel och köp av varor och tjänster.

Färdvanor

I den sista delen av frågorna om villigheten att ändra sitt beteende fick respondenterna ta ställning till sina färdvanor. *Figur 26* och *Figur 27* visar svaren på dessa frågor. Se *Tabell 9* i bilagan för mer detaljerad information. Frågorna som ingick i denna kategori var följande:

Cykla/gå istället för att köra bil

Köra fordon energisnålt (ecodriving)

Använda miljöbil

Åka kollektivt/samåka

Välja miljövänliga alternativ vid utlandsresor

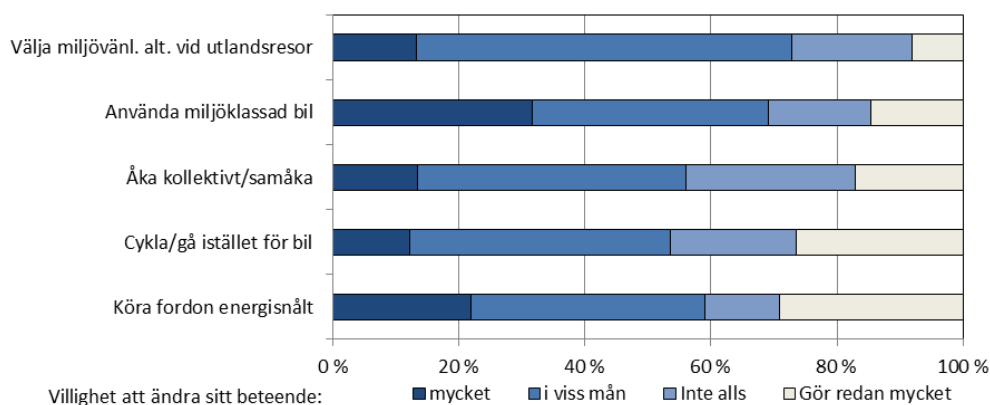
Andelen som redan gör mycket för miljön i denna kategori är lägre än i de tidigare kategorierna. Att köra fordon energisnålt är vanligast, där anser sig cirka 30 procent redan göra mycket för miljön, medan ungefär en fjärdedel anser att de redan gör mycket genom att gå eller cykla istället för att ta bilen. Ungefär en sjättedel anser att de redan gör mycket genom att använda miljöklassad bil¹⁴ och åka kollektivt/samåka. Mer än en tredjedel av de som inte redan gör mycket säger sig dock vara villiga att ändra sitt beteende mycket vad gäller att köra miljöklassad bil och en knapp tredjedel vad gäller att köra fordon energisnålt. Mindre än en femtedel säger sig inte alls vara beredd till förändring.

¹⁴ Här har dock en klart större andel än de som saknar bil svarat "inte relevant", om dessa tas med är det endast 12 % som anser sig göra mycket genom att använda miljöklassad bil.

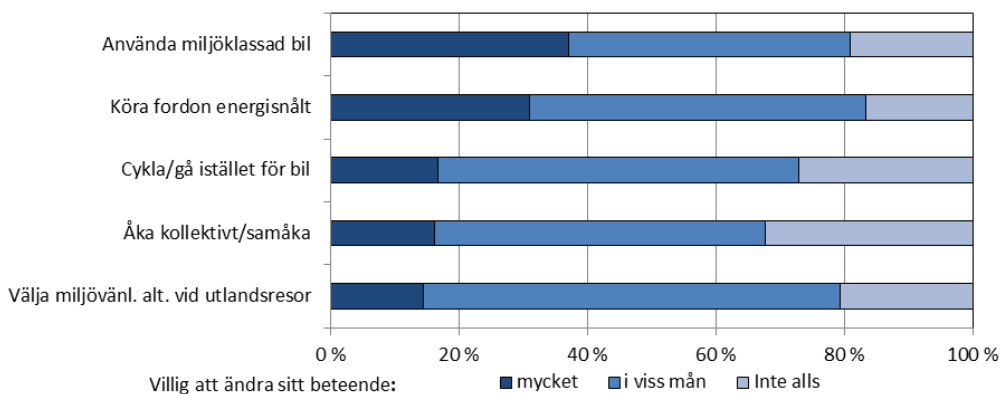
Mindre än var tionde svarande säger sig göra mycket genom att välja miljövänliga alternativ vid utlandsresor. Det finns överlag en mindre villighet till förändring i färdvanor än vad det fanns i de två föregående kategorierna av aktiviteter. Med undantagen "använda miljöklassad bil" och "köra fordon energisnålt (s.k. EcoDriving)" rör sig andelen som är beredda att ändra sig mycket runt en sjättedel av de som inte redan gör mycket i dagsläget. Andelen som inte alls är villiga att ändra sig är dessutom cirka 30 procent på alternativen "åka kollektivt/samåka" och "cykla/gå istället för bil" medan denna andel är cirka 20 procent för alternativet "välja miljövänliga alternativ vid utlandsresor".

"Jämfört med de flesta andra är mitt klimatfotspår relativt litet eftersom jag inte hör till dem som flyger t.ex. till södern på semesterresa"

Figur 26. Villighet att ändra sitt beteende – Färdvanor, (exklusive de som svarat "inte relevant").

Figur 27. Villighet att ändra sitt beteende – Färdvanor, (fördelning mellan dem som inte redan anser sig göra mycket i frågan).

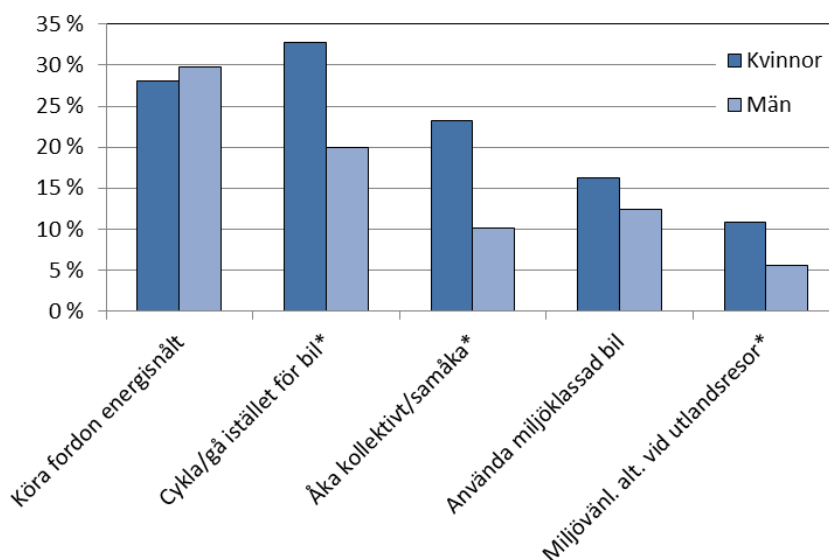
Kön

Kvinnor har som vi sett i de två föregående avsnitten varit aktivare än männen på de flesta punkter. Skillnaden mellan könen är stor när det kommer till att välja

alternativ till bil. Både "cykla/gå istället för bil" och "åka kollektivt/samåka" har en klart större andel kvinnor än män kryssat i att de redan gör mycket. Det är även en större andel kvinnor än män som väljer miljövänliga alternativ vid utlandsresor.

I likhet med tidigare kategorier är kvinnorna även mer förändringsvilliga än männen angående sina färdvanor. Kvinnor är beredda att ändra sig i större utsträckning än män vad gäller "att cykla/gå istället för att köra bil", "åka kollektivt/samåka" samt "välja miljövänliga alternativ vid utlandsresor". Det finns alltså en större villighet att hitta alternativ till bilen bland kvinnorna. Om man istället ser på hur villiga folk är att fortsättningsvis köra bilen, men på ett miljövänligare sätt kan inte någon signifikant skillnad mellan könen ses i alternativen "använda miljöklassad bil" och "köra fordon energisnålt", här tycks alltså männen i lika hög grad som kvinnorna göra mycket för miljön.

Figur 28. Andel svarande som anser sig göra mycket för miljön i olika aktiviteter - Färdvanor, fördelat på kön.

*Signifikanta skillnader mellan könen.

Ålder

När det kommer till att åka kollektivt eller samåka är det den yngsta och den äldsta åldersgruppen som gör detta flitigast. Strax över 20 procent av dessa åldersgrupper uppger att de redan gör mycket för miljön på punkten "åka kollektivt/samåka", medan endast drygt var tionde person mellan 35 och 49 år uppger detta.

Andelen som redan anser sig göra mycket för miljön genom att cykla/gå istället för att köra bil skiljer sig inte särskilt mycket åt mellan åldersgrupperna. Villigheten till förändring skiljer sig dock klart åt mellan dem som inte anser sig göra mycket. Den yngsta åldersgruppen, och framför allt den äldsta gruppen är klart mindre villiga att ändra sig än personer mellan 35 och 64 år.

Övriga bakgrundsfaktorer

Personer som bor på fasta Ålands landsbygd har i klart mindre utsträckning än övriga uppgett att de redan gör mycket för miljön på punkten "cykla/gå istället för att köra bil". Medan över en tredjedel av både mariehamnare och skärgårdsbor uppger att de gör mycket uppger endast ungefär en sjättedel av boende på fasta Ålands landsbygd detta. Mönstret känns igen från tidigare avsnitt och har givetvis att göra med avstånden på landsbygden.

Mariehamnare är i större utsträckning än övriga beredda att ändra sitt beteende vad gäller att cykla eller gå istället för att köra bil. Av de som inte redan anser sig göra mycket på denna punkt är det över en tredjedel både på fasta Ålands landsbygd och i skärgården som inte alls är villiga att ändra sig. Motsvarande siffra för mariehamnare är en sjundedel.

Högskoleutbildade sticker ut i attityden gentemot ecodriving. Andelen som redan anser sig göra mycket på denna punkt skiljer sig inte åt nämnvärt men en klart högre andel av de som inte redan gör mycket på denna punkt är beredda att ändra sig jämfört med personer med annan utbildningsnivå. Endast fem procent av de som inte redan gör mycket säger sig inte alls vara beredda att ändra sitt beteende, medan motsvarande siffra är över 20 procent för grundskole- och gymnasieutbildade. Även villigheten att byta till miljöklassad bil är klart högre bland de högskoleutbildade än övriga personer.

5.2 Hinder för att göra mer för miljön

Respondenterna ombads även uppge vad som hindrar dem från att göra mer för miljön. Det var möjligt att välja flera alternativ. Åtta alternativ fanns att välja mellan och för dem som valde "annan orsak" fanns även möjlighet att specificera denna orsak. Alternativen var:

De miljövänliga alternativen är dyrare

De miljövänliga alternativen medför mer arbete/besvär

De miljövänliga alternativen är inte lika effektiva

De miljövänliga alternativen är inte lika tilltalande

Jag är inte tillräckligt motiverad

Jag har inte tillräckligt med information/kunskap om miljöfrågor

Annan orsak till att jag inte gör mer för miljön

Inget hindrar mig från att göra mer för miljön

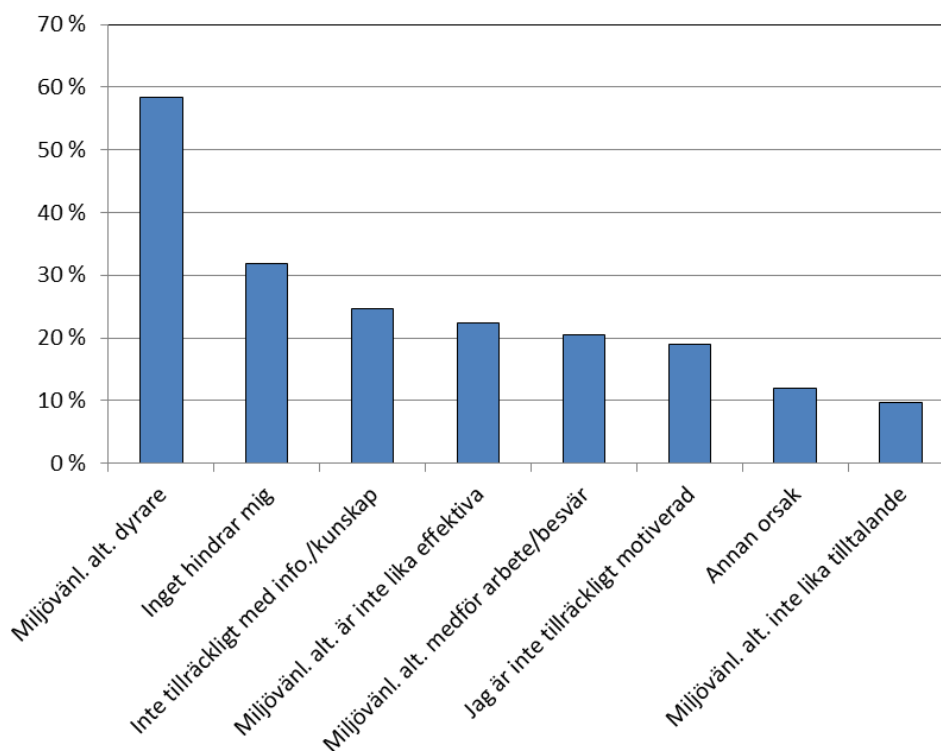
I Figur 29 presenteras hur stor andel av de svarande som valt de olika alternativen. Se Tabell 10 i bilagan för mer detaljerad information. Det överlägset vanligaste hindret för att göra mer för miljön är att miljövänliga alternativen är dyrare. Nästan 60 procent av de svarande har uppgett att kostnaderna hindrar dem från att göra mer för miljön.

Fyra alternativ valdes av omkring 20 procent av de svarande, nämligen "jag har inte tillräckligt med information/kunskap om miljöfrågor" (25 procent), "de miljövänliga alternativen är inte lika effektiva" (22 procent), "de miljövänliga alternativen medför mer arbete/besvär" (21 procent) samt "jag är inte tillräckligt motiverad" (19 procent). Tio procent av de svarande angav att faktumet att de miljövänliga alternativen inte är lika tilltalande hindrar dem från att göra mer för miljön. Tolv procent angav att det fanns en annan orsak än de föreslagna som hindrar dem från att göra mer för miljön. Avslutningsvis uppger ungefär en tredjedel (32 procent) att ingenting hindrar dem från att göra mer för miljön. Nedan följer ett par av de kommentarer som lämnades av de som uppgett att något annat än de föreslagna alternativen hindrar dem:

"Betydligt fler skulle välja att vara/leva/bete sig miljövänligt om det skulle löna sig. Alla vill välja med hjärtat men ekonomin styr!"

"...man vill bättre men ekonomin i sin helhet måste styra för många av oss. Skulle vara bra att få slippa skuldbördan och känslan av misslyckande av andra då man ej har råd."

Figur 29. "Vad hindrar dig från att göra mer för miljön?".

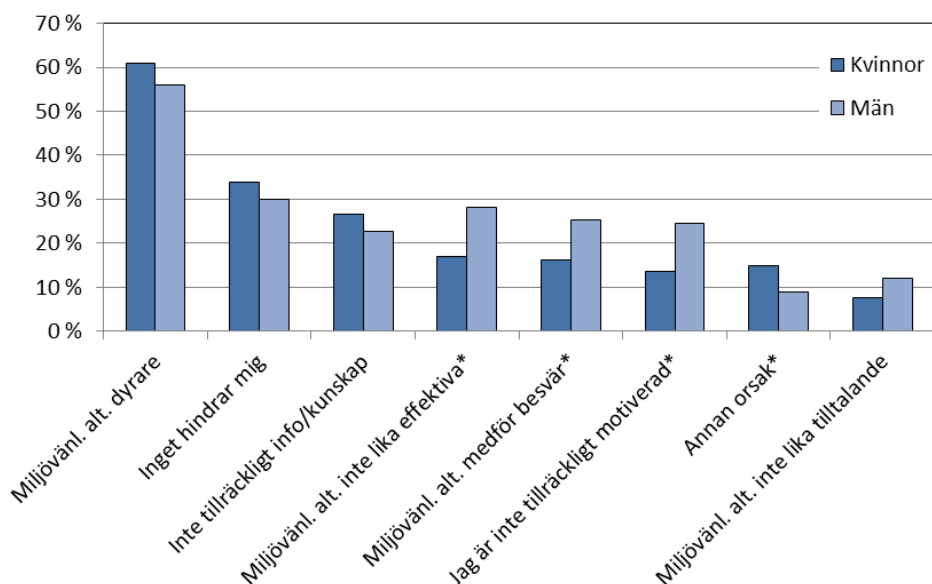

Not: Det var möjligt att kryssa i flera alternativ.

Kön

Män har i genomsnitt kryssat i något fler alternativ än kvinnor på denna fråga, och det finns även statistiskt signifikanta skillnader mellan könen på en del av frågorna. Män har i större utsträckning än kvinnor uppgett att alternativen "de miljövänliga alternativen medför mer arbete/besvär", "de miljövänliga alternativen är inte lika effektiva" samt "jag är inte tillräckligt motiverad". Särskilt i den sistnämnda kan man se en klar skillnad mellan hur svaren ser ut beroende på kön. Kvinnor har istället uppgett att det är någon annan orsak än de föreslagna som hindrar dem från att göra mer för miljön, exempel som nämns är bristande kollektivtrafik och stress.

Figur 30. "Vad hindrar dig från att göra mer för miljön?", uppdelat efter kön.

*Signifikanta skillnader mellan könen.

Not: Det var möjligt att kryssa i flera alternativ.

Ålder

Då man ser på hur svaren skiljer sig åt mellan de olika åldersgrupperna kan man se flera signifikanta skillnader. Det finns en tydlig uppdelning mellan de två yngre åldersgrupperna (18-49 år) och de två äldre (50 år och äldre) vad gäller hur stort hinder kostnaderna anses vara. Över 70 procent av de yngre grupperna har svarat att detta utgör ett hinder medan drygt 40 procent av de äldre svarat detta. Motsatt förhållande kan ses om man ser på hur stor andel som inte uppfattar att något alls hindrar dem från att göra mer för miljön. Tretton procent av 18-34 åringarna har uppgett att ingenting hindrar dem, medan 23 procent av 35-49 åringarna svarar detsamma. Bland de äldre åldersgrupperna har nästan hälften av de svarande uppgett att ingenting hindrar dem från att göra mer för miljön.

Den yngsta åldergruppen (18-34 år) sticker även ut jämfört med övriga vad gäller alternativen "de miljövänliga alternativen är inte lika tilltalande" och "jag är inte tillräckligt motiverad", där de i större utsträckning än övriga anser att dessa utgör hinder för dem.

Övriga bakgrundsfaktorer

Den enda signifikanta skillnaden som kan ses mellan olika utbildningsnivåer är att högskoleutbildade i större utsträckning än övriga uppger att "de miljövänliga alternativen medför mer arbete/besvär" utgör ett hinder. Pensionärer tycks inte uppleva sig som lika hindrade som övriga. De tenderar att mer sällan än övriga svara att de miljövänliga alternativens prisnivå och ineffektivitet utgör hinder och i större utsträckning svara att inget hindrar dem. Studerande sticker precis som den yngsta åldersgruppen ut jämfört med övriga på så sätt att "jag är inte tillräckligt motiverad" har valts oftare.

Det har kommit in cirka 60 kommentarer med diverse andra hinder än de föreslagna. De flesta av dessa rör sig kring en handfull gemensamma teman. Nedan följer en sammanfattning av dessa öppna svar.

Den bristande kollektivtrafiken är det vanligast förekommande ämnet bland de öppna svaren. Nästan tjugo svar tangerade detta område på något sätt. Även om det finns variation bland de som kommenterat kollektivtrafiken är en majoritet av den kvinnor som bor på fasta Ålands landsbygd. Som vi såg redan i avsnitt 5.1 tycks kvinnor i högre grad än män vara intresserade av kollektivtrafik; de använder den i större utsträckning än män och de är i större utsträckning än män beredda att ändra sitt beteende vad gäller kollektivtrafik/samåkning. Detta tillsammans med faktumet att avstånden är helt andra på landsbygden jämfört med i staden förklarar att det är just kvinnor på landsbygden som främst har påpekat detta hinder. Nedan några exempel på kommentarer:

"funkar inte, t.ex. ingen kollektivtrafik till jobbet + ingen jag kan samåka med"

"finns inte kollektivtrafik till vår by"

"absolut ingen möjlighet att åka kollektivt!!!"

Flera av de äldre svarande har angett sin ålder eller sjukdom som hinder för att göra mer för miljön. Åtta av de öppna svaren hade koppling till detta. Fyra stycken har uppgett att de helt enkelt inte har tid med något ytterligare miljöengagemang.

Det fanns som vi sett ett alternativ som löd "de miljövänliga alternativen är dyrare", men det är även många som tillagt ekonomiskopplade orsaker i de öppna svaren. Flera har nämnt bilkostnader som en faktor. Nedan följer ett par exempel:

"Finns ej pengar till vare sig bra bil eller solenergi t.ex."

"Allt ingår i hyran vi måste inte snåla"

"Köper elbil när bilskatten ändrar"

Fyra stycken är tveksamma till hur tillförlitliga miljömärkningar är. Någon önskar mer kontroller av ekologiska odlingar och en annan tar som exempel upp Volkswagens fusk med avgastester som var aktuellt under undersökningsperioden:

"Allt är inte svart och vitt alla gånger, all info är inte rätt alla gånger t.ex. VW"

En handfull kommentarer har även kommit in där de påpekar att utbudet av miljövänliga varor är begränsande för hur mycket de gör. Ett exempel som nämns är all mat som endast finns i plastförpackning.

Det har även lämnats en handfull kommentarer där personer är skeptiska till huruvida det är värt att göra något på ett personligt plan när det finns så många andra stora miljöbovar, nedan ett par exempel:

"När Åland startar egen förbränning av avfall kan vi ändra inställning"

"Spelar ingen roll, Ryssland och korna runt Östersjön skitar ner så mycket ändå"

5.3 Jämförelser och diskussion

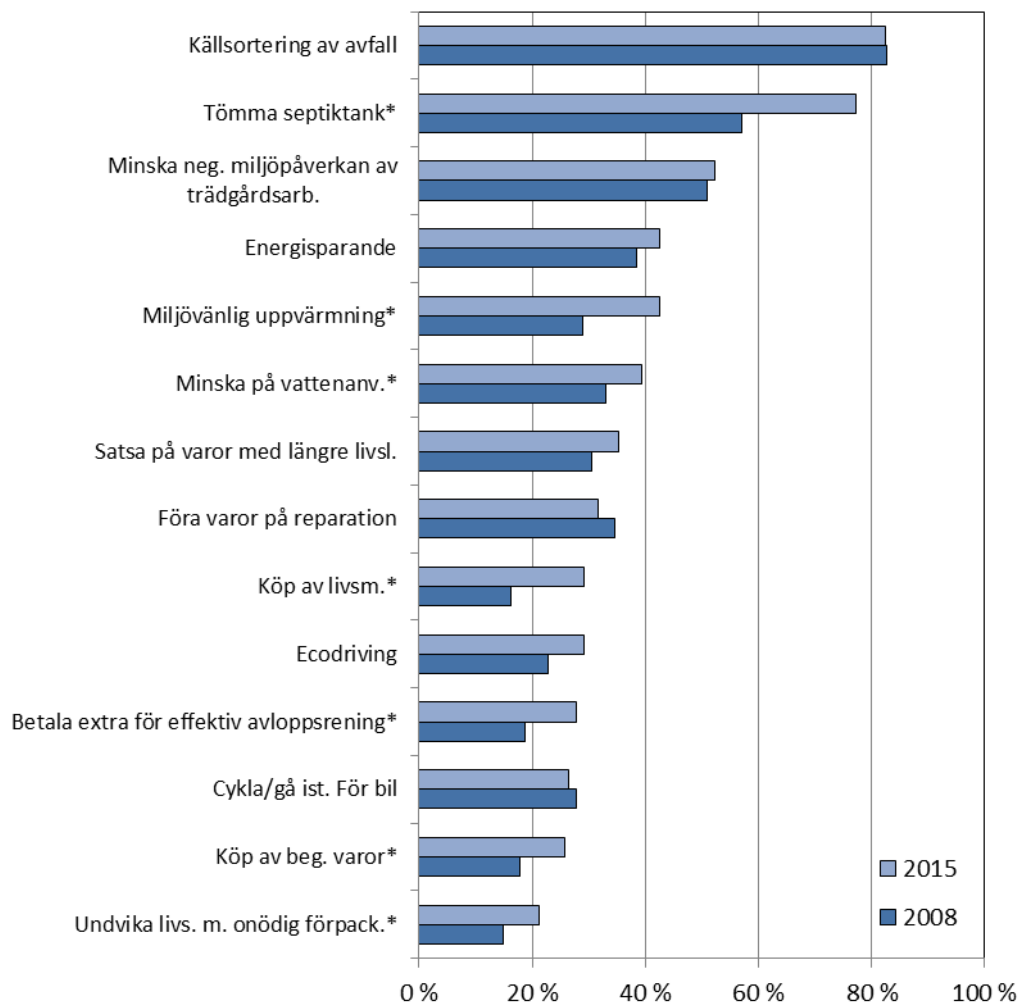
I detta avsnitt görs jämförelser mellan årets undersökning och den som gjordes 2008. Resultat och förändringar diskuteras genom jämförelser med andra undersökningar från Sverige och Finland.

Reducering av avfallsproduktion och miljöpåverkan

Andelen som säger sig redan göra mycket för miljön i de olika frågorna har generellt ökat sedan den senaste undersökningen.

Figur 31. Andel svarande som redan anser sig göra mycket för miljön i olika frågor, jämförelse mellan 2008 och 2015.

*Signifikanta skillnader mellan åren.

För de flesta av aktiviteterna kan inte någon signifikant förändring sedan 2008 ses i hur stor andel som anser sig göra mycket. På några punkter tycks dock förbättringar skett. "tömma båtens septiktank i en mottagningsstation", "minska på vattenanvändningen", "miljövänlig uppvärmning av bostaden", "köp av livsmedel (t.ex. ekologiska)", "köp av begagnade varor", "undvika livsmedel med onödig förpackning", "jag är beredd att betala extra för mer effektiv avloppsrening (t.ex. i bostaden, på stugan)" samt "använda miljöklassad bil"¹⁵ har alla högre andelar som säger sig göra mycket i årets undersökning jämfört med 2008. Särskilt "miljövänlig uppvärmning" och "köp av livsmedel" har ökat kraftigt från den förra undersökningen.

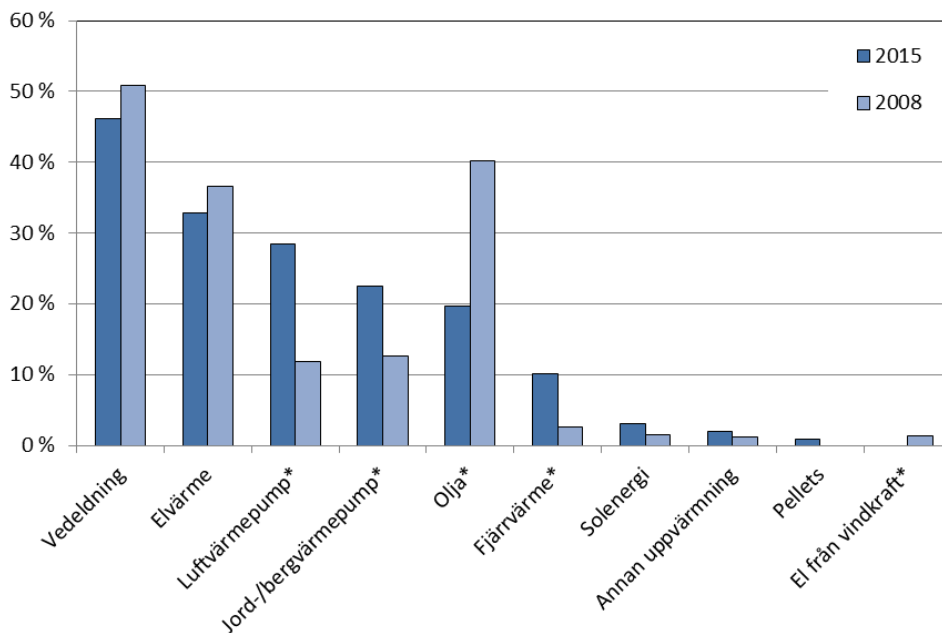
¹⁵ 2008 var aktiviteten formulerad som "använda miljöbil".

Ekologiska livsmedel tycks ha tagit steg framåt under tiden sedan den förra undersökningen. Som vi såg redan i avsnitt 4.3 har intresset ökat klart vad gäller ekologisk produktion och denna bild bekräftas ytterligare i denna del då vi kan se att även andelen som svarat att de redan gör mycket för miljön genom "köp av livsmedel (t.ex. ekologiska)" har ökat, från 16 procent år 2008 till 29 procent i årets undersökning.

Den ökning i andelen som säger sig göra mycket genom miljövänlig uppvärmning av bostaden kan även ses genom att jämföra hur respondenterna värmer sina bostäder i de två undersökningarna. I *Figur 32* jämförs vilka uppvärmningssystem som respondenterna som bor i villa/småhus haft. Notera att det var möjligt att välja flera kryss.

Man kan se att oljeuppvärmningen har minskat till förmån för luftvärmepump, jord-/bergvärmepump samt fjärrvärme. Detta är en positiv förändring i miljöhänseende och förstärker bilden av en sammantaget mer miljövänlig uppvärmning av de åländska hemmen.

Figur 32. Bostadens uppvärmningssystem, boende i villa/småhus (jämförelse mellan 2008 och 2015).

*Signifikanta skillnader mellan åren.

Not: Det var möjligt att kryssa i flera alternativ.

Hur såg då förändringsvilligheten ut 2008 på de punkter där en förändring kan uppmätas? Det fanns en stor villighet till förändring bland dem som inte redan 2008 tömde sin septiktank i en mottagningsstation och här har det även skett en förbättring. Förändringsviljan kvarstår även bland den lilla grupp som fortfarande

inte anser sig göra mycket i frågan.¹⁶ Det fanns 2008 en ganska stor villighet att ändra sig vad gäller vattenanvändning, vilket rimmar med den ökning som vi sett i andelen som gör mycket på den punkten. Medan andelen som gör mycket i årets undersökning har ökat kan vi dock se att de som nu inte anser sig göra mycket är mindre villiga till förändring än motsvarande grupp var 2008. Miljövänlig uppvärmning av bostad var det alternativ där näst störst förändringsvilja fanns, ungefär hälften av de som inte redan gjorde något var villiga att ändra sig mycket. Förändringsviljan tycks ha följts av förändring då vi nu ser en klar ökning av andelen som anser sig göra mycket på den punkten.

Det var inte särskilt många som var beredda att ändra sitt beteende mycket vid köp av livsmedel, även om nästan samtliga var beredda att ändra sig i viss mån. Huruvida endast en mindre förändring behövdes för att de skulle känna att de gör mycket eller om förändringsviljan ökade p.g.a. exempelvis ökat utbud/lägre priser är oklart. Vi kan dock se att den ökande konsumtionen av ekologiska varor som vi sett i tidigare avsnitt även kan ses i en klart högre andel som anser sig göra mycket för miljön vid köp av livsmedel i årets undersökning jämfört med 2008. Förändringsviljan bland de som inte anser sig göra mycket är ganska oförändrad i årets undersökning.

Det fanns en endast en liten förändringsvilja vad gäller köp av begagnade varor i den förra undersökningen, detta till trots har en klar ökning skett i andelen som anser sig göra mycket i detta hänseende. Här ligger det nära till hands att tro att det är trenden med loppmarknader och försäljning av begagnade varor över internet som triggat igång en förändring som inte förutspåddes 2008.

Det fanns en mycket stor förändringsvilja vad gäller undvikande av livsmedel med onödig förpackning 2008, viljan kvarstår i årets undersökning och det har skett en ökning i andelen som gör mycket i detta hänseende, det handlar dock fortsättningsvis inte om mer än drygt en femtedel. Andelen som anser att de redan gör mycket vad gäller "betala extra för mer effektiv avloppsrening" har ökat trots att det var på denna punkt som den absolut minsta förändringsviljan fanns i den förra undersökningen.

Hinder för att göra mer för miljön

Även om beteendet och även villigheten till förändring i viss mån har ändrats så verkar det dock fortsättningsvis vara ungefär samma saker som hindrar folk från att göra mer för miljön som det var 2008. Rangordningen av alternativen är i stort sett identisk och den enda signifikanta skillnaden som kan ses är att andelen som anser sig vara hindrade av att de inte är tillräckligt motiverade har ökat.

Faktumet att miljövänliga alternativ är dyrare är fortsättningsvis, precis som 2008, det klart största hindret för folk att göra mer för miljön. Många av de miljövänliga alternativ som folk anser sig välja i störst utsträckning är sådana som även har en

---

¹⁶ Observera att det handlar om få observationer i denna grupp eftersom de allra flesta svarat "inte relevant" på frågan.

ekonomisk fördel. Till exempel sparar man pengar då man går in för att minska sin förbrukning av energi, medan det oftare är dyrare att köpa miljövänliga varor och tjänster än konventionella. En förklaring till förändringarna vi ser i uppvärmningssystem och ekologiska varor kan därför vara att skillnader i uppvärmningskostnader mellan olika system samt mellan ekologiskt och konventionellt odlad mat ändrat.

6. Miljöinformation, prioriteringar och övriga kommentarer

På sista sidan av enkäten fick de svarande ta ställning till hur de önskar få miljöinformation och även vilka samhällsinsatser för miljön som de önskar att prioriterades. De hade avslutningsvis även möjlighet att lämna egna övriga kommentarer till undersökningen.

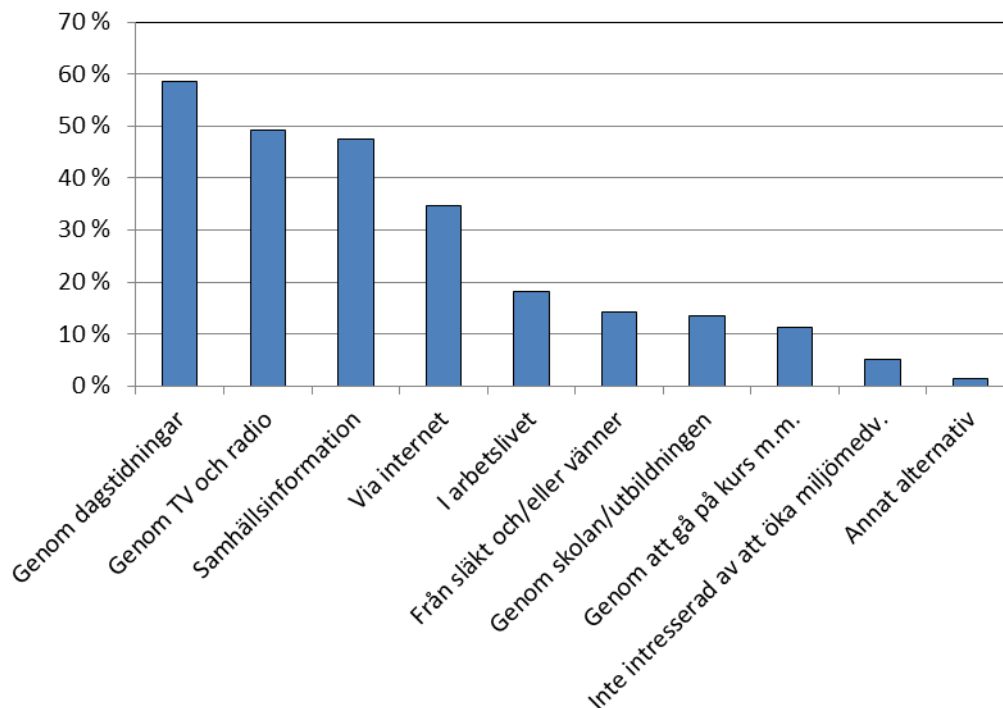
6.1 Inhämtande av miljöinformation

På frågan om på vilket sätt man helst vill ha information om miljöfrågor, fanns nio svarsalternativ, av vilka de svarande ombads välja högst tre stycken. Alternativen var följande:

Från släkt och/eller vänner
Genom skolan/utbildningen
I arbetslivet
Genom TV och Radio
Genom dagstidningar/fackpress
Via internet (hemsida, e-post, nätverk)
Samhällsinformation (t.ex. broschyrer från myndigheter)
Genom att gå på seminarium/kurs/konferens
Annat alternativ
Jag är inte intresserad av att öka min miljömedvetenhet

Figur 33 sammanfattar hur stor andel av respondenterna som har kryssat för de olika alternativen. Se *Tabell 11* i bilagan för mer detaljerad information. Flera kryss var möjliga, men respondenterna ombads att inte välja mer än tre stycken alternativ. De allra flesta har valt ett eller flera sätt som de helst skulle vilja få kunskap/information om miljöfrågor ifrån, men fem procent har uppgett att de inte är intresserade av att öka sin miljömedvetenhet. Dagstidningar/fackpress är det alternativ som klart flest (59 procent) valt. Alternativen TV/radio samt samhällsinformation har båda kryssats i av knappt hälften av de svarande (49 respektive 48 procent), medan 35 procent har valt internet. Som vi kommer att se nedan skiljer sig dock fördelningen mellan dessa kraftigt åt då man ser på olika åldersklasser.

De sätt som mindre andelar av de svarande uppgett att de helst vill få information från är i arbetslivet (18 procent), från släkt och/eller vänner (14 procent), genom skolan/utbildningen (14 procent), samt genom att gå på seminarium/kurs/konferens (11 procent). En procent har valt alternativet "annat".

Figur 33. "På vilket sätt vill du helst ha kunskap/information om miljöfrågor?"

Not: Det var möjligt att kryssa i flera alternativ.

Kön

Män och kvinnor har överlag svarat ganska lika på frågan om hur de helst skulle vilja få kunskap/information om miljöfrågor. Endast två statistiskt signifikanta skillnader kan uppmätas mellan könen. För det första gäller det andelen som säger sig inte vara intresserade av att öka sin miljömedvetenhet. Åtta procent av männen har fyllt i detta alternativ medan endast två procent av kvinnorna gjort detsamma. För det andra tycks samhällsinformation, t.ex. broschyrer från myndigheter, vara en informationskanal som i högre grad tilltalar kvinnor än män. Över hälften av kvinnorna (54 procent) har valt detta alternativ medan 41 procent av männen valt det.

Ålder

Flera av alternativen har fått en större andel kryss om man ser på äldre människor än yngre. Att helst få information om miljöfrågor från dagstidningar eller fackpress är något som klart ökar med stigande ålder. Mindre än 40 procent av 18-34 åringarna har kryssat i detta alternativ medan över 80 procent av personerna som är 65 år och äldre har kryssat i det. Även alternativet "genom TV och radio" har ett liknande mönster, där andelen som valt detta är tydligt stigande med åldern. Då det kommer till att helst ta till sig kunskapen via internet är däremot mönstret det omvända. De två yngre grupperna har i stor utsträckning valt detta alternativ medan andelarna sedan sjunker bland personer över 50 år, och särskilt för personer

som är 65 år och äldre. Mönstret känns igen från ÅSUBs senaste fritidsvaneundersökning¹⁷ som visade att läsande av böcker/tidsskrifter är betydligt vanligare bland äldre ålänningar än yngre. Även radiolyssnande är enligt samma undersökning klart vanligare bland de äldre vilket åtminstone delvis förklarar varför en större andel vill ha miljöinformation från tv och radio vid högre ålder. Den yngsta åldersgruppen önskar få sin miljöinformation genom samhällsinformation i mindre utsträckning än övriga.

Signifikanta skillnader mellan åldersgrupperna kan avslutningsvis ses vad gäller alternativen "i arbetslivet", "genom att gå på seminarium/kurs/konferens" samt "genom skolan/utbildningen". De äldre grupperna har i mindre utsträckning valt dessa alternativ, vilket kan antas vara naturligt då arbetslivet och särskilt skoltiden ligger bakom många av personerna i de äldre åldersgrupperna.

Övriga bakgrundsvariabler

De signifikanta skillnader som kan ses vad gäller utbildningsnivå och socioekonomiska reflektorer skillnader som konstaterats mellan olika åldrar.

6.2 Miljöåtgärder som ålänningarna önskar att prioriteras

I den sista frågan i enkäten ombads respondenterna uppge vilka miljöåtgärder som de tycker är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland. Frågan löd "Vilka miljöåtgärder tycker du att är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland?". Det fanns tio svarsalternativ och respondenterna ombads kryssa i högst tre stycken av dessa. Följande alternativ fanns:

Minska spridning av miljögifter

Minska utsläpp och aktiviteter som försämrar luftkvalitén

Minska utsläpp och aktiviteter som försämrar vattenkvalitén i vår skärgård

Minska klimatpåverkan (minskad användning av fossila bränslen såsom t.ex. olja och bensin)

Hålla odlingslandskapet öppet

Skydda värdefulla naturområden (rikt djur- och växtliv, geologi)

Myndigheterna köper in mer miljöanpassade varor och tjänster

Åtgärda förorenande områden

Minska störande buller

Informationsåtgärder

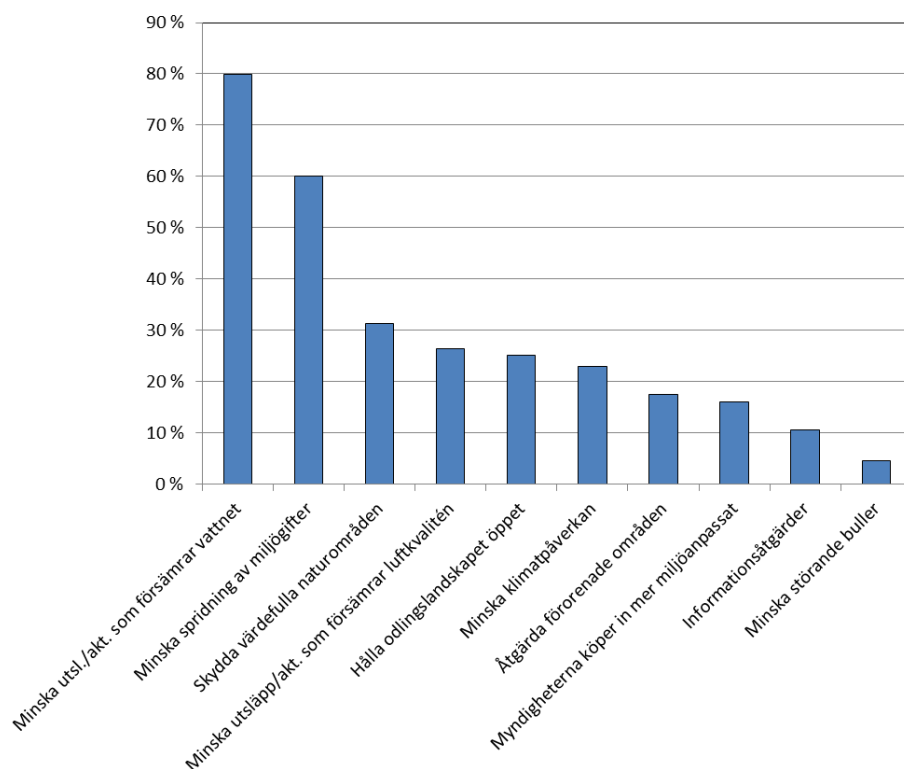
Figur 34 sammanfattar hur stor andel av respondenterna som har kryssat för de olika alternativen. Se Tabell 12 i bilagan för mer detaljerad information. Det svarsalternativ som fått flest markeringar är "minska utsläpp och aktiviteter som försämrar vattenkvalitén i vår skärgård" (80 procent). Detta följs av "minska spridning av miljögifter" (60 procent). Klart fler har valt att kryssa i dessa alternativ

¹⁷ ÅSUB 2014

jämfört med övriga. Av resterande alternativ är det endast "skydda värdefulla naturområden" som får över 30 procent (31 procent).

Alternativen "minska utsläpp och aktiviteter som försämrar luftkvaliteten", "hålla odlingslandskapet öppet" samt "minska klimatpåverkan" får alla mellan 20 och 30 procent. Faktorer som förhållandevis få personer har tyckt att är viktigast att prioritera är "åtgärda förorenade områden" (18 procent), "myndigheterna köper in mer miljöanpassade varor och tjänster" (16 procent) samt "informationsåtgärder" (11 procent). Det alternativ som minst antal av de svarande tyckte är viktigast att prioritera är "minska störande buller", endast fem procent av de svarande valde detta.

Figur 34. "Vilka miljöåtgärder tycker du är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland?".

Not: Det var möjligt att kryssa i flera alternativ.

Kön

Kvinnor och män har i regel svarat ganska lika på denna fråga, men kvinnor har i högre grad valt alternativen "minska spridning av miljögifter" och "skydda värdefulla naturområden".

Ålder

De yngre åldersgrupperna har i signifikant större utsträckning än de äldre valt alternativet "minska klimatpåverkan", detsamma gäller även alternativet "myndigheterna köper in mer miljöanpassade varor och tjänster". En signifikant skillnad kan även ses mellan den yngsta åldersgruppen och den äldsta i frågan om alternativet "hålla odlingslandskapet öppet"; de äldre prioriterar detta klart högre än de yngre.

Övriga bakgrundsvariabler

Vissa skillnader kan ses mellan de olika utbildningsnivåerna. Framför allt är det mellan gymnasieutbildade och högskoleutbildade som signifikanta skillnader hittas. Gymnasieutbildade har i större utsträckning än högskoleutbildade valt alternativen "minska spridning av miljögifter" och "minska utsläpp och aktiviteter som försämrar luftkvaliteten" medan högskoleutbildade i större utsträckning än gymnasieutbildade valt alternativen "minska klimatpåverkan" och "myndigheterna köper in mer miljöanpassade varor och tjänster". Grundskoleutbildade har i klart mindre utsträckning än övriga valt alternativet "informationsåtgärder".

Av personer som bor i Mariehamn valde 20 procent "att hålla odlingslandskapet öppet" som en av de viktigaste miljöåtgärderna att prioritera. Mariehamnare tycks prioritera detta lägre än övriga, med signifikant skillnad gentemot skärgården, där hela 37 procent valde detta alternativ.

Företagare har i mindre utsträckning än övriga valt alternativet "minska spridning av miljögifter". Arbetstagare sticker ut genom att prioritera "minska utsläpp och aktiviteter som försämrar vattenkvaliteten i vår skärgård" högre än övriga och tillsammans med studerande prioritera "håll odlingslandskapet öppet" lägre.

6.3 Övriga kommentarer från respondenterna

På den sista sidan i enkäten gavs de svarande möjlighet att lämna övriga synpunkter utöver de frågor som de besvarat. I detta avsnitt följer en kort sammanfattning av dessa kommentarer utifrån de vanligaste teman som framkommit bland de inlämnade svaren.

Kollektivtrafiken

Drygt 20 av de svarande lämnade kommentarer som kan kopplas till kollektivtrafiken. De flesta har framhållit att deras användning av kollektivtrafiken begränsas av antingen bussarnas tidtabeller eller deras rutter. Nedan ett par exempel.

"Skulle gärna åka buss till och från jobbet, men bussarna går ju endast 'kontorstid' och det passar inte mig"

"Det är svårt att vara helt bilfri på Åland. Kommunikationerna är inte så bra. Men jag försöker handla i samband med hemresan från arbetet t.ex. "

Förslag som lämnades av de svarande var t.ex. att mindre bussar som går oftare kunde vara en lösning på problemet med bristande turlistor. Det framhålls även att kollektivtrafiken borde göras billigare för att på så sätt öka användandet av den.

"Jag är bekymrad över trafiken. Oändliga bilköer till och från arbete och studier morgon och kväll. En väl planerad och genomförd kollektivtrafik vore absolut nödvändigt! Gratis! Det lönar sig!"

Kostnader

Åtta personer har lämnat kommentarer som är kopplade till förhållandet mellan miljövänlighet och ekonomi. Det framkommer här en uppgivenhet och frustration hos flera av de svarande som lämnat kommentarer. Vissa känner att deras egen ekonomiska situation hindrar dem från att leva så miljövänligt som de skulle vilja, och vissa framhåller att miljövänlig livsstil tenderar att bli en sak för personer som har råd. Flera framhåller behovet att göra miljövänliga beslut ekonomiskt gynnsamma för individen, eftersom de menar att dessa beslut annars inte fattas.

"Alla har inte råd med dyra elbilar. Många skulle köpa allt ekologiskt om de hade pengar att göra det. Tyvärr får miljön lida då det inte finns pengar i plånboken! De som har arbete och hög lön har råd med ekologiska produkter."

"Betydligt fler skulle välja att varalleval/bete sig miljövänligt om det skulle löna sig. Alla vill välja med hjärtat men ekonomin styr!"

Vattenkvalité

Som vi sett i denna rapport är intresset för vattnet som omger oss stort bland ålänningarna. I avsnitt 4.1 framkom att Östersjöns tillstånd är den miljöfråga som flest är intresserade av och i avsnitt 6.2 konstaterades att "minska utsläpp och aktiviteter som försämrar vattenkvalitén i vår skärgård" är den miljöåtgärd som man helst önskar att prioriteras. Det är därför inte förvånande att det inkom över 20 kommentarer som var relaterade till dessa ämnen. Det absolut vanligaste var att kommentarerna handlade om kryssningsfartygens utsläpp i havet. Några framhåller även fiskodlingarna som ett problem för våra vatten. Förutom dessa två specifika utsläppskällor är det även flera som generellt önskar mer krafttag för att värna om våra vatten. Nedan följer några exempel på kommentarer som lämnats.

"Förbud omedelbart kryssningsfartyg att tömma latrintankar i Östersjön. Det är helt sjukt att man kan acceptera det."

"Man talar om alla saker som förorenar, men aldrig att fiskodlingen verkligen smutsar ner våra vikar och vattendrag. Jag är mycket ute på sjön och ser en hel del."

Nästan 30 personer har kommit med diverse förslag för att förbättra miljön. Förslagen rör en rad olika ämnen men tre kategorier nämns av flera, nämligen: alternativa energikällor, el-/hybridbilar samt informationsåtgärder.

Flera önskar att det skulle satsas mer på sol- och vindenergi. Det önskas möjligheter att göra dessa mer användbara, t.ex. nämns möjliggörande av inmatning till elnätet från egna solpaneler och lagring av sol- och vindenergi. Förslag som läggs fram för att öka användandet av el- och hybridbilar är framför allt subventionering av dessa, men även byggande av laddningsstationer runtom på Åland. Flera påpekar även att man måste arbeta med att informera om miljöfrågor, särskilt barn och ungdomar framhålls som viktiga att nå ut till.

"De unga 12 till 20 år verkar tragiskt nog inte bry sig om miljön längre. Man måste påverka alla åldrar!"

"Helt värdelöst att vi idag kör sopor för bränning i Sverige när vi själva kan utveckla och ta reda på värmen."

Några tycker att det i första hand är andra länder kring Östersjön som borde förbättra sig i miljöhänsende.

"..det kanske skulle löna sig att bistå våra grannländer med att rena sina utsläpp. Det är ju de största utsläppen som är viktigast att minska"

"Tycker att politikerna borde sätta mycket mer press på alla länder runt Östersjön att ta sitt ansvar"

Det finns även några som är skeptiska till det allmänna synsättet på miljöfrågor, t.ex. att man fokuserar på fel saker. Nedan följer ett par exempel.

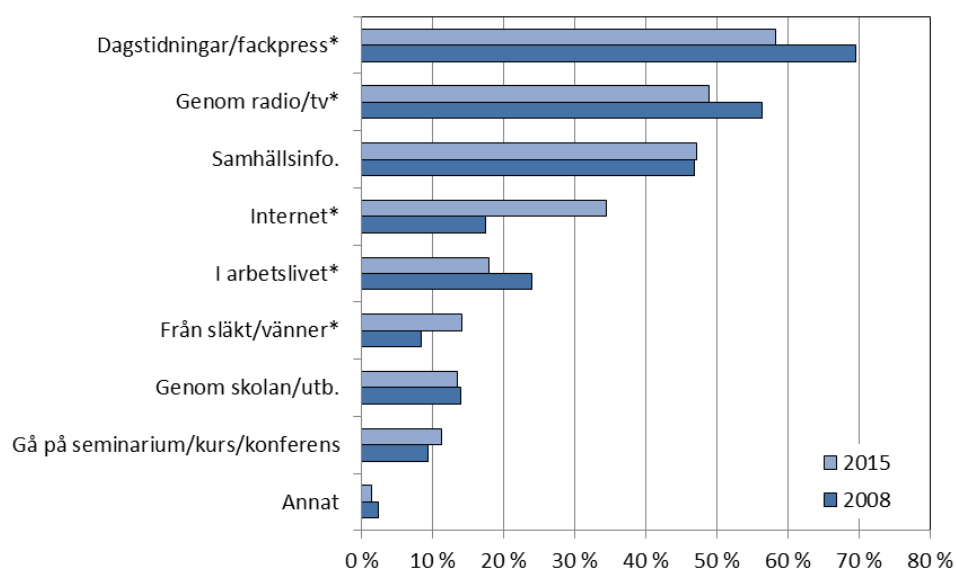
"Överlag görs tillräckligt på Åland vad gäller miljön, man behöver inte vara bäst i klassen"

"Miljömedvetenhet är ett subjektivt begrepp. Solen bestämmer klimatet, människans påverkan på klimatet är försumbart. Klimatförändring har alltid pågått."

6.4 Jämförelser och diskussion

Sättet på vilket de svarande helst vill få kunskap och information om miljöfrågor har ändrats sedan 2008. Andelarna som helst vill få den genom dagstidningar/fackpress, TV/radio samt arbetslivet har minskat medan andelen som önskar få den genom internet ökat markant. De skillnader i hur man önskar ta till sig informationen hänger väl i hop med det förändrade levnadsmönstret som framkom i ÅSUBs fritidsvaneundersökning 2014, i denna kan man se att ålänningarnas läsning av böcker och tidsskrifter minskat sedan 2008 och att användning av datorer istället ökat.¹⁸ Förutom dessa har även andelen som uppgett att de helst önskar informationen från släkt och vänner har ökat.

Figur 35. Önskade informationskanaler för miljöfrågor, Jämförelser mellan 2008 och 2015.

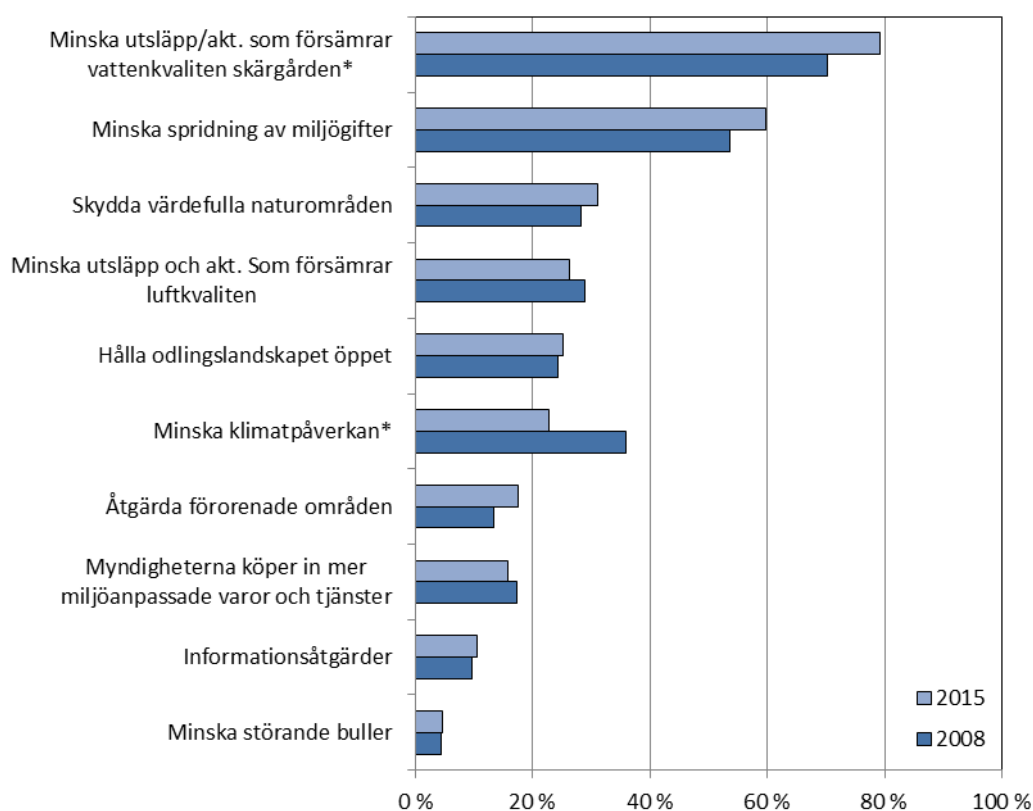
*Signifikanta skillnader mellan åren.

Not: Det var möjligt att kryssa i flera alternativ.

¹⁸ ÅSUB (2014)

Vilka samhällsinsatser som ålänningar önskar att prioriterades har till viss del förändrats. Den största skillnaden är att antalet som önskar att åtgärder för att minska klimatpåverkan prioriteras har minskat från 36 procent år 2008 till 23 procent i årets undersökning. Detta hänger sannolikt ihop med det minskade intresset för klimatförändringar som konstaterades i avsnitt 4.1. Andelen som önskar åtgärder för att minska utsläpp och aktiviteter som försämrar vattenkvaliteten i vår skärgård prioriteras har istället ökat från 70 till 79 procent.

Figur 36. "Vilka miljöåtgärder tycker du är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland?", jämförelse mellan 2008 och 2015.

*Signifikanta skillnader mellan åren.

Not: Det var möjligt att kryssa i flera alternativ.

7. Avlutande kommentarer

Nedan följer en kort avslutning där övergripande trender sammanfattas.

Åldersgrupper

Yngre personer är generellt mindre intresserade än övriga personer. De har även på flera sätt mindre miljövänliga livsstilar än övriga. Yngre sorterar t.ex. sopor och sparar på energi mer sällan än övriga. Däremot tycks det inte vara någon stor skillnad mellan åldersgrupperna då det gäller att handla miljövänliga varor. Unga köper ekologiska varor lika ofta som övriga och vi kan även se att deras intresse för ekologisk produktion ligger på samma nivå som övrigas. Unga väljer dessutom alternativ till bil oftare än övriga åldersgrupper. Förutom unga personers lägre intresse för många miljöfrågor kan även en högre grad av lägenhetsboende bland unga förklara deras mindre frekventa sorterande och energisparande. När man diskuterar skillnader mellan olika åldersgrupper är det dock viktigt att vara medveten om denna undersöknings begränsningar. I denna undersökning tycks yngre personer på flera sätt ha mindre miljövänliga attityder i sin vardag än äldre personer. Om man även skulle fånga in storleken på konsumtionen är det dock möjligt att de mer resursstarka åldersgrupperna visar sig belasta miljön mer än de yngsta gör genom exempelvis större hus och bilar, längre resor o.s.v.

De äldsta lever på många sätt mer miljövänligt än övriga trots att inte miljöintresset är högre för denna grupp än för personer i medelåldern. Den mer miljövänliga livsstilen kan istället, åtminstone delvis, vara ett resultat av vanor som byggts upp i ett resurssnålare samhälle.¹⁹

På vissa sätt kan även sättet på vilket generationerna tar sig an vissa saker skilja sig åt, utan att resultatet behöver skilja sig åt ur miljösynpunkt. Äldre människor lämnar varor till återanvändning, medan yngre både köper och säljer begagnat i högre utsträckning än äldre. Både är alternativ till så kallad "slit och släng"-livsstil.

Kvinnor och män

Kvinnor har ett större miljöintresse än män i de flesta miljöfrågor. Kvinnors större intresse för miljöfrågor konstateras även i svenska och finska undersökningar. Överlag tycks även kvinnor ha mer miljövänliga livsstilar än män, särskilt då det kommer till att handla miljövänligt då man köper varor, t.ex. ekologiska och miljömärkta varor. Förutom det högre miljöintresset bland kvinnor kan även faktumet att arbetsfördelningen mellan män och kvinnor skiljer sig åt i samhället innebära att kvinnor i högre grad är den som handlar och som får ta ett större ansvar för att ändra inköpsmönstret i hushåll där både män och kvinnor lever.

---

¹⁹ Lindén, Anna-Lisa (2002).

Förändringar mellan åren

Ett problem som återkommande påtalas i kommentarerna till enkäten är det upplevda motsatsförhållandet mellan att leva miljövänligt och att leva ekonomiskt. Det överlägset största hindret för att göra mer för miljön var i årets undersökning, precis som 2008, att de miljövänliga alternativen är för dyra. Det är möjligt att det är just förändrade ekonomiska villkor, tillsammans med ett förändrat utbud, som åtminstone delvis ligger bakom de förändringar vi kan se i uppvärmningssystem och ekologiska inköp. Att utbudet kan ändra folks vanor kan även ses i den ökning som skett i köp av begagnade varor. Här ligger en loppmarknadstrend och försäljningar genom internetbaserade grupper troligtvis bakom den ökning som kan ses i köp av begagnade varor.

Bilen är fortsättningsvis det dominerande färdmedlet för ålänningarna. Särskilt kollektivtrafiken är det väldigt få som använder som sitt huvudsakliga färdmedel. Många kommentarer lämnades där personer skulle vilja åka mer kollektivt men att det då skulle krävas bättre turlistor, bättre geografisk täckning samt billigare priser.

Ålänningarna tycks ha blivit mer medvetna konsumenter sedan 2008. Framför allt har det blivit vanligare att köpa ekologiska varor, men det är också fler i årets undersökning än för sju år sedan som köper lokalproducerade livsmedel, begagnade varor samt miljömärkta varor och tjänster. Utvecklingen känns igen från våra jämförelsestudier där liknande utveckling kan konstateras i Sverige.

En förändring man kan se är att internet blir en allt viktigare kanal att förmedla information genom. Andelen som önskar få sin miljöinformation via internet har ökat för alla olika åldersgrupper. Om utvecklingen fortsätter på liknande sätt framöver så kommer inom en överskådlig framtid lika många att önska få sin miljöinformation via internet som önskar få den genom tidningar och radio/ TV. Informationskanalerna är dock en tydlig generationsfråga och tidningar samt tv och radio är fortfarande de informationskanaler som överlägset flest äldre människor önskar sig, medan internet redan är starkast bland de yngsta.

Ålands närhet till havet syns i ålänningarnas miljöintresse. Östersjöns tillstånd är den miljöfråga som störst andel är intresserade av och minskande av utsläpp och aktiviteter som försämrar vattenkvaliteten i vår skärgård är den miljöåtgärd som flest anser att beslutsfattarna på Åland borde prioritera. Intresset för klimatförändringarna, som för många är mer abstrakt än havets tillstånd, har i likhet med de svenska undersökningarna minskat även på Åland sedan 2008. Sedan enkäten skickades ut har dock klimatavtalet i Paris skrivits under. Det återstår att se huruvida klimatavtalet bryter denna trend.

Referenser

- Carlsson-Kanayama, Annika, Lindén, Anna-Lisa, och Wulff, Petter (2005), *Energieffektivisering i bostaden. Förändringar i hushållsarbete för kvinnor och män*
- Helsingfors stads faktacentral (2011), *Helsinkiäisten ympäristöasenteet ja ympäristökäytyminen vuonna 2011*
- Jönköpings kommun (2011), *Miljöengagemang och miljövanor i Jönköpings kommun 2011*
- Lindén, Anna-Lisa (2002). Ändra livsstil för miljöns skull!, *Miljöforskning*,
<http://miljoforskning.formas.se/sv/Nummer/December-2002/Innehall/Notiser/Andra-livsstil-for-miljons-skull/>
- Miljöförvaltningen Stockholm (2014), *Rapport Miljö och miljövanor i Stockholm 2013*
- SCB (2012), Levnadsförhållanden rapport 123, *Nu för tiden. En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11*
- SCB (2014), <http://www.scb.se/sv/hitta-statistik/artiklar/okad-forsaljning-av-ekologiska-livsmedel/>
- Statistikcentralen (2011), *Ajankäyttötutkimus 2009, kultuuri- ja liikuntaharrastukset 1981-2009*
- ÅSUB Rapport 2008:7, *Ålänningarna och miljön – Beteende och förändringsvilja i vardagen*
- ÅSUB Rapport 2014:6, *Ålänningars kultur- och fritidsvanor*

Bilaga 1: Extra tabeller

Tabell 3. "Hur intresserad är du av följande miljöfrågor". Kön, region och ålder.

		Varken					Varken						
		Mycket	Ganska mycket	mycket eller lite	Ganska lite	Inte alls			Mycket	Ganska mycket	mycket eller lite	Ganska lite	Inte alls
Miljöfrågor allmänt	Kvinnor	22 %	53 %	21 %	3 %	0 %	Miljö- märkning	Kvinnor	27 %	44 %	23 %	6 %	1 %
	Män	16 %	50 %	25 %	7 %	2 %		Män	9 %	34 %	39 %	13 %	4 %
	Mariehamn	20 %	53 %	22 %	4 %	1 %		Mariehamn	15 %	43 %	31 %	7 %	3 %
	Landskomm.	19 %	50 %	24 %	6 %	1 %		Landskomm.	21 %	35 %	32 %	10 %	2 %
	Skärgården	13 %	55 %	24 %	8 %	0 %		Skärgården	21 %	38 %	23 %	18 %	0 %
	18-34	10 %	43 %	33 %	10 %	4 %		18-34	13 %	33 %	33 %	16 %	5 %
	35-49	23 %	52 %	24 %	2 %	0 %		35-49	18 %	44 %	32 %	5 %	2 %
	50-64	23 %	57 %	15 %	5 %	0 %		50-64	25 %	34 %	30 %	7 %	4 %
	65+	22 %	54 %	19 %	5 %	0 %		65+	17 %	46 %	27 %	10 %	0 %
Totalt	19 %	52 %	23 %	5 %	1 %	Totalt	18 %	39 %	31 %	10 %	2 %		
Klimat- förändring	Kvinnor	21 %	49 %	25 %	4 %	1 %	Ekologisk prod.	Kvinnor	38 %	40 %	18 %	5 %	0 %
	Män	18 %	40 %	30 %	10 %	3 %		Män	16 %	40 %	28 %	10 %	6 %
	Mariehamn	20 %	43 %	29 %	6 %	1 %		Mariehamn	24 %	42 %	24 %	6 %	3 %
	Landskomm.	19 %	45 %	27 %	6 %	2 %		Landskomm.	27 %	40 %	21 %	8 %	4 %
	Skärgården	18 %	41 %	23 %	15 %	3 %		Skärgården	41 %	19 %	27 %	11 %	3 %
	18-34	13 %	37 %	33 %	12 %	5 %		18-34	26 %	43 %	19 %	9 %	4 %
	35-49	20 %	52 %	22 %	4 %	2 %		35-49	30 %	37 %	27 %	3 %	2 %
	50-64	22 %	45 %	25 %	6 %	1 %		50-64	28 %	40 %	18 %	8 %	5 %
	65+	21 %	42 %	31 %	5 %	1 %		65+	22 %	38 %	28 %	10 %	2 %
Totalt	19 %	44 %	28 %	7 %	2 %	Totalt	27 %	40 %	23 %	8 %	3 %		
Östersjöns tillstånd	Kvinnor	39 %	41 %	16 %	4 %	1 %	Miljö- teknik	Kvinnor	13 %	37 %	36 %	12 %	2 %
	Män	39 %	38 %	15 %	6 %	2 %		Män	20 %	37 %	33 %	8 %	2 %
	Mariehamn	38 %	37 %	20 %	4 %	1 %		Mariehamn	18 %	37 %	32 %	12 %	1 %
	Landskomm.	40 %	41 %	13 %	5 %	2 %		Landskomm.	15 %	39 %	35 %	8 %	3 %
	Skärgården	44 %	46 %	5 %	5 %	0 %		Skärgården	21 %	26 %	45 %	5 %	3 %
	18-34	25 %	45 %	19 %	9 %	3 %		18-34	10 %	36 %	34 %	13 %	6 %
	35-49	41 %	40 %	15 %	2 %	2 %		35-49	17 %	39 %	36 %	8 %	0 %
	50-64	50 %	34 %	14 %	1 %	1 %		50-64	23 %	38 %	30 %	9 %	1 %
	65+	40 %	41 %	13 %	7 %	0 %		65+	15 %	35 %	39 %	10 %	1 %
Totalt	39 %	40 %	16 %	5 %	1 %	Totalt	17 %	37 %	35 %	10 %	2 %		
Samhällets miljöåtg.	Kvinnor	23 %	52 %	21 %	3 %	1 %	Livs- medels- relaterade frågor	Kvinnor	34 %	45 %	18 %	3 %	0 %
	Män	18 %	42 %	29 %	9 %	2 %		Män	19 %	39 %	32 %	8 %	3 %
	Mariehamn	20 %	47 %	28 %	5 %	0 %		Mariehamn	24 %	41 %	30 %	4 %	1 %
	Landskomm.	22 %	47 %	23 %	6 %	2 %		Landskomm.	27 %	44 %	21 %	6 %	2 %
	Skärgården	18 %	42 %	24 %	13 %	3 %		Skärgården	36 %	39 %	19 %	6 %	0 %
	18-34	15 %	40 %	32 %	8 %	5 %		18-34	24 %	38 %	27 %	9 %	2 %
	35-49	21 %	49 %	24 %	7 %	0 %		35-49	28 %	42 %	25 %	2 %	2 %
	50-64	24 %	51 %	21 %	3 %	1 %		50-64	28 %	46 %	21 %	4 %	1 %
	65+	24 %	45 %	23 %	6 %	1 %		65+	25 %	42 %	26 %	6 %	1 %
Totalt	21 %	47 %	25 %	6 %	2 %	Totalt	26 %	42 %	25 %	5 %	2 %		
Hållbar (sambädd)- utv.	Kvinnor	24 %	45 %	25 %	5 %	1 %	Vilda djur och vildmark	Kvinnor	29 %	35 %	27 %	6 %	1 %
	Män	17 %	39 %	33 %	10 %	2 %		Män	31 %	31 %	28 %	9 %	1 %
	Mariehamn	18 %	42 %	32 %	7 %	0 %		Mariehamn	29 %	29 %	32 %	10 %	1 %
	Landskomm.	22 %	42 %	27 %	7 %	2 %		Landskomm.	30 %	38 %	24 %	6 %	1 %
	Skärgården	24 %	42 %	21 %	11 %	3 %		Skärgården	39 %	32 %	29 %	0 %	0 %
	18-34	12 %	44 %	32 %	9 %	3 %		18-34	30 %	35 %	29 %	5 %	2 %
	35-49	25 %	41 %	29 %	5 %	0 %		35-49	29 %	32 %	31 %	8 %	1 %
	50-64	25 %	41 %	26 %	7 %	1 %		50-64	34 %	32 %	26 %	7 %	1 %
	65+	20 %	42 %	27 %	9 %	2 %		65+	26 %	36 %	26 %	11 %	1 %
Totalt	20 %	42 %	29 %	7 %	1 %	Totalt	30 %	34 %	28 %	7 %	1 %		

Tabell 4. Sortering och minskning av avfallsproduktion. Kön, region och ålder.

		Alltid	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig	Inte rel.			Alltid	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig	Inte rel.
<i>Sorterar bioavfall till kompost</i>	Kvinnor	77 %	10 %	5 %	2 %	6 %		<i>Förvarar på rep. hellre än köper nya</i>	Kvinnor	13 %	27 %	44 %	14 %	3 %	
	Män	77 %	13 %	5 %	1 %	4 %			Män	9 %	27 %	41 %	15 %	8 %	
	Mariehamn	81 %	11 %	2 %	1 %	5 %			Mariehamn	8 %	25 %	46 %	15 %	6 %	
	Landskomm	75 %	12 %	6 %	2 %	5 %			Landskomm	12 %	27 %	42 %	14 %	4 %	
	Skärgården	64 %	18 %	13 %	0 %	5 %			Skärgården	23 %	33 %	23 %	15 %	8 %	
	18-34	58 %	17 %	9 %	5 %	11 %			18-34	6 %	24 %	44 %	22 %	4 %	
	35-49	82 %	11 %	4 %	0 %	4 %			35-49	7 %	29 %	47 %	11 %	5 %	
	50-64	82 %	11 %	4 %	1 %	3 %			50-64	14 %	27 %	43 %	9 %	7 %	
65+	86 %	8 %	3 %	0 %	2 %		65+	16 %	27 %	36 %	16 %	5 %			
Totalt:	77 %	12 %	5 %	2 %	5 %		Totalt:	11 %	27 %	42 %	15 %	5 %			
<i>Källsorterar papper/kartong</i>	Kvinnor	86 %	11 %	2 %	0 %	0 %		<i>Undviker köpa livsmedel med onödig förpackning</i>	Kvinnor	9 %	32 %	38 %	14 %	7 %	
	Män	82 %	11 %	3 %	0 %	3 %			Män	4 %	17 %	39 %	26 %	14 %	
	Mariehamn	86 %	10 %	2 %	0 %	2 %			Mariehamn	5 %	26 %	37 %	22 %	9 %	
	Landskomm	83 %	13 %	3 %	0 %	2 %			Landskomm	7 %	23 %	39 %	20 %	11 %	
	Skärgården	87 %	8 %	5 %	0 %	0 %			Skärgården	13 %	26 %	42 %	11 %	8 %	
	18-34	70 %	20 %	5 %	2 %	4 %			18-34	3 %	11 %	38 %	31 %	17 %	
	35-49	88 %	11 %	0 %	0 %	1 %			35-49	5 %	26 %	38 %	21 %	11 %	
	50-64	92 %	5 %	2 %	0 %	1 %			50-64	10 %	29 %	39 %	17 %	5 %	
65+	88 %	7 %	4 %	0 %	2 %		65+	9 %	32 %	39 %	12 %	8 %			
Totalt:	84 %	11 %	3 %	0 %	2 %		Totalt:	7 %	25 %	39 %	20 %	10 %			
<i>Källsorterar hårdplast</i>	Kvinnor	82 %	13 %	2 %	2 %	1 %		<i>Satsar på varor som har längre livslängd</i>	Kvinnor	21 %	44 %	26 %	7 %	2 %	
	Män	77 %	13 %	3 %	4 %	3 %			Män	11 %	43 %	30 %	13 %	4 %	
	Mariehamn	83 %	12 %	1 %	3 %	2 %			Mariehamn	14 %	40 %	32 %	12 %	1 %	
	Landskomm	76 %	16 %	4 %	3 %	2 %			Landskomm	15 %	48 %	24 %	9 %	4 %	
	Skärgården	85 %	5 %	3 %	5 %	3 %			Skärgården	28 %	33 %	33 %	3 %	3 %	
	18-34	62 %	23 %	3 %	7 %	5 %			18-34	13 %	36 %	33 %	13 %	6 %	
	35-49	84 %	11 %	2 %	2 %	1 %			35-49	10 %	43 %	35 %	11 %	2 %	
	50-64	90 %	7 %	2 %	0 %	1 %			50-64	15 %	48 %	26 %	9 %	2 %	
65+	82 %	11 %	2 %	2 %	2 %		65+	26 %	48 %	17 %	8 %	1 %			
Totalt:	80 %	13 %	3 %	3 %	2 %		Totalt:	16 %	43 %	28 %	10 %	3 %			
<i>Källsorterar glas</i>	Kvinnor	94 %	5 %	1 %	0 %	0 %		<i>Lämnar varor till återanv.</i>	Kvinnor	33 %	34 %	24 %	5 %	3 %	
	Män	87 %	9 %	1 %	0 %	3 %			Män	13 %	32 %	29 %	15 %	12 %	
	Mariehamn	91 %	6 %	1 %	0 %	2 %			Mariehamn	22 %	31 %	30 %	8 %	8 %	
	Landskomm	89 %	8 %	1 %	0 %	1 %			Landskomm	23 %	34 %	26 %	10 %	6 %	
	Skärgården	97 %	3 %	0 %	0 %	0 %			Skärgården	26 %	36 %	13 %	15 %	10 %	
	18-34	77 %	16 %	2 %	1 %	4 %			18-34	15 %	27 %	26 %	19 %	14 %	
	35-49	95 %	5 %	0 %	0 %	1 %			35-49	23 %	31 %	34 %	7 %	5 %	
	50-64	96 %	3 %	1 %	0 %	1 %			50-64	28 %	34 %	24 %	9 %	5 %	
65+	94 %	4 %	1 %	0 %	1 %		65+	28 %	41 %	22 %	4 %	6 %			
Totalt:	91 %	7 %	1 %	0 %	2 %		Totalt:	23 %	33 %	27 %	10 %	8 %			
<i>Källsorterar metall/aluminium</i>	Kvinnor	92 %	5 %	2 %	0 %	2 %		<i>Säljer varor i andra hand</i>	Kvinnor	9 %	23 %	28 %	21 %	19 %	
	Män	87 %	9 %	2 %	1 %	2 %			Män	3 %	10 %	27 %	28 %	32 %	
	Mariehamn	91 %	6 %	2 %	0 %	2 %			Mariehamn	5 %	17 %	25 %	26 %	26 %	
	Landskomm	87 %	8 %	2 %	1 %	2 %			Landskomm	5 %	17 %	29 %	25 %	24 %	
	Skärgården	95 %	5 %	0 %	0 %	0 %			Skärgården	11 %	8 %	32 %	18 %	32 %	
	18-34	75 %	13 %	4 %	2 %	6 %			18-34	4 %	26 %	35 %	17 %	18 %	
	35-49	94 %	5 %	0 %	0 %	1 %			35-49	6 %	23 %	30 %	27 %	14 %	
	50-64	96 %	2 %	1 %	0 %	0 %			50-64	6 %	14 %	25 %	27 %	28 %	
65+	93 %	6 %	1 %	0 %	1 %		65+	7 %	3 %	19 %	27 %	43 %			
Totalt:	90 %	7 %	2 %	0 %	2 %		Totalt:	6 %	17 %	28 %	25 %	25 %			
<i>Lämnar elavfall till insamling</i>	Kvinnor	82 %	11 %	4 %	2 %	1 %		<i>Sparsam när jag använder gödsel i min trädgård</i>	Kvinnor	37 %	23 %	12 %	2 %	1 %	25 %
	Män	75 %	13 %	7 %	2 %	3 %			Män	22 %	29 %	11 %	4 %	5 %	30 %
	Mariehamn	74 %	16 %	4 %	2 %	3 %			Mariehamn	21 %	19 %	14 %	2 %	2 %	41 %
	Landskomm	83 %	7 %	6 %	2 %	2 %			Landskomm	35 %	32 %	9 %	4 %	4 %	17 %
	Skärgården	78 %	18 %	5 %	0 %	0 %			Skärgården	47 %	24 %	8 %	0 %	0 %	21 %
	18-34	61 %	16 %	14 %	4 %	5 %			18-34	16 %	16 %	9 %	3 %	5 %	51 %
	35-49	78 %	13 %	5 %	3 %	2 %			35-49	32 %	29 %	12 %	2 %	2 %	24 %
	50-64	88 %	7 %	2 %	1 %	1 %			50-64	38 %	25 %	13 %	3 %	2 %	19 %
65+	85 %	12 %	2 %	1 %	1 %		65+	33 %	34 %	13 %	3 %	2 %	16 %		
Totalt:	79 %	12 %	5 %	2 %	2 %		Totalt:	30 %	26 %	11 %	3 %	3 %	28 %		
<i>Sorterar ut farligt avfall</i>	Kvinnor	88 %	6 %	4 %	1 %	1 %		<i>Använder endast giftfria bekämpningsmetoder i min trädgård</i>	Kvinnor	34 %	24 %	11 %	4 %	2 %	26 %
	Män	87 %	8 %	2 %	1 %	2 %			Män	24 %	18 %	15 %	7 %	4 %	33 %
	Mariehamn	85 %	8 %	4 %	1 %	2 %			Mariehamn	21 %	20 %	8 %	5 %	3 %	42 %
	Landskomm	89 %	6 %	4 %	1 %	1 %			Landskomm	34 %	21 %	17 %	5 %	3 %	20 %
	Skärgården	92 %	8 %	0 %	0 %	0 %			Skärgården	44 %	26 %	8 %	3 %	3 %	18 %
	18-34	77 %	12 %	5 %	2 %	3 %			18-34	15 %	12 %	16 %	2 %	2 %	53 %
	35-49	86 %	9 %	5 %	0 %	1 %			35-49	34 %	22 %	12 %	5 %	2 %	25 %
	50-64	95 %	3 %	1 %	0 %	1 %			50-64	32 %	25 %	10 %	8 %	4 %	21 %
65+	92 %	5 %	2 %	1 %	1 %		65+	36 %	25 %	13 %	7 %	3 %	17 %		
Totalt:	87 %	7 %	3 %	1 %	1 %		Totalt:	29 %	21 %	13 %	5 %	3 %	29 %		
<i>Tömmer septiktanken i station</i>	Kvinnor	8 %	1 %	0 %	0 %	2 %	88 %	<i>Använder giftfri bottenfäg</i>	Kvinnor	14 %	4 %	2 %	1 %	4 %	76 %
	Män	7 %	1 %	1 %	0 %	1 %	90 %		Män	18 %	5 %	11 %	5 %	6 %	55 %
Totalt:	8 %	1 %	1 %	0 %	2 %	89 %	Totalt:	16 %	5 %	6 %	3 %	5 %	66 %		

Tabell 5. Köp av varor och tjänster. Kön, region och ålder.

						Alltid	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig						
						Alltid	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig	Inte rel.					
<i>Överväger behovet innan jag köper en ny vara</i>	Kvinnor	40 %	42 %	15 %	3 %	1 %	<i>Undviker att köpa varor med varningstext med avseende miljön</i>	Kvinnor	22 %	37 %	30 %	8 %	4 %			
	Män	37 %	40 %	17 %	5 %	2 %		Män	14 %	24 %	28 %	26 %	9 %			
	Mariehamn	39 %	39 %	17 %	2 %	2 %		Mariehamn	17 %	29 %	31 %	18 %	5 %			
	Landskomm.	39 %	42 %	14 %	4 %	1 %		Landskomm.	19 %	31 %	27 %	14 %	8 %			
	Skärgården	36 %	38 %	21 %	5 %	0 %		Skärgården	14 %	30 %	30 %	19 %	8 %			
	18-34	32 %	41 %	20 %	5 %	2 %		18-34	9 %	23 %	36 %	20 %	13 %			
	35-49	38 %	45 %	11 %	5 %	2 %		35-49	12 %	29 %	40 %	14 %	5 %			
50-64	40 %	38 %	16 %	4 %	2 %	50-64	21 %	34 %	21 %	19 %	5 %					
65+	45 %	38 %	15 %	2 %	1 %	65+	31 %	35 %	17 %	13 %	4 %					
Totalt	39 %	41 %	16 %	4 %	1 %	Totalt:	18 %	30 %	29 %	17 %	7 %					
<i>Köper begagnade varor</i>	Kvinnor	4 %	26 %	45 %	21 %	5 %	<i>Sparar in på el och värme</i>	Kvinnor	28 %	43 %	22 %	7 %	0 %			
	Män	2 %	17 %	53 %	18 %	9 %		Män	25 %	39 %	23 %	9 %	4 %			
	Mariehamn	2 %	19 %	51 %	20 %	7 %		Mariehamn	23 %	35 %	30 %	9 %	3 %			
	Landskomm.	4 %	24 %	47 %	19 %	7 %		Landskomm.	29 %	46 %	17 %	6 %	1 %			
	Skärgården	3 %	21 %	51 %	21 %	5 %		Skärgården	35 %	35 %	15 %	13 %	3 %			
	18-34	1 %	27 %	53 %	13 %	6 %		18-34	19 %	36 %	28 %	13 %	5 %			
	35-49	3 %	28 %	52 %	14 %	3 %		35-49	19 %	45 %	29 %	5 %	2 %			
	50-64	4 %	21 %	46 %	21 %	7 %		50-64	28 %	41 %	20 %	8 %	2 %			
	65+	4 %	10 %	43 %	30 %	13 %		65+	42 %	40 %	12 %	5 %	1 %			
	Totalt	3 %	22 %	49 %	20 %	7 %		Totalt:	27 %	41 %	22 %	8 %	2 %			
<i>Köper lokalt producerade livsmedel</i>	Kvinnor	13 %	63 %	22 %	2 %	0 %	<i>Väljer miljömärkta tjänster</i>	Kvinnor	2 %	13 %	31 %	22 %	7 %	25 %		
	Män	12 %	51 %	30 %	6 %	1 %		Män	2 %	4 %	32 %	29 %	14 %	20 %		
	Mariehamn	8 %	61 %	27 %	4 %	0 %		Mariehamn	0 %	8 %	33 %	30 %	6 %	23 %		
	Landskomm.	14 %	54 %	27 %	4 %	1 %		Landskomm.	2 %	9 %	30 %	23 %	13 %	22 %		
	Skärgården	26 %	54 %	18 %	3 %	0 %		Skärgården	5 %	5 %	28 %	21 %	21 %	21 %		
	18-34	13 %	51 %	31 %	3 %	2 %		18-34	2 %	2 %	33 %	23 %	11 %	29 %		
	35-49	14 %	56 %	25 %	5 %	0 %		35-49	2 %	15 %	27 %	33 %	9 %	14 %		
	50-64	9 %	65 %	22 %	4 %	0 %		50-64	1 %	7 %	40 %	19 %	9 %	22 %		
	65+	14 %	55 %	27 %	3 %	1 %		65+	2 %	9 %	23 %	28 %	13 %	25 %		
	Totalt	12 %	57 %	26 %	4 %	1 %		Totalt:	2 %	8 %	31 %	26 %	11 %	23 %		
<i>Köper ekologiska livsmedel</i>	Kvinnor	9 %	43 %	36 %	12 %	1 %	<i>Kör miljöklassad bil</i>	Kvinnor	8 %	6 %	9 %	8 %	43 %	26 %		
	Män	7 %	33 %	40 %	15 %	5 %		Män	10 %	6 %	10 %	15 %	34 %	25 %		
	Mariehamn	5 %	42 %	38 %	11 %	4 %		Mariehamn	7 %	5 %	11 %	13 %	38 %	26 %		
	Landskomm.	10 %	34 %	37 %	17 %	3 %		Landskomm.	12 %	7 %	9 %	12 %	38 %	23 %		
	Skärgården	10 %	41 %	41 %	5 %	3 %		Skärgården	3 %	8 %	3 %	8 %	39 %	39 %		
	18-34	9 %	38 %	38 %	12 %	4 %		18-34	7 %	5 %	10 %	7 %	47 %	25 %		
	35-49	9 %	38 %	36 %	14 %	2 %		35-49	9 %	6 %	12 %	19 %	43 %	12 %		
	50-64	6 %	47 %	32 %	12 %	4 %		50-64	10 %	7 %	9 %	12 %	35 %	28 %		
	65+	8 %	29 %	45 %	14 %	3 %		65+	11 %	6 %	8 %	8 %	26 %	40 %		
	Totalt	8 %	38 %	38 %	13 %	3 %		Totalt:	9 %	6 %	10 %	12 %	38 %	26 %		
<i>Köper miljömärkta varor</i>	Kvinnor	9 %	45 %	38 %	6 %	0 %	<i>Försöker välja alternativ till bil</i>	Kvinnor	7 %	17 %	27 %	17 %	14 %	18 %		
	Män	6 %	33 %	45 %	13 %	3 %		Män	5 %	14 %	20 %	26 %	19 %	15 %		
	Mariehamn	5 %	43 %	44 %	7 %	1 %		Mariehamn	8 %	24 %	25 %	18 %	12 %	13 %		
	Landskomm.	9 %	36 %	41 %	11 %	2 %		Landskomm.	4 %	9 %	23 %	24 %	21 %	19 %		
	Skärgården	13 %	45 %	30 %	13 %	0 %		Skärgården	8 %	8 %	24 %	18 %	18 %	24 %		
	18-34	9 %	29 %	47 %	13 %	3 %		18-34	7 %	17 %	16 %	24 %	20 %	16 %		
	35-49	8 %	43 %	40 %	9 %	0 %		35-49	3 %	17 %	27 %	27 %	15 %	11 %		
	50-64	5 %	46 %	38 %	9 %	1 %		50-64	7 %	15 %	31 %	19 %	13 %	15 %		
	65+	10 %	39 %	41 %	8 %	3 %		65+	6 %	14 %	21 %	15 %	18 %	26 %		
	Totalt	8 %	40 %	41 %	9 %	2 %		Totalt:	6 %	16 %	24 %	21 %	17 %	17 %		
<i>Sparar in på vattenanv.</i>	Kvinnor	26 %	39 %	25 %	8 %	2 %	<i>Placerar pengar i företag/fonder med miljöinrikt., om möjlighet finns</i>	Kvinnor	2 %	7 %	16 %	10 %	16 %	48 %		
	Män	18 %	38 %	27 %	12 %	4 %		Män	1 %	6 %	11 %	15 %	23 %	44 %		
	Mariehamn	17 %	39 %	28 %	12 %	4 %		Mariehamn	2 %	6 %	16 %	12 %	19 %	45 %		
	Landskomm.	25 %	40 %	25 %	8 %	2 %		Landskomm.	1 %	7 %	11 %	12 %	19 %	49 %		
	Skärgården	32 %	29 %	24 %	8 %	8 %		Skärgården	3 %	13 %	11 %	16 %	24 %	34 %		
	18-34	13 %	29 %	33 %	20 %	5 %		18-34	1 %	7 %	9 %	9 %	20 %	53 %		
	35-49	12 %	45 %	34 %	6 %	3 %		35-49	2 %	8 %	13 %	10 %	23 %	44 %		
	50-64	26 %	41 %	21 %	7 %	4 %		50-64	2 %	5 %	12 %	16 %	15 %	50 %		
	65+	37 %	40 %	16 %	6 %	2 %		65+	3 %	8 %	19 %	13 %	20 %	37 %		
	Totalt	22 %	39 %	26 %	10 %	3 %		Totalt:	2 %	7 %	13 %	12 %	19 %	46 %		

Tabell 6. Deltagande i aktiviteter, påverkan i miljöfrågor. Kön, region och ålder.

		Alltid	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig			Alltid	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig
<i>Deltar i</i>	Kvinnor	0%	3%	20%	34%	43%	<i>Försöker</i>	Kvinnor	3%	12%	25%	38%	22%
<i>aktiviteter</i>	Män	0%	2%	16%	30%	51%	<i>aktivt</i>	Män	4%	8%	25%	28%	34%
<i>anordnade</i>	Mariehamn	0%	4%	19%	31%	46%	<i>påverka i</i>	Mariehamn	3%	12%	21%	37%	27%
<i>av förening</i>	Landskomm.	1%	1%	18%	31%	49%	<i>miljöfrågor</i>	Landskomm	2%	8%	29%	31%	31%
<i>för natur</i>	Skärgården	0%	3%	16%	43%	38%		Skärgården	13%	13%	32%	29%	13%
<i>eller miljö</i>	18-34	0%	1%	9%	29%	61%		18-34	2%	3%	19%	28%	47%
	35-49	1%	3%	19%	33%	45%		35-49	5%	12%	24%	39%	20%
	50-64	0%	2%	22%	35%	41%		50-64	4%	13%	29%	35%	19%
	65+	1%	4%	23%	30%	42%		65+	4%	11%	31%	29%	25%
	Totalt:	0%	3%	18%	32%	47%		Totalt:	3%	10%	25%	33%	28%

Tabell 7. Färdmedel. Kön, region och ålder.

		Kör bil	Samåker	Kollektivt	Cyklar	Går	Inte rel.			Kör bil	Samåker	Kollektivt	Cyklar	Går
<i>till arbete/</i>	Kvinnor	43%	6%	2%	17%	8%	24%	<i>handla</i>	Kvinnor	64%	17%	2%	9%	7%
<i>skola</i>	Män	54%	6%	3%	9%	4%	23%	<i>livsmedel</i>	Män	69%	21%	0%	6%	3%
	Mariehamn	34%	6%	2%	23%	9%	25%		Mariehamn	59%	18%	2%	12%	9%
	Landskomm.	62%	7%	3%	5%	2%	21%		Landskomm.	72%	22%	1%	4%	2%
	Skärgården	41%	0%	2%	8%	12%	36%		Skärgården	71%	6%	4%	10%	10%
	18-34	52%	10%	4%	15%	11%	6%		18-34	64%	23%	1%	4%	8%
	35-49	64%	8%	3%	13%	5%	7%		35-49	73%	18%	1%	4%	4%
	50-64	55%	5%	2%	16%	6%	17%		50-64	66%	15%	1%	16%	3%
	65+	16%	1%	2%	6%	1%	75%		65+	61%	22%	4%	6%	7%
<i>regel-</i>	Kvinnor	37%	18%	2%	13%	10%	20%	<i>göra</i>	Kvinnor	59%	24%	3%	8%	5%
<i>bundna</i>	Män	38%	21%	2%	12%	6%	22%	<i>sällanköp</i>	Män	66%	25%	3%	5%	2%
<i>fritids-</i>	Mariehamn	35%	15%	2%	24%	10%	15%		Mariehamn	59%	17%	4%	12%	8%
<i>aktiviteter</i>	Landskomm.	40%	25%	2%	3%	6%	23%		Landskomm.	65%	31%	2%	2%	0%
	Skärgården	33%	10%	2%	4%	15%	36%		Skärgården	71%	19%	5%	5%	0%
	18-34	40%	24%	2%	12%	3%	18%		18-34	58%	31%	5%	3%	3%
	35-49	44%	24%	0%	10%	7%	15%		35-49	66%	26%	1%	2%	5%
	50-64	30%	18%	1%	17%	11%	23%		50-64	70%	16%	1%	11%	2%
	65+	35%	13%	4%	8%	12%	28%		65+	53%	24%	7%	11%	5%
								<i>andra</i>	Kvinnor	45%	27%	1%	13%	12%
								<i>aktiviteter</i>	Män	49%	28%	2%	13%	5%
								<i>på fritiden</i>	Mariehamn	36%	23%	1%	23%	14%
									Landskomm.	57%	32%	2%	4%	4%
									Skärgården	47%	23%	2%	12%	10%
									18-34	54%	27%	2%	12%	4%
									35-49	55%	26%	0%	11%	8%
									50-64	41%	24%	0%	19%	14%
									65+	37%	33%	5%	10%	10%

Tabell 8. "Skulle du vara villig att ändra ditt beteende till förmån för miljön när det gäller minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan". Kön, region och ålder.

		Jag gör redan	Mycket villig	I viss mån	Inte alls		Jag gör redan	Mycket villig	I viss mån	Inte alls	Inte rel.	
<i>Källsortering av avfall</i>	Kvinnor	84 %	6 %	10 %	0 %	<i>Tömma</i>	Kvinnor	8 %	1 %	0 %	90 %	
	Män	81 %	4 %	12 %	3 %	<i>septiktank</i>	Män	8 %	1 %	0 %	89 %	
	Mariehamn	85 %	4 %	9 %	2 %	<i>i station</i>	Mariehamn	9 %	0 %	0 %	90 %	
	Landskomm.	80 %	6 %	12 %	1 %		Landskomm.	5 %	3 %	0 %	92 %	
	Skärgården	83 %	3 %	14 %	0 %		Skärgården	19 %	3 %	3 %	72 %	
	18-34	66 %	13 %	18 %	4 %		18-34	6 %	1 %	0 %	94 %	
	35-49	82 %	6 %	12 %	0 %		35-49	6 %	2 %	0 %	92 %	
	50-64	91 %	1 %	7 %	1 %		50-64	10 %	3 %	0 %	87 %	
	65+	90 %	2 %	6 %	2 %		65+	10 %	0 %	2 %	85 %	
Totalt	82 %	5 %	11 %	2 %		Totalt	8 %	1 %	0 %	1 %	90 %	
<i>Undvika livsmedel med onödig förpackning</i>	Kvinnor	26 %	34 %	39 %	2 %	<i>Minska</i>	Kvinnor	48 %	8 %	16 %	3 %	25 %
	Män	16 %	23 %	51 %	9 %	<i>negativ</i>	Män	29 %	11 %	24 %	9 %	27 %
	Mariehamn	21 %	30 %	43 %	5 %	<i>miljö-</i>	Mariehamn	28 %	8 %	19 %	6 %	40 %
	Landskomm.	22 %	29 %	44 %	5 %	<i>påverkan</i>	Landskomm.	46 %	10 %	21 %	7 %	16 %
	Skärgården	17 %	22 %	58 %	3 %	<i>av mitt</i>	Skärgården	51 %	9 %	17 %	3 %	20 %
	18-34	10 %	29 %	52 %	8 %	<i>trädgårds-</i>	18-34	24 %	10 %	13 %	8 %	45 %
	35-49	15 %	31 %	52 %	2 %	<i>arbete</i>	35-49	38 %	14 %	26 %	5 %	16 %
	50-64	26 %	30 %	39 %	5 %		50-64	45 %	6 %	20 %	7 %	22 %
	65+	34 %	24 %	35 %	7 %		65+	49 %	6 %	19 %	4 %	22 %
Totalt	21 %	29 %	45 %	5 %		Totalt	39 %	9 %	20 %	6 %	26 %	
<i>Satsa på varor som har längre livslängd</i>	Kvinnor	43 %	24 %	30 %	3 %	<i>Beredd att</i>	Kvinnor	19 %	6 %	29 %	13 %	33 %
	Män	27 %	26 %	39 %	8 %	<i>betala extra</i>	Män	21 %	9 %	23 %	23 %	23 %
	Mariehamn	32 %	25 %	37 %	5 %	<i>för mer</i>	Mariehamn	15 %	8 %	23 %	17 %	38 %
	Landskomm.	38 %	26 %	32 %	5 %	<i>effektiv</i>	Landskomm.	21 %	9 %	30 %	19 %	21 %
	Skärgården	37 %	14 %	40 %	9 %	<i>avlopps-</i>	Skärgården	40 %	0 %	20 %	14 %	26 %
	18-34	27 %	28 %	37 %	9 %	<i>rening</i>	18-34	9 %	8 %	24 %	20 %	39 %
	35-49	32 %	27 %	39 %	2 %		35-49	12 %	10 %	34 %	20 %	24 %
	50-64	36 %	23 %	36 %	4 %		50-64	30 %	8 %	27 %	14 %	21 %
	65+	47 %	20 %	27 %	6 %		65+	30 %	5 %	18 %	16 %	31 %
Totalt	35 %	25 %	35 %	5 %		Totalt	20 %	8 %	26 %	18 %	29 %	
<i>Föra varor på reparation hellre än att köpa nya</i>	Kvinnor	37 %	16 %	41 %	7 %	<i>Miljövänlig</i>	Kvinnor	35 %	19 %	25 %	3 %	18 %
	Män	27 %	16 %	47 %	10 %	<i>uppvärm.</i>	Män	38 %	23 %	21 %	7 %	11 %
	Mariehamn	29 %	17 %	44 %	9 %	<i>av</i>	Mariehamn	33 %	22 %	16 %	6 %	24 %
	Landskomm.	33 %	16 %	44 %	8 %	<i>bostaden</i>	Landskomm.	40 %	20 %	28 %	5 %	6 %
	Skärgården	40 %	11 %	40 %	9 %		Skärgården	38 %	22 %	31 %	0 %	9 %
	18-34	21 %	21 %	44 %	13 %		18-34	24 %	23 %	23 %	10 %	20 %
	35-49	31 %	20 %	43 %	5 %		35-49	35 %	28 %	24 %	2 %	11 %
	50-64	40 %	12 %	42 %	5 %		50-64	45 %	19 %	23 %	2 %	11 %
	65+	35 %	10 %	45 %	9 %		65+	44 %	14 %	22 %	5 %	15 %
Totalt	32 %	16 %	44 %	8 %		Totalt	37 %	21 %	23 %	5 %	14 %	

Tabell 9. "Skulle du vara villig att ändra ditt beteende till förmån för miljön när det gäller köp av varor och tjänster samt färdmedel". Kön, region och ålder.

		Jag gör redan	Mycket villig	I viss mån	Inte alls		Jag gör redan	Mycket villig	I viss mån	Inte alls	Inte rel.	
<i>Köp av livsmedel</i>	Kvinnor	36 %	23 %	38 %	3 %	<i>Cykla/gå</i>	Kvinnor	33 %	14 %	37 %	15 %	
	Män	22 %	12 %	55 %	11 %	<i>istället för bil</i>	Män	20 %	10 %	45 %	25 %	
	Mariehamn	26 %	19 %	49 %	6 %		Mariehamn	37 %	16 %	39 %	9 %	
	Landskomm.	31 %	16 %	45 %	8 %		Landskomm.	16 %	10 %	44 %	29 %	
	Skärgården	44 %	18 %	32 %	6 %		Skärgården	34 %	6 %	34 %	26 %	
	18-34	24 %	23 %	49 %	5 %		18-34	26 %	13 %	35 %	27 %	
	35-49	28 %	22 %	44 %	6 %		35-49	24 %	15 %	51 %	11 %	
	50-64	37 %	16 %	39 %	8 %		50-64	30 %	14 %	40 %	16 %	
	65+	28 %	8 %	54 %	10 %		65+	26 %	6 %	38 %	29 %	
Totalt	29 %	18 %	46 %	7 %		Totalt	26 %	12 %	41 %	20 %		
<i>Köp av varor/tjänster</i>	Kvinnor	25 %	24 %	47 %	4 %	<i>Köra fordon</i>	Kvinnor	23 %	19 %	30 %	9 %	19 %
	Män	13 %	16 %	57 %	14 %	<i>energisnått</i>	Män	27 %	18 %	33 %	11 %	10 %
	Mariehamn	18 %	24 %	51 %	8 %		Mariehamn	23 %	20 %	27 %	11 %	18 %
	Landskomm.	18 %	18 %	54 %	10 %		Landskomm.	27 %	18 %	36 %	8 %	11 %
	Skärgården	34 %	17 %	43 %	6 %		Skärgården	17 %	14 %	34 %	17 %	17 %
	18-34	10 %	21 %	58 %	11 %		18-34	28 %	21 %	26 %	12 %	13 %
	35-49	20 %	25 %	48 %	7 %		35-49	22 %	21 %	42 %	9 %	6 %
	50-64	24 %	19 %	50 %	7 %		50-64	28 %	19 %	29 %	7 %	16 %
	65+	23 %	15 %	51 %	11 %		65+	19 %	13 %	29 %	14 %	25 %
Totalt	19 %	20 %	52 %	9 %		Totalt	25 %	19 %	32 %	10 %	14 %	
<i>Köp av begagnade varor</i>	Kvinnor	33 %	9 %	46 %	11 %	<i>Använda</i>	Kvinnor	13 %	26 %	30 %	10 %	21 %
	Män	18 %	11 %	53 %	18 %	<i>miljöklassad bil</i>	Män	10 %	25 %	31 %	17 %	17 %
	Mariehamn	25 %	9 %	51 %	16 %		Mariehamn	13 %	26 %	27 %	11 %	24 %
	Landskomm.	27 %	11 %	49 %	13 %		Landskomm.	12 %	27 %	33 %	15 %	14 %
	Skärgården	24 %	12 %	44 %	21 %		Skärgården	3 %	18 %	35 %	18 %	26 %
	18-34	22 %	12 %	53 %	13 %		18-34	9 %	30 %	24 %	17 %	20 %
	35-49	29 %	13 %	49 %	9 %		35-49	10 %	28 %	40 %	13 %	9 %
	50-64	30 %	8 %	50 %	12 %		50-64	11 %	28 %	31 %	10 %	20 %
	65+	20 %	8 %	46 %	26 %		65+	17 %	15 %	24 %	14 %	30 %
Totalt	26 %	10 %	49 %	15 %		Totalt	12 %	26 %	30 %	13 %	19 %	
<i>Energi-sparande</i>	Kvinnor	48 %	15 %	34 %	3 %	<i>Åka</i>	Kvinnor	23 %	14 %	45 %	17 %	
	Män	37 %	22 %	37 %	5 %	<i>kollektivt/samåka</i>	Män	10 %	12 %	41 %	37 %	
	Mariehamn	40 %	19 %	36 %	5 %		Mariehamn	20 %	13 %	44 %	23 %	
	Landskomm.	44 %	18 %	35 %	3 %		Landskomm.	14 %	14 %	43 %	29 %	
	Skärgården	47 %	18 %	29 %	6 %		Skärgården	17 %	11 %	37 %	34 %	
	18-34	29 %	21 %	44 %	6 %		18-34	24 %	11 %	38 %	27 %	
	35-49	37 %	22 %	40 %	2 %		35-49	13 %	17 %	46 %	25 %	
	50-64	51 %	16 %	29 %	4 %		50-64	11 %	15 %	48 %	26 %	
	65+	55 %	14 %	26 %	5 %		65+	21 %	9 %	39 %	31 %	
Totalt	43 %	18 %	35 %	4 %		Totalt	17 %	13 %	43 %	27 %		
<i>Minska på vattenanv.</i>	Kvinnor	46 %	13 %	36 %	5 %	<i>Välja</i>	Kvinnor	11 %	17 %	58 %	14 %	
	Män	32 %	13 %	44 %	11 %	<i>miljövänliga alternativ vid utlandsresor</i>	Män	6 %	9 %	61 %	24 %	
	Mariehamn	37 %	12 %	44 %	8 %		Mariehamn	9 %	13 %	60 %	18 %	
	Landskomm.	41 %	14 %	38 %	8 %		Landskomm.	6 %	15 %	61 %	18 %	
	Skärgården	50 %	12 %	32 %	6 %		Skärgården	16 %	6 %	45 %	32 %	
	18-34	20 %	17 %	53 %	11 %		18-34	7 %	10 %	61 %	21 %	
	35-49	34 %	15 %	44 %	8 %		35-49	8 %	16 %	62 %	14 %	
	50-64	51 %	10 %	33 %	5 %		50-64	8 %	13 %	63 %	17 %	
	65+	54 %	9 %	29 %	7 %		65+	10 %	14 %	50 %	26 %	
Totalt	39 %	13 %	40 %	8 %		Totalt	8 %	13 %	60 %	19 %		

Tabell 10. "Vad hindrar dig att göra mer för miljön?". Kön, region och ålder.

	Miljövänl. alt. dyrare	Miljövänl. alt. medför arbete/besvär	Miljövänl. alt. är inte lika effektiva	Miljövänl. alt. inte lika tilltalande	Jag är inte tillräckligt motiverad	Inte tillräckligt info./kunskap	Annan orsak	Inget hindrar mig
Kvinnor	61 %	16 %	17 %	8 %	14 %	27 %	15 %	34 %
Män	56 %	25 %	28 %	12 %	25 %	23 %	9 %	30 %
Mariehamr	59 %	20 %	23 %	10 %	20 %	25 %	7 %	29 %
Fasta Åland	61 %	22 %	22 %	10 %	17 %	25 %	15 %	33 %
Skärgården	41 %	15 %	22 %	2 %	24 %	24 %	20 %	42 %
18-34	76 %	28 %	22 %	16 %	36 %	31 %	7 %	13 %
35-49	70 %	22 %	27 %	8 %	10 %	24 %	18 %	23 %
50-64	45 %	19 %	25 %	9 %	12 %	19 %	9 %	45 %
65+	43 %	13 %	15 %	6 %	19 %	26 %	13 %	47 %
Totalt	58 %	21 %	22 %	10 %	19 %	25 %	12 %	32 %

Tabell 11. "På vilket sätt vill du helst få kunskap/info om miljöfrågor". Kön, region och ålder.

	Från släkt och/eller vänner	Genom skolan/ utbildningen	Genom TV och radio	Genom dagstidningar	Via internet	Samhällsinformation	Genom att gå på seminarium/konferens	Annan alternativ	Inte intresserad av att öka miljömedv.
Kvinnor	17 %	15 %	18 %	51 %	62 %	33 %	54 %	14 %	2 %
Män	12 %	12 %	19 %	47 %	55 %	37 %	41 %	9 %	1 %
Mariehamr	14 %	14 %	16 %	50 %	58 %	39 %	49 %	13 %	0 %
Fasta Åland	15 %	13 %	21 %	48 %	61 %	32 %	44 %	10 %	3 %
Skärgården	10 %	12 %	11 %	58 %	45 %	28 %	62 %	14 %	0 %
18-34	18 %	32 %	28 %	35 %	39 %	41 %	33 %	14 %	0 %
35-49	17 %	14 %	26 %	44 %	51 %	50 %	50 %	18 %	2 %
50-64	8 %	6 %	14 %	54 %	66 %	31 %	58 %	8 %	1 %
65+	14 %	2 %	4 %	66 %	81 %	15 %	48 %	5 %	3 %
Totalt	14 %	14 %	18 %	49 %	59 %	35 %	48 %	11 %	1 %

Tabell 12. "Vilka miljöåtgärder tycker du att är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland?". Kön, region och ålder.

	Minska spridning av miljögifter	Minska utsläpp/akt. som försämrar luftkvalitén	Minska utsläpp/akt. som försämrar vattnet	Minska klimatpåverkan	Hålla odlingslandskapet öppet	Skydda värdefulla naturomr.	Myndigheterna köper in mer miljöanpassat	Åtgärda förorenade områden	Minska störande buller	Informati onsgärder
Kvinnor	66 %	28 %	80 %	21 %	25 %	37 %	17 %	17 %	4 %	8 %
Män	54 %	25 %	80 %	25 %	25 %	25 %	15 %	18 %	5 %	13 %
Mariehamr	58 %	26 %	82 %	24 %	20 %	34 %	18 %	17 %	6 %	11 %
Fasta Åland	61 %	28 %	78 %	22 %	28 %	29 %	16 %	19 %	3 %	9 %
Skärgården	66 %	21 %	82 %	24 %	37 %	37 %	2 %	10 %	7 %	13 %
18-34	54 %	26 %	76 %	32 %	16 %	40 %	22 %	14 %	2 %	12 %
35-49	61 %	24 %	82 %	26 %	24 %	23 %	19 %	19 %	5 %	18 %
50-64	59 %	27 %	86 %	16 %	25 %	33 %	12 %	19 %	6 %	6 %
65+	67 %	30 %	75 %	19 %	36 %	30 %	10 %	19 %	7 %	7 %
Totalt	60 %	27 %	80 %	23 %	25 %	31 %	16 %	18 %	5 %	11 %

Bilaga 2: Enkäten

Namn
Gatuadress
Postadress

Undersökning om ålänningars miljömedvetenhet och -engagemang

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har av Ålands landskapsregering fått i uppdrag att kartlägga ålänningarnas miljömedvetenhet.

Du har slumpmässigt blivit utvald som en av ca 1 000 ålänningar som vi hoppas ska kunna hjälpa oss med att svara på några frågor bland annat om:

- ditt miljöintresse,
- din beredskap att ändra ditt beteende inom olika områden till förmån för miljön,
- hur du vill få information om miljöfrågor samt
- vilka politiska insatser inom miljöområdet som du tycker att är viktigast

Det är av stor vikt att du skickar in ditt svar oavsett vad anser om miljöfrågor! Undersökningen kommer nämligen med stor sannolikhet att bli uppmärksammas, eftersom den behandlar ett så viktigt och aktuellt ämne som gäller oss alla - vår miljö och det framtida klimatet. Undersökningens resultat kommer att användas för landskapsregeringens fortsatta arbete med miljöfrågor.

Du kan även svara elektroniskt via länken nedan:

<https://www.webpolsurveys.com/S/F505E04299D32F79.par>

Vänligen skicka in ditt svar senast fredagen den 9 oktober 2015 och delta i utlotningen av 150 €!

Tack så mycket för din hjälp!

Jouko Kinnunen
Telefon: 25494

Johan Flink
Telefon: 25580

Ålands statistik- och utredningsbyrå

Undersökning om ålänningars miljömedvetenhet och -engagemang

Vänligen fyll i blanketten tydligt (svaren läses maskinellt)! Tack!

Grunduppgifter

1. Ditt födelseår?
2. Kön? Kvinna Man
3. Var bor du? Mariehamn Fasta Ålands landsbygd Skärgården
4. Din huvudsakliga sysselsättning?
- Studerande
- Tjänsteman/arbetstagare
- Arbetsgivare/företagare/lantbrukare
- Pensionär
- Föräldra-/vårdledig/övrigt hemarbete
- Annat
5. Din högsta utbildning?
- Grundskola/folkskola/mellanskola
- Yrkesskola/institut/gymnasium
- Universitet/högskola
6. Antal personer i ditt hushåll (inkl. dig själv)?
7. Finns det barn under 18 år i hushållet? Nej Ja. Hur många?   barn
8. I vilken typ av bostad bor du?
- Lägenhet. Gå till fråga 10!
- Villa, småhus (även radhus).
9. Vilken typ av uppvärmning har bostaden? *Flera kryss möjliga!*
- Olja Jord-/bergvärmepump
- Fjärrvärme Luftvärmepump
- Elvärme El från vindkraft
- Pellets Solenergi
- Vedeldning Annan uppvärmning
10. Har ditt hushåll tillgång till bil? Nej Ja. Hur många?   bilar

Miljömedvetenhet

11. Hur intresserad är du av följande miljöfrågor?	Endast ett kryss per rad!				
	Mycket	Ganska mycket	Varken mycket eller lite	Ganska lite	Inte alls
miljöfrågor allmänt	☐	☐	☐	☐	☐
klimatförändring	☐	☐	☐	☐	☐
Östersjöns tillstånd	☐	☐	☐	☐	☐
samhällets miljöåtgärder	☐	☐	☐	☐	☐
hållbar (samhällets)utveckling	☐	☐	☐	☐	☐
miljömärkning	☐	☐	☐	☐	☐
ekologisk produktion	☐	☐	☐	☐	☐
miljöteknik	☐	☐	☐	☐	☐
livsmedelsrelaterade frågor	☐	☐	☐	☐	☐
vilda djur och vildmark	☐	☐	☐	☐	☐

3394366037

12. På vilket/vilka sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag? Endast ett kryss per rad!

	Alltid	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig	Inte relevant
Källsortering av avfall						
Jag sorterar bioavfall till kompost	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag källsorterar papper/kartong	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag källsorterar hårdplast	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag källsorterar glas	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag källsorterar metall/aluminium	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag lämnar el- och elektronikavfall till insamling	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag sorterar ut farligt avfall (t.ex batterier, restolja)	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag tömmer båtens septiktank i en mottagningsstation	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan						
Jag undviker köpa livsmedel med onödig förpackning	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag satsar på varor som har längre livslängd	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag lämnar varor till återanvändning (t.ex Emmaus)	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag säljer varor i andra hand t.ex. på loppmarknad	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag för varor på reparation hellre än köper nya	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag är sparsam när jag använder gödsel i min trädgård (förhindra övergödning)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag använder endast giftfria bekämpningsmetoder i min trädgård	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag använder giftfri bottenfärg till båten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Köp av varor och tjänster						
Jag överväger behovet innan jag köper en ny vara	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag köper begagnade varor	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag köper lokalt producerade livsmedel	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag köper ekologiska livsmedel	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag köper miljömärkta varor	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag väljer miljömärkta tjänster (t.ex hotell)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag undviker att köpa varor med varningstext med avseende miljön	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag sparar in på el och värme	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag sparar in på vattenanvändningen	☐	☐	☐	☐	☐	
Jag kör miljöklassad bil	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag försöker välja alternativ till bil	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag placerar pengar i företag/fonder med miljöinriktning, om möjlighet finns	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8426366038

<i>Endast ett kryss per rad!</i>							
Deltagande i aktiviteter, påverkan i miljöfrågor							
Jag deltar i aktiviteter som anordnas av organisation/förening för natur eller miljö	Alltid	Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig		Inte relevant
Jag försöker aktivt påverka i miljöfrågor	☐	☐	☐	☐	☐		
Hur färdas du huvudsakligen när du ska...							
	Kör bil ensam	Sam-åker	Åker kollektivt	Cyklar	Går		Inte relevant
-till arbete/skolan	☐	☐	☐	☐	☐		☐
-handla livsmedel	☐	☐	☐	☐	☐		
-göra "sällanköp" (t.ex kläder, elektronik)	☐	☐	☐	☐	☐		
-regelbundna fritidsaktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐		☐
-andra aktiviteter på fritiden (t.ex träffa vänner)	☐	☐	☐	☐	☐		

Beredskap att bete sig mer miljömedvetet

13. Skulle du vara villig att ändra ditt beteende till förmån för miljön när det gäller...

<i>Endast ett kryss per rad!</i>	Jag gör redan mycket för miljön i denna fråga!	Jag skulle vara villig att ändra mitt beteende...			Inte relevant
		Mycket	I viss mån	Inte alls	
Sortering					
Källsortering av avfall	☐	☐	☐	☐	
Tömma båtens septiktank i en mottagningsstation	☐	☐	☐	☐	☐
Minska avfallsproduktionen och miljöpåverkan					
Undvika livsmedel med onödig förpackning	☐	☐	☐	☐	
Satsa på varor som har längre livslängd	☐	☐	☐	☐	
Föra varor på reparation hellre än köpa nya	☐	☐	☐	☐	
Minska negativ miljöpåverkan av mitt trädgårdsarbete	☐	☐	☐	☐	☐
Jag är beredd att betala extra för mer effektiv avloppsrening (t.ex i bostaden, på stugan)	☐	☐	☐	☐	☐
Köp av varor och tjänster					
Köp av livsmedel (t.ex ekologiska)	☐	☐	☐	☐	
Köp av varor/tjänster (miljömärkta)	☐	☐	☐	☐	
Köp av begagnade varor	☐	☐	☐	☐	
Energisparande (el och värme)	☐	☐	☐	☐	
Minska på vattenanvändningen	☐	☐	☐	☐	
Miljövänlig uppvärmning av bostaden	☐	☐	☐	☐	☐
Färdvanor					
Cykla/gå istället för att köra bil	☐	☐	☐	☐	
Köra fordon energisnålt (s.k. "EcoDriving")	☐	☐	☐	☐	☐
Använda miljöklassad bil	☐	☐	☐	☐	☐
Åka kollektivt/samåka	☐	☐	☐	☐	
Välja miljövänliga alternativ vid utlandsresor	☐	☐	☐	☐	

9973266036

14. Vad hindrar dig att göra mer för miljön?

Flera kryss möjliga!

- De miljövänliga alternativen är dyrare
- De miljövänliga alternativen medför mer arbete/besvär
- De miljövänliga alternativen är inte lika effektiva
- De miljövänliga alternativen är inte lika tilltalande
- Jag är inte tillräckligt motiverad
- Jag har inte tillräckligt med information/kunskap om miljöfrågor
- Annan orsak till att jag inte gör mer för miljön Vilken
- Inget hindrar mig att göra mer för miljön

Miljöinformation

15. På vilket sätt vill du helst få kunskap/information om miljöfrågor?

- Från släkt och/eller vänner
- Genom skolan/utbildningen
- I arbetslivet
- Genom TV och Radio
- Genom dagstidningar/fackpress
- Via internet (hemsida, e-post, nätverk)
- Samhällsinformation (t.ex broschyrer från myndigheter)
- Genom att gå på seminarium/kurs/konferens
- Annat alternativ
- Jag är inte intresserad av att öka min miljömedvetenhet

Markera högst tre alternativ!

Samhällsinsatser för miljön

16. Vilka miljöåtgärder tycker du att är viktigast att prioritera i beslutsfattandet på Åland?

- Minska spridning av miljögifter
- Minska utsläpp och aktiviteter som försämrar luftkvalitén
- Minska utsläpp och aktiviteter som försämrar vattenkvalitén i vår skärgård
- Minska klimatpåverkan (minskad användning av fossila bränslen såsom t.ex olja och bensin)
- Hålla odlingslandskapet öppet
- Skydda värdefulla naturområden (rikt djur- och växtliv, geologi)
- Myndigheterna köper in mer miljöanpassade varor och tjänster
- Åtgärda förorenade områden
- Minska störande buller
- Informationsåtgärder

Markera högst tre alternativ!

17. Eventuella övriga kommentarer

Stort tack för din medverkan!

ÅLANDS STATISTIK OCH UTREDNINGSBYRÅ

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en fristående enhet vars huvuduppgift är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva kvalificerad utrednings- och forskningsverksamhet.

ÅSUB producerar fortlöpande aktuell statistik inom en rad olika samhällsområden. Tyngdpunkten i analysverksamheten utgörs av utredningar inom det ekonomiska-politiska området. Statistiska sammanställningar publiceras regelbundet i serierna ÅSUB Statistik och ÅSUB Statistikmeddelande, medan serien ÅSUB Rapport innehåller utredningar, analyser och annan information om Ålands ekonomi och samhälle.

Mer information om verksamheten och publikationer finns på ÅSUB:s hemsida www.asub.ax

ÅLANDS STATISTIK- OCH
UTREDNINGSBYRÅ

Tfn +358 (0)18 25490
Fax +358 (0)18 19495
info@asub.ax
www.asub.ax

Ålandsvägen 26
PB 1187
AX-22 111 MARIEHAMN